

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

ગાંધીનગર

(013) ગુજરાતી (SL)

ધોરણ-9

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022) તા. 25-8-2022

નીચે આપેલી પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે
કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ - A

- નીચેના પ્રશ્નોનાં એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (દરેકનો 1 ગુણ) [05]
(1) ‘જ્ઞાનના ગરવા વડલા’ તરીકે કોણ જાણીતું છે ?
(2) અખો કયાંનો વતની હતો ?
(3) સૂર્યના પ્રકાશનો કોણ અસ્વીકાર કરે છે ?
(4) મૂર્ખ કઈ વસ્તુ ત્યજીને પથ્થરને ઉપાડે છે ?
(5) છપ્પા ના કવિ કોણ છે ?
(6) ‘પરોપકારી મનુષ્યો’ પાઠનો સાહિત્ય પ્રકાર જણાવો.
(7) ‘ગાંધી – વૈધનું સહિયાંતું’ એટલે શું ?
(8) આંજણી મટાડવા ટપાલીએ શું સલાહ આપી ?
(9) લેખક જાહેરમાં કોનો આભાર માને છે ?
(10) લેખકને શીરો ખાવાની સલાહ કોણે આપી ?
(11) ‘જ્યાં જ્યાં વસે એક ગુજરાતી’ કાવ્યના કવિનું નામ જણાવો.
(12) કવિના જ્ઞાનયમાં શેનો વૈભવ રચાય છે ?
(13) સદાકાળ ગુજરાત ક્યાં જોવા મળે છે ?
(14) ‘જ્યાં જ્યાં વસે એક ગુજરાતી’ કાવ્યમાં ગુજરાતીઓ ‘જંગલમાં મંગલ’ કેવી રીતે કરે છે ?
(15) ‘સાવજ સીધો હાલ્યો જ્યો હોત તો કાંચ થવાનું નોતું’ આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
(16) ‘સિંહનું મૃત્યુ’ પાઠ કઈ નવલકથામાંથી લેવામાં આવ્યો છે ?
(17) સિંહનું માથું શાથી ફાટી ગયું ?
(18) ‘સિંહનું મૃત્યુ’ કૃતિનો સાહિત્ય પ્રકાર જણાવો.
(19) ‘સિંહનું મૃત્યુ’ પાઠના લેખક કોણ છે ?
(20) ડ્રાઇવરે કોને ફેન કર્યો ?
(21) ‘તું તારા દિલનો દીવો’ કાવ્યમાં ‘કોડિયું તાડું કાચી માટીનું’ એટલે શું ?
(22) આત્માના દીવા પાસે કોનું તેજ પરાયું લાગે છે ?

- (23) ‘તું તારા દિલનો દીવો’ કાવ્યનો સાહિત્ય પ્રકાર જણાવો.
- (24) કોના પાસેથી લીધેલું તેજ અને છાયા આપણને ઉપયોગી નીવડતું નથી ?
- (25) આત્માનો દીવો એટલે શું ?

વિભાગ - B

- (અ) નીચેના પ્રશ્નોનાં બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) (દરેકના 2 ગુણ) [04]
- (1) એક મૂરખને કેવી ટેવ છે ?
 - (2) મૂકી હીરો ઉપાડે પહાણ એટલે શું ?
 - (3) લેખકને શું થયું હતું ? ઘરના દાકતરે તેમને શી સલાહ આપી ?
 - (4) લેખકને આંજણી મટાડવા ચશ્માવાળાએ શી સલાહ આપી ?
 - (5) જંગલમાં પણ મંગલ કોણ કરે છે ?
 - (6) કવિ કોનો જય ગાય છે ?
 - (7) સિંહે પુલ ઉપરથી ફૂદકો કેમ માર્યો ?
 - (8) સાસણ અને આજુબાજુના ગામોમાં બંધ શા માટે પાડ્યો હતો ?
 - (9) “તું તારા દિલનો દીવો થા” એટલે શું ?
 - (10) કવિ શું ઉછીનાં લેવાની ના પાડે છે ? કેમ ?
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોનાં સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) (દરેકના 3 ગુણ) [03]
- (1) અખાના છપ્પામાંથી તમને શું જાણવા મળ્યું ? વિગતે લખો.
 - (2) પરોપકારી મનુષ્યોની સલાહના પરિણામ વિશે લખો .
 - (3) ‘જ્યાં જ્યાં વસે ગુજરાતી’ કાવ્યનાં આધારે ગુજરાતીની વિશેષતા જણાવો.
 - (4) સિંહ પ્રત્યેના ગીરના માણસોનો પ્રેમ તમારા શબ્દોમાં વ્યક્ત કરો.
 - (5) માણસમાં રહેલી અસીમ શક્યતાઓને ‘તું તારા દિલ નો દીવો’ કાવ્યનાં આધારે વ્યક્ત કરો.

વિભાગ - C

માગ્યા મુજબ લખો. નીચે આપેલ (ક) થી (ઇ) માંથી કોઈ પણ એક વિકલ્પ પસંદ કરવો.

- (દરેકનો 1 ગુણ) [06]
- (ક) સમાનાર્થી શબ્દો લખો.
- (1) ઉત્પાત (2) ટુચ્કો (3) પ્રભાત (4) અરણ્ય (5) આભ
- (ખ) વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો.
- (1) આગળ (2) સ્વાર્થ (3) મંગલ (4) બેદરકારી (5) કાચુ
- (ગ) જોડણી સુધારો.
- (1) કોડીયુ (2) તુલશિ (3) સહીયારુ (4) સોર્ય (5) નીમીત

- (ધ) નીચેના શબ્દોને શબ્દકોશના કમમાં ગોઠવો.
- (1) દુકાન , શાર્ફલ , અરણ્ય , પુલ , મંજિલ , સાવજ
 - (2) ભોળું , સ્વાર્થ , કાળજી , વિધવા , છલાજ
 - (3) દક્ષિણા , ગુજરાતી , શાણી , કિરણા , સૂર્ય , ઉધમ
 - (4) દિલ , દીવો , તેજ , આભ , કોડિયું , છાચા
 - (5) પ્રગતિ , આશા , પંથ , કીર્તિ , ધરા , સ્વઘન
- (ય) નીચેના રૂઢિપ્રયોગોના અર્થ લખો.
- (1) પૂળો મૂકવો.
 - (2) અવલ મંજિલ.
 - (3) જાત છતી થઈ જવી.
- (ષ) લિપિ કમમાં ગોઠવો.
- (1) કિ , કુ , કે , કા , કો
 - (2) છી , છે , છો , છ , છુ

વિભાગ - D

- (ક) વિચાર-વિસ્તાર લખો. ગમે તે એકની પસંદગી કરવી. [03]
- (1) આચાર એ જ પ્રચારનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ છે.
 - (2) ગાઇ સંપત ફરી સાંપડે, ગાયાં વળે છે વહણા;
ગત અવસર આવે નહિ, ગાયા ન આવે પ્રાણ.
 - (3) નિશાનચૂક માફ, નહિ માફ નીચું નિશાન.
 - (4) પ્રતિજ્ઞા વિનાનું જીવન એ પાચા વિનાની ઇમારત જેવું છે.
 - (5) આગસ જીવતા માણસની કબર છે.
- (ખ) નિબંધ લખો. ગમે તે એકની પસંદગી કરવી. [04]
- (1) માતૃભાષાનું મહત્વ
મુદ્દા – પ્રસ્તાવના – માતૃભાષાની આજે દશા – માતૃભાષા દ્વારા જ સુશિક્ષણ – માતૃભાષાનું મહત્વ જાળવવાના ઉપાયો – ઉપસંહાર.
 - (2) ગરવી ગુજરાત
મુદ્દા – પ્રસ્તાવના - સ્થાન, પર્વતો, બંદરો, યાત્રાધામો – ગુજરાતની સંસ્કૃતિ – ગુજરાતના વેપારીઓ, ભાષા – આગાડી પછીની પ્રગતિ – ઉપસંહાર.
 - (3) વર્ષાંતું
મુદ્દા - પ્રસ્તાવના – વરસાદનું દૃશ્ય – વર્ષના આગમન પછીનું વાતાવરણ – વર્ષાંતુમાં આવતા તહેવારો – અતિવૃષ્ટિ – બીમારી – ઉપસંહાર.

(4) મોબાઈલ ફોનના લાભાલાભ

મુદ્દા - પ્રસ્તાવના - મોબાઈલના લાભ - મોબાઈલના ગેરલાભ -ઉપસંહાર.

(5) મારો યાદગાર પ્રવાસ

મુદ્દા - પ્રસ્તાવના - પ્રવાસની માહિતી - પ્રવાસ અને તેમાં પડેલી મુશ્કેલીઓનું વર્ણન -
ઉપસંહાર.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

(01) ગુજરાતી (FL)

ધોરણ-9

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 25-8-2022

- પ્રશ્નપત્રમાં કુલ ચાર વિભાગ છે.
- દરેક વિભાગમાં આપેલ સૂચના મુજબ તેમજ જમણી બાજુએ લખેલા ગુણભાર જળવાઈ રહે તે પ્રમાણે પ્રશ્નોની સંખ્યા પસંદ કરવી.
- પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધ્યું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતાં માસવાર આયોજનના એકમો ધ્યાને રાખી પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.

સૂચનાઓ :

- વિભાગ-Aના (ક)માંના જોડકાંની કોઈ એક જોડ પસંદ કરવી. દરેક પ્રશ્નનો એક ગુણ રહેશે.
- વિભાગ-Aના (ખ)માંના આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરવા. દરેક પ્રશ્નનો એક ગુણ રહેશે.
- વિભાગ-Bના (ક)માં આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરવા. દરેક પ્રશ્નના બે ગુણ રહેશે.
- વિભાગ-Bના (ખ)માં આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરવો. તે પ્રશ્નના ત્રણ ગુણ રહેશે.
- વિભાગ-C વ્યાકરણ વિભાગ છે. આપેલ પ્રશ્નો પૈકી કોઈ પણ છ પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે. દરેકનો એક ગુણ રહેશે.
- વિભાગ-Dના (ક) વિભાગમાં આપેલ વિચાર-વિસ્તાર પૈકી કોઈ એક પસંદ કરવો. જેના ત્રણ ગુણ રહેશે.
- વિભાગ-Dના (ખ) વિભાગમાં આપેલ નિબંધ પૈકી કોઈ એક પસંદ કરવો. જેના ચાર ગુણ રહેશે.

- નીચે આપેલી પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે કસોટી દેવાની રહેશે.

વિભાગ - A

(૩) નીચે આપેલા ‘અ’ વિભાગને ‘બ’ વિભાગ સાથે યોગ્ય રીતે જોડો. (કોઈ પણ ત્રણ) [03]

[1]	[અ] કૃતિ	[બ] સર્જક
(1)	સાંજ સમે શામળિયો	(1) ગાંધીજી
(2)	ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત	(2) પ્રેમાનંદ
(3)	પછે શામળિયોજુ બોલિયા	(3) બકુલ ત્રિપાઠી
		(4) નરસિંહ મહેતા
[2]	[અ] કૃતિ	[બ] સાહિત્ય પ્રકાર
(1)	ગોપાળબાપા	(1) ગાંઝલ
(2)	ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત	(2) નવલકથા ખંડ
(3)	પછે શામળિયોજુ બોલિયા	(3) આત્મકથા ખંડ
		(4) આખ્યાન ખંડ
[3]	[અ] કૃતિ	[બ] પાત્ર
(1)	ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત	(1) ગિરિધર
(2)	ગોપાળબાપા	(2) સુદામા
(3)	પછે શામળિયોજુ બોલિયા	(3) ગાંધીજી
		(4) સયાજીરાવ ગાયકવાડ
[4]	[અ] સર્જક	[બ] બિડુદ
(1)	નરસિંહ મહેતા	(1) રાષ્ટ્રપિતા
(2)	ગાંધીજી	(2) કવિ શિરોમણિ
(3)	મનુભાઈ પંચોળી	(3) આદિ કવિ
		(4) દર્શક
[5]	[અ] કૃતિ	[બ] ગુંથનું નામ
(1)	ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત	(1) તેર તો પીધાં છે જાણી જાણી
(2)	પછે શામળિયોજુ બોલિયા	(2) છ અક્ષરનું નામ
(3)	ગોપાળબાપા	(3) સત્યના પ્રયોગો
		(4) સુદામાચરિત
(૫)	નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો : (કોઈ પણ બે)	[02]
(1)	ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે કેવાં રંગનાં વસ્તો પહેર્યો છે ?	
(2)	સાંજના સમયે શામળિયો કયાંથી આવે છે ?	
(3)	‘હરિ હળધરનો વીરો’ એટલે કોણ ?	

- (4) ગાંધીજીને કોના દોકડા ચોરવાની ટેવ પડી હતી ?
- (5) ગાંધીજીના મોટાભાઈથી કેટલા રૂપિયાનું દેવું થયું હતું ?
- (6) ગાંધીજી ઉપર કઈ બાબતની ખાસ અસર થતી નહિ ?
- (7) કૃષ્ણા અને સુદામાના ગુરુનું નામ શું હતું ?
- (8) ગોરાણી (ગુરુપત્ની)એ કૃષ્ણ-સુદામાને કયું કામ સોચ્યું હતું ?
- (9) ગાંધીજીના પિતાજીને કઈ બીમારી હતી ?
- (10) લેખકે મહારાજા શ્રીમંત સયાજીરાવને કેવા કહ્યા છે ?
- (11) મહારાજ સયાજીરાવમાં કઈ શક્તિ હતી ?
- (12) “જશ્નાબંધ મૂકીને આવા પરચૂરણમાં શીદ પડ્યો છો ?” આ વાક્ય કોણ બોલે છે ? અને કોને કહે છે ?
- (13) ‘રસ્તિયા વિણ કેમ રહીએ’ - આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
- (14) ‘કહ્યું સ્થીને, તે કીધો રે’ - આ વાક્ય કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે ?
- (15) ‘મારા એકરારથી પિતાજી મારા વિશે નિર્બય થયા.’ – આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
- (16) ગોપાળબાપા શાનો વેપાર કરવા ઇચ્છતા હતા ?

વિભાગ - B

- (૩) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (કોઈ પણ બે) [04]
- (1) ‘સાંજ સમે શામળિયો’ કાવ્યના આધારે સાંજના સમયના દૃશ્યનું વર્ણન કરો.
- (2) ‘સાંજ સમે શામળિયો’ કાવ્યમાં કવિએ કરેલા શ્રીકૃષ્ણના રૂપનું વર્ણન કરો.
- (3) ગોવાળોમાં ગિરિધર કેવી રીતે શોભે છે ?
- (4) ‘ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત’ પાઠમાં ગાંધીજીએ ચિદ્ધીમાં શું લખ્યું હતું ?
- (5) ગાંધીજીએ ચિદ્ધીમાં લખીને કરેલી ભૂલની કબૂલાતથી તેમના પિતાજી પર શું અસર થઈ ?
- (6) ચોરીની ભૂલ સ્વીકારવામાં ગાંધીજીની જીબ કેમ ઊપડતી નથી ?
- (7) ‘ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત’ પાઠના આધારે ગાંધીજીનો પિતાજી પ્રત્યેનો સ્નેહ ઢ્રેકમાં વર્ણિતો.
- (8) શ્રીકૃષ્ણ અને બલરામજી વચ્ચે કઈ સ્પર્ધા થઈ હતી ?
- (9) શ્રીકૃષ્ણ અને સુદામાની મિત્રતા વિશે ઢ્રેકમાં વર્ણિતો.
- (10) ગોરાણીએ સોપેલ કામ કરવા જતાં કૃષ્ણ અને સુદામા પર શું આપત્તિ આવી પડી ?
- (11) સયાજીરાવે કોતરને છેડે મથાળા ઉપર ઊભેલા જીર્ણ શિવાલય વિશે ગોપાળબાપાને શું જણાવ્યું ?
- (12) ગોપાળબાપાએ શિવાલયની પૂજા કરવાની શા માટે ના પાડી ?

- (૫) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર આપો : (કોઈ પણ એક) [03]
- (1) ‘સાંજ સમે શામળિયો’ કાવ્યમાં કવિએ શ્રીકૃષ્ણને મહાશુભકારી શા માટે કહ્યા છે ?

- (2) કાવ્યપંક્તિ સમજાવો :
 ‘તારામંડળમાં જેમ શશીયર શોભે,
 હેમ જડિંગ હીરો;
 તેમ ગોવાળમાં બિરિધર શોભે,
 હરિ હળધરનો વીરો.’
- (3) ‘ચોરી અને પ્રાયશ્રિત’ પાઠના શીર્ષકની યથાર્થતા સ્પષ્ટ કરો.
- (4) ‘ચોરી અને પ્રાયશ્રિત’ પાઠના આધારે ગાંધીજીના વ્યક્તિત્વના ગુણોનું વર્ણન તમારા શબ્દોમાં કરો.
- (5) ‘પછે શામળિયોજ બોલિયા’ – કાવ્યના આધારે શ્રીકૃષ્ણ-સુદમાના વિદ્યાર્થીજીવનના સંસ્મરણો તમારા શબ્દોમાં આલેખો.
- (6) ‘ગોપાળબાપા’ પાઠને આધારે સચાજુરાવ ગાયકવાડનું પાત્રાલેખન કરો.
- (7) ગોપાળબાપાના ગુરુ મંડણ ભગત વિશે ઢ્રેકનોંધ લખો.

વિભાગ - C

- (ક) માઝ્યા પ્રમાણે ઉત્તર આપો : (કોઈ પણ છ)
 * આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો.
- [1] નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી (કૌસમાંથી) શોધીને લખો :
- (1) વ્રંદાવન (વિંદાન, વૃંદાવન, વૃંદાવન)
 - (2) મુગૂટ (મુગુટ, મુઘુટ, મૂગૂટ)
 - (3) પ્રતીકૂળ (પ્રતીકુળ, પ્રતિકૂળ, પ્રતિકુંડ)
 - (4) મૂશળધાર (મુસળધાર, મુખળધાર, મૂસળધાર)
 - (5) ચીઠી (ચિઠી, ચીઠિ, ચિઠી)
 - (6) કારકિરદી (કારકિર્દી, કારકીર્દી, કારકિર્દિં)
- [2] નીચે આપેલા શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દો શોધીને લખો :
- (1) કનક (ચાંદી, હેમ, લોહ)
 - (2) શશીયર (રવિ, ચંદ્ર, તારો)
 - (3) દોષ (સજા, અપરાધ, ભેટ)
 - (4) કરજ (લાભ, હાનિ, દેવું)
 - (5) કાણ (કઠણ, પોચું, લાકડું)
 - (6) દાદ (દાદાગીરી, ન્યાય, ગરમાવો)
- [3] નીચે આપેલા શબ્દોમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે ? તે કહો :
- (1) વહાલાજુ – (પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એકપણ નહીં)
 - (2) જંગલી – (પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એક પણ નહીં)
 - (3) અહિંસા – (પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એક પણ નહીં)

- (4) અપૂજ - (પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એક પણ નહીં)

(5) નાનપણ - (પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એક પણ નહીં)

(6) બોરડી - (પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એક પણ નહીં)

[4] નીચે આપેલ સંજ્ઞાના આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચો પ્રકાર લખો :

 - (1) દૃધ (ભાવવાચક, દ્રવ્યવાચક, સમૂહવાચક)
 - (2) ટેળું (સમૂહવાચક, વ્યક્તિવાચક, જાતિવાચક)
 - (3) વાંદરો (વ્યક્તિવાચક, ભાવવાચક, જાતિવાચક)
 - (4) ગિરનાર (વ્યક્તિવાચક, જાતિવાચક, સમૂહવાચક)
 - (5) સુખ (જાતિવાચક, ભાવવાચક, કિયાવાચક)
 - (6) શિવાલય (ભાવવાચક, જાતિવાચક, વ્યક્તિવાચક)

[5] નીચે આપેલ શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો :

(1) ગાયોનું ધણ	(2) કાને પહેરવાનું ધરેણું
(3) ખલે નાખવાનું વસ્ત્ર	(4) સહી ન શકાય તેવું
(5) સાંભેલા જેવી ધાર	(6) કોલસાની ખાણ

[6] નીચેના શબ્દોના વિરોધી શબ્દ લખો :

(1) વહાલો X	(2) રૂપ X
(3) આજા X	(4) ઉષ્ણ X
(5) દાસ X	(6) તેજ X

[7] નીચેના તળપદા શબ્દોનું શિષ્ટરૂપ આપો :

(1) રૂદે -	(2) પછે -
(3) વાવડ -	(4) પડ -
(5) પડાએ -	(6) વિણ -

[8] નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી તેના પ્રકાર જણાવો :

 - (1) રમેશ પાસે પાશેર ધી મંગાવ્યું.
 - (2) તે છોકરો હોશિયાર છે.
 - (3) બરાબર દસ વરસ ઉપરની વાત છે.
 - (4) ગોવિંદ બીડીનું રૂંકું પીતો.
 - (5) તેઓ લાકડાની પાટ વાપરતા.
 - (6) શેનો વેપાર કરો છો ?

[9] નીચેના વાક્યમાંથી સર્વનામ શોધો :

 - (1) મે પિતાજી આગળ કબૂલાત કરી.
 - (2) આપણા સૂતા એક સાથરે, તેને સાંભરે રે ?
 - (3) એ મંદિર અપૂજ રહે છે.

- (4) પણ તમે કંઈક ચમત્કાર જોયો હશે.

- (5) આમાં બનારસી લંગડો પાકે.

- (6) ત્યારે તો લોભેલોભે આવ્યા છો !

[10] નીચેના શબ્દોના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો :

- (1) ਇਹਾਂ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਗਲਪ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- (3) ପାତ୍ର କାଳେ

- (5) ગુરુ (6) અંગારક્ષક

[11] નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો :

- (1) દખ લગાડવું – (2) તેડી લાવવું –

- (3) જુબ ન ઉપડવી – (4) ખટપટ કરવી –

- (5) હિંમત ન ચાલવી - (6) જોખમ ઘેડવું -

વિભાગ - D

- (ક) નીચે આપેલ વિચાર-વિસ્તાર પૈકી કોઈ પણ એકનો વિચાર-વિસ્તાર કરો. [03]

- (1) ગમે ના શૈશવે ઘેલ, યૌવને ના પરાકુમ:

સાધતા નહિ વાર્ધક્યે, વ્યર્થ તો જિંદગીકુમ.

- (2) શેરી મિત્રો સો મળો. તાજી મિત્ર અનેક:

જેમાં સખદઃખ વામીએ. સો લાખનમાં એક.

- (3) ગત સંપત્ત સાંપડે ગયા વળો છે વહાણ:

ਗਰ ਅਵਸਰ ਆਵੇ ਨਹੀਂ ਗਦਾ ਜ ਆਵੇ ਪਾਣ

- (4) ਮਨ ਮੇਲਾਂ ਤਨ ਓਝਣਾਂ, ਬਗਲਾ ਕਪਟੀ ਅਂਗਾਂ

તેથી તો કાગા ખલાં તરફમન એક જ રેંગ

- (5) અંધ ને અજ એ બેમાં ઓછો શાપિત આંધળો:

એકાંગે પાંગળી અંધ અજ સર્વોચે પાંગળી

- (6) અમને નાખો જિંદગીની આગમાં:

આગાને પણ કેરવીશં બાગમાં

- (ખ) નીચે આપેલ મદ્દાઓને આધેર આશરે 150 શબ્દોમાં નિયંધ લખો : (કોઈપણ એક) [04]

- (1) મારા શૈશવનાં સંસ્મરણો :

મદ્ધા – પસ્તાવના – બાળપણની ટેવો – બાલમંડિરની યાદો. પહેલા ધોરણનાં સંભરણો –

પાથમિક શાળાની વિવિધ સખદ-દખદ ઘટનાઓ – રજાઓની ઇતર પવત્તિઓ – ઉપસંહાર.

- ## (2) ਪਾਰੰਪਾਰਿਕ ਵਿਗਿਆਨ :

મદ્ધા - પુસ્તાવના - પાર્થના - આધ્યાત્મિક ખોરાક - સમછ પાર્થના - પાર્થનાનો પખાવ -

ੴ ਰਾਮ ਪਾਰਥਨਾ - ਉਪਸਂਹਾਰ

(3) શિયાળાની સવાર :

મુદ્ધા – પ્રસ્તાવના – સવારનું વાતાવરણ – તાજગીનો અહેસાસ – માનવજીવન પર અસર – ઉપસંહાર.

(4) મોબાઇલ – સ્માર્ટફોનના લાભાલાભ :

મુદ્ધા – પ્રસ્તાવના – મોબાઇલની શોધ – સંચાર માધ્યમ તરીકે ઉપયોગ – મનોરંજન ક્ષેત્રે ઉપયોગ – રોજિંદી અસરો અને તેના ભયસ્થાનો – ઉપસંહાર.

(5) દીકરી – હાલનો દરિયો :

મુદ્ધા – દીકરી પ્રત્યેના જૂનવાણી વિચારો – ઈતિહાસમાં દીકરી – દીકરી/દીકરા પ્રત્યેના ભેદભાવ – ભૂણ હત્યા – વર્તમાન સ્થિતિ – ‘બેઠી બચાવો’ – મિશનની કામગીરી – ઉપસંહાર.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

ગાંધીનગર

(11) વિજ્ઞાન (G)

ધોરણ-9

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 25-8-2022

સૂચના : નીચેની પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ શાળાએ પોતાની રીતે કુલ 25 ગુણની એકમ કસોટી લેવાની રહેશે.?

વિભાગ - A

આ વિભાગમાં કુલ 25 પ્રશ્નો આપેલ છે. જે પૈકી કોઈપણ 5 પ્રશ્નો પસંદ કરવા.

દરેક સાચા જવાબનો 1 ગુણ રહેશે.

[05]

(ક) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

(1) નીઠુર (NaCl) અને સલ્ફરનું મિશ્રણ એ કયા પ્રકારનું મિશ્રણ છે ?

- (A) સમાંગ (B) વિષમાંગ
(C) સંતૃપ્ત (D) એક પણ નહિ

(2) આયોડિનના આલ્કોહોલમાં બનાવેલ દ્રાવણને કહે છે.

- (A) ટિંચર આયોડિન (B) મિલ્ક ઓફ મેઝેશિયા
(C) આયોડો ફોર્મ (D) આયોડો આલ્કોહોલ

(3) એક જ દ્રાવકમાં ઓગાળેલા જુદાં જુદાં દ્રવ્યોના અલગીકરણ માટે કઈ પદ્ધતિ ઉપયોગી છે ?

- (A) સ્ફટિકીકરણ (B) કોમેટોગ્રાફી
(C) નિસ્યંદન (D) ઉર્દ્વપાતન

(4) ચંદ્રનું તાપમાન કેટલું છે ?

- (A) 190°C થી 110°C ની વચ્ચે (B) -190°C થી 110°C ની વચ્ચે
(C) 190°C થી -110°C ની વચ્ચે (D) -290°C થી 220°C ની વચ્ચે

(5) પૃથ્વીની સૌથી બહારના કવચને શું કહે છે ?

- (A) મૃદાવરણ (B) જલાવરણ
(C) વાતાવરણ (D) જૈવ-આવરણ

(6) કયા સમયે હવાની દિશા દરિયાથી જમીન તરફ હોય છે ?

- (A) રાત્રિના સમયે (B) અમાસના દિવસે
(C) દિવસના સમયે (D) A અને B બંને

(7) ઓરડાના તાપમાને પ્રવાહી સ્વરૂપ ધાતુ કઈ છે

- (A) પારો (B) બ્રોમિન
(C) લોખંડ (D) સોડિયમ

વિભાગ - B

આ વિભાગમાં કલ 25 પુશ્ટો આપેલ છે. જે પૈકી ક્રોઈપણ 5 પુશ્ટો પસંદ કરવા.

દરેક સાચા અને સંપર્ણ જવાબના 2 ગણ રહેશે.

[10]

- (1) તફાવત આપો : સમાંગ મિશ્રણ - વિષમાંગ મિશ્રણ
 (2) ધાતુના કોઈપણ ચાર ગુણધર્મો જણાવો.

- (3) અર્ધધાતુઓ એટલે શું ? અર્ધધાતુઓના ઉદાહરણ જણાવો.
- (4) વાદળોનું નિર્માણ કેવી રીતે થાય છે ?
- (5) મનુષ્યની એવી બે પ્રવૃત્તિઓનો ઉલ્લેખ કરો કે જે હવાના પ્રદૂષણ તરફ દોરી જાય છે.
- (6) શું તમે કોઈ એવી પ્રવૃત્તિ વિશે જાણો છો કે જે પાણીના સોતને પ્રદૂષિત કરી રહી છે ?
- (7) જલચકમાં પાણીની કઈ-કઈ અવસ્થાઓ મળી આવે છે ?
- (8) વાતાવરણમાં મળી આવતા ઓક્સિજનનાં કયા કયા બે સ્વરૂપો છે ?
- (9) નીચે દર્શાવેલ દરેકને સમાંગ કે વિષમાંગ મિશ્રણમાં વર્ગીકૃત કરો.
સોડા વોટર, લાકડું, હવા, જમીન, વિનેગર, ગામેલી ચા
- (10) દ્રાવણના ચાર ગુણધર્મો જણાવો.
- (11) ક્રોમેટોગ્રાફી પદ્ધતિના ઉપયોગો જણાવો.
- (12) સંયોજન એટલે શું ? સંયોજનનાં બે ઉદાહરણ આપો.
- (13) તત્વોનું વર્ગીકરણ શેમાં કરવામાં આવે છે ?
- (14) અધાતુઓના કોઈપણ ચાર ગુણધર્મો જણાવો.
- (15) દ્રાવણ એટલે શું ? દ્રાવણના ઘટકો જણાવો.
- (16) તફાવત આપો : ભૌતિક ફેરફાર - રાસાયાણિક ફેરફાર
- (17) પૃથ્વી પર કેટલા આવરણો આવેલાં છે ? કયા કયા ?
- (18) આબોહવાના નિયંત્રણમાં વાતાવરણની ભૂમિકા જણાવો.
- (19) શુક અને મંગળ ગ્રહોના વાતાવરણથી આપણું વાતાવરણ કેવી રીતે ભિન્ન છે ?
- (20) સજુવોને પાણીની જરૂરિયાત શા માટે હોય છે ?
- (21) જીવન માટે વાતાવરણની આવશ્યકતા શું છે ?
- (22) ગ્રીન હાઉસ અસર એટલે શું ?
- (23) કાર્બનચકની નામ-નિર્દેશનવાળી આકૃતિ દોરો.
- (24) એસીડ વર્ષા એટલે શું ?
- (25) વિષમાંગ મિશ્રણના ઘટકોને કઈ ભૌતિક પદ્ધતિઓ દ્વારા અલગ કરી શકાય છે ?

વિભાગ - C

આ વિભાગમાં કુલ 10 પ્રશ્નો આપેલ છે, જે પૈકી કોઈપણ 2 પ્રશ્નો પસંદ કરવા.

દરેક સાચાં જવાબના 3 ગુણ રહેશે.

[06]

- (1) જંગલ એ હવા, જમીન અને પાણીના સોતની ગુણવત્તા પર કેવી રીતે અસર કરે છે તે વિશે નોંધ લખો.
- (2) દ્રોકનોંધ લખો : ઓક્સિજન ચક
- (3) ભૂમિનું ક્ષરણ એટલે શું ? ક્ષરણને રોકવા માટે કઈ કઈ રીતો છે ?

- (4) હવામાં કાર્બન ડાયોક્સાઇડનું પ્રમાણ વધારતી હોય તેવી ત્રણ માનવીય પ્રવૃત્તિઓની યાદી બનાવો.
- (5) દ્રોકનોંધ લખો : જળ ચક
- (6) નીચેનાને ભૌતિક અથવા રાસાયણિક ફેરફારમાં વર્ગીકૃત કરો.
- * અડનું કાપવું
 - * તવીમાં માખણનું પીગળવું
 - * તિજોરીને કાટ લાગવો.
 - * પાણીને ઉકળીને વરાળ બનાવવી
 - * કાચાં ફળો વડે ફુટસલાડ બનાવવું
 - * કાગળ અને લાકડાનું સળગવું
- (7) નીચેના તત્વોને ધાતુ અને અધાતુમાં વર્ગીકૃત કરો.
- લોખંડ, હાઈડ્રોજન, આયોડિન, ચાંદી, કાર્બન, મરક્યુરી
- (8) એકબીજામાં મિશ્ર ન થઈ શકે તેવા બે પ્રવાહીઓનાં મિશ્રણને અલગીકરણ કરવાની પદ્ધતિ પ્રવૃત્તિ દ્વારા સમજાવો.
- (9) નિલંબન એટલે શું ? નિલંબનના ગુણધર્મો જણાવો.
- (10) ટિંડલ અસર એટલે શું ? તેના ઉદાહરણો આપો.

વિભાગ - D (4 ગુણના પ્રશ્નો)

આ વિભાગમાં કુલ 5 પ્રશ્નો આપેલ છે. જે પૈકી કોઈપણ 1 પ્રશ્ન પસંદ કરવો.

સંપૂર્ણ સાચા જવાબના 4 ગુણ રહેશે.

[04]

- (1) નીચેના પદાર્થોનું અલગીકરણ કરવા માટે તમે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરશો ?
- સોડિયમ કલોરાઇડને તેના પાણીમાં બનાવેલા દ્રાવણમાંથી
 - એમોનિયમ કલોરાઇડને સોડિયમ કલોરાઇડ અને એમોનિયમ કલોરાઇડનાં મિશ્રણમાંથી
 - જુદાં જુદાં રંગીન કણોને ફૂલની પાંખડીઓના અર્કમાંથી
 - તેલને પાણીમાંથી
- (2) (a) અલગીકરણ એટલે શું ? તેનું મહત્વ જણાવો.
- વિવિધ અલગીકરણ પદ્ધતિઓના નામ આપો.
- (3) નાઈટ્રોજન ચક વિશે આફ્ક્ષત દોરી સમજૂતી આપો.
- (4) ભૂમિનું નિર્માણ કેવી રીતે થાય છે ?
- (5) દ્રોકનોંધ લખો : ઓઝોન સ્તર

Section : A

- * Total 25 Questions are given in this section. Choose any five questions from the following. (1 Mark for each) [05]

- (9) How much part of the earth is covered with water ?
(A) 25 % (B) 50%
(C) 75% (D) 90%

(10) Which of the following is a green house gas ?
(A) Oxygen (B) Carbon dioxide
(C) Nitrogen (D) Helium

(B) Fill in the Blanks :

(1) The Formula of Ozone is _____.
(2) Nitrogen gas makes up ___% of our atmosphere.
(3) _____ Separation method is used to separate butter from cream.
(4) An increase in the content of harmful substances in air is called _____.
(5) Purification of salt that we get from sea water is obtained by the method _____.

(C) True or False :

(1) Soil erosion increases soil fertility.
(2) In cold weather when water condenses out of air is known as smog.
(3) Carbon dioxide constitutes up to 50-60% of the atmosphere on Venus and Mars.
(4) A Colloid is a heterogeneous mixture.
(5) In a solution of sugar, sugar is a solvent and water is a solute.

(D) Answer the following questions as directed :

(1) What is a pure substance?
(2) Write one example of any sublime.
(3) Who was the first scientist to use the term element ?
(4) What is the full form of CFC ?
(5) Name two biologically important compounds that contain both Oxygen and nitrogen.

Section : B

* Total 25 Questions are given in this section. Choose any five question from the following : [2 Marks for each] [10]

- (1) Differentiate between- Homogeneous Mixture and Heterogeneous Mixture.
 - (2) Write any four physical properties of metal.
 - (3) What are metalloids ? Give examples of metalloids.
 - (4) How are clouds formed ?

- (5) List any two human activities that you think would lead to air pollution.
- (6) Do you know any activity which may be polluting water source ?
- (7) What are the different states in which water is found during the water cycle ?
- (8) What are the two forms of Oxygen found in the atmosphere?
- (9) Classify each of the following as a homogeneous or a heterogeneous mixture.
Soda water, wood, air, soil, vinegar, filtered tea.
- (10) Write any four properties of solution.
- (11) Write applications of chromatography.
- (12) What are Compounds ? Give any two examples of compounds.
- (13) What is the classification of Elements ?
- (14) Write any four physical properties of non metals.
- (15) What is Solution ? Write the components of Solution ?
- (16) Differentiate between Physical change and chemical change.
- (17) How many spheres does earth has ? Write the names.
- (18) What is the role of atmosphere in climate control ?
- (19) How is our atmosphere different from the atmosphere on venus and mars ?
- (20) Why do organisms need water ?
- (21) Why is the atmosphere essential for life ?
- (22) What is the green house effect ?
- (23) Draw a neat and labeled diagram of Carbon Cycle.
- (24) What is Acid Rain ?
- (25) Which physical methods are used to separate the constituents of heterogeneous mixture ?

Section : C

* **Total 10 Questions are given in this section. Choose any two questions from the following : [3 Marks for each] [06]**

- (1) Write a note on how forests influence the quality of our air,soil and water.
- (2) Write a short note on Oxygen cycle.
- (3) What is the soil erosion ? What are the methods of preventing or reducing soil erosion ?
- (4) List any three human activities which would lead to an increase in the carbon dioxide content of air.
- (5) Write a short note on Water Cycle.

- (6) Classify the following as chemical changes or physical changes :
- (a) Cutting of trees
 - (a) Melting of butter in a pan
 - (b) Rusting of almirah
 - (c) Boiling of water to form steam
 - (d) Making a fruit salad with raw fruits
 - (e) Burning of paper and wood.
- (7) Classify the following elements in metals and non metals
Iron , Hydrogen, Iodine, Silver, Carbon, Mercury
- (8) Explain the activity to show the method of separation of a mixture of two immiscible liquids.
- (9) What is Suspension ? Write properties of Suspension.
- (10) What is Tyndall effects ? Give examples.

Section : D

- * **Total 5 Questions are given in this section. Choose any One question from the following : (4 Marks for each) [04]**
- (1) Which separation techniques will you apply for the separation of the following ?
- (a) Sodium chloride from its solution in water.
 - (b) Ammonium chloride from a mixture containing sodium chloride and ammonium chloride.
 - (c) Different pigments from an extract of flower petals.
 - (d) Oil from water.
- (2) a) What is Separation ? State its importance.
b) State various methods for separation.
- (3) Explain Nitrogen cycle with the help of neat and labeled diagram.
- (4) How is soil formed ?
- (5) Write a short note on ozone layer.

ગુજરાત માધ્યમિક ઔર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

(11) વિજ્ઞાન (H)

કક્ષા-9

પ્રશ્નબેંક - 2 (અગસ્ટ 2022)

તા. 25-8-2022

સૂચના : નિમ્ન પ્રશ્નબેંક માં સૂચનાનુસાર વિદ્યાલય કો અપને અનુસાર 25 અંક કી કસૌટી લેની હોગી ।

વિભાગ - A

ઇસ વિભાગ માં કુલ 25 પ્રશ્ન દિએ હૈને, જિનમાં સે કોઈ ભી 5 પ્રશ્ન પસંદ કરને હૈને ।
(પ્રત્યેક સહી ઉત્તર કા 1 અંક હૈ ।)

[05]

(ક) સહી વિકલ્પ ચુનિએ ।

(1) નમક (NaCl) ઔર સલ્ફર કા મિશ્રણ યહ કિસ પ્રકાર કા મિશ્રણ હૈ ?

(A) સમાંગી (B) વિષમાંગી

(C) સંતૃપ્ત (D) એક ભી નહીં

(2) આયોડિન કે ઐલ્કોહોલ મેં બનાએ ગએ વિલિયન કો _____ કહતે હૈને ।

(A) ટિંકચર આયોડીન (B) મિલ્ક ઑફ મેનેશિયા

(C) આયોડોફોર્મ (D) આયોડો ઐલ્કોહોલ

(3) એક હી વિલાયક મેં ઘુલે હુએ અલગ-અલગ પદાર્�ો કે પૃથ્થકરણ કે લિએ કૌન-સી પદ્ધતિ ઉપયોગી હૈ ?

(A) ક્રિસ્ટલીકરણ (B) ક્રોમેટોગ્રાફી

(C) આસવન (D) ઊર્ધ્વપાતન

(4) ચંદ્રમા કી સત્તા કા તાપમાન કિતના હૈ ?

(A) 190°C સે 110°C કે બીચ (B) -190°C સે 110°C કે બીચ

(C) 190°C સે -110°C કે બીચ (D) -290°C સે 220°C કે બીચ

(5) પૃથ્વી કી સબસે બાહરી પરત કો ક્યા કહતે હૈને ?

(A) સ્થળમંડલ (B) જલમંડલ

(C) વાયુમંડલ (D) જીવમંડલ

(20) चीनी के विलयन में चीनी विलायक और पानी विलेय हैं ।

(घ) पूछे गए अनुसार उत्तर दीजिए ।

(21) शुद्ध पदार्थ अर्थात् क्या ?

(22) ऊर्ध्वपातित होने योग्य कोई एक ठोस पदार्थ बताइए ।

(23) किस वैज्ञानिक ने सर्वप्रथम 'तत्व' शब्द का प्रयोग किया था ?

(24) C.F.C. का पूरा नाम बताइए ।

(25) जैविक रूप से महत्वपूर्ण दो यौगिकों के नाम दीजिए ।

विभाग - B

इस विभाग में कुल 25 प्रश्न दिए हैं, जिनमें से कोई भी 5 प्रश्न पसंद करने हैं ।

(प्रत्येक सही उत्तर के 2 अंक)

[10]

(1) अन्तर स्पष्ट कीजिए । समांगी मिश्रण - विषमांगी मिश्रण

(2) धातु के कोई भी चार गुण बताइए ।

(3) उपधातु अर्थात् क्या ? उपधातुओं के उदाहरण बताइए ।

(4) बादलों का निर्माण किस प्रकार होता है ?

(5) मनुष्य की ऐसी कोई दो गतिविधियाँ बताइए जो हवा के प्रदूषण की ओर ले जाती हैं ।

(6) क्या आप ऐसी किसी गतिविधि के बारे में जानते हैं कि जो पानी के स्रोत को प्रदूषित कर रही है ?

(7) जलचक्र में जल की कौन-कौन सी अवस्थाएँ पायी जाती हैं ?

(8) वायुमंडल में पाए जानेवाले ऑक्सीजन के दो रूप कौन-कौन से हैं ?

(9) निम्न को समांगी या विषमांगी मिश्रण में वर्गीकृत कीजिए :

सोडावॉटर, लकड़ी, हवा, मृदा, विनेगर, छनी हुई चाय

(10) विलयन के चार गुण बताइए ।

(11) क्रोमैटोग्राफी विधि का उपयोग बताइए ।

(12) यौगिक अर्थात् क्या ? यौगिक के दो उदाहरण दीजिए ।

(13) तत्वों को किसमें वर्गीकृत किया जाता है ?

(14) अधातुओं के कोई भी चार गुण बताइए ।

- (15) विलयन अर्थात् क्या ? विलयन के घटक बताइए ।
- (16) अन्तर स्पष्ट कीजिए । भौतिक परिवर्तन - रासायनिक परिवर्तन
- (17) पृथ्वी पर कितने मंडल (आवरण) हैं ? कौन कौन से ?
- (18) जलवायु के नियंत्रण में वायुमंडल की भूमिका बताइए ।
- (19) शुक्र और मंगल ग्रहों के वायुमंडल से हमारा वायुमंडल किस प्रकार भिन्न है ?
- (20) जीवों को जल की आवश्यकता क्यों होती है ?
- (21) जीवन के लिए वायुमंडल क्यों आवश्यक है ?
- (22) ग्रीन हाउस प्रभाव अर्थात् क्या ?
- (23) कार्बन-चक्र की नामांकित आकृति बनाइए ।
- (24) अम्ल वर्षा अर्थात् क्या ?
- (25) विषमांगी मिश्रण के घटकों को किन भौतिक विधियों द्वारा पृथक किया जा सकता है ?

विभाग - C

इस विभाग में कुल 10 प्रश्न दिए हैं, जिनमें से कोई भी 2 प्रश्न पसंद करने हैं ।

(प्रत्येक सही उत्तर के 3 अंक)

[06]

- (1) जंगल, वायु, मृदा तथा जलीय स्रोत की गुणवत्ता को कैसे प्रभावित करते हैं ? संक्षिप्त टिप्पणी लिखें ।
- (2) संक्षिप्त टिप्पणी लिखें : ऑक्सीजन चक्र
- (3) मृदा-अपरदन अर्थात् क्या ? अपरदन को रोकने के लिए कौन-कौन से तरीके हैं ?
- (4) वायु में कार्बन डाईऑक्साइड की मात्रा बढ़ाती हो ऐसी, मनुष्य की तीन गतिविधियाँ बताइए ।
- (5) संक्षिप्त टिप्पणी लिखें : जल चक्र
- (6) निम्न को भौतिक अथवा रासायनिक परिवर्तन में वर्णीकृत कीजिए ।
 - * पेड़ों को काटना
 - * मक्खन का एक बर्टन में पिघलना
 - * अलमारी में जंग लगना
 - * जल का उबलकर बाष्प बनना
 - * फलों से सलाद बनाना
 - * लकड़ी और कागज का जलना ।

- (7) निम्न तत्वों को धातु और अधातु में वर्गीकृत कीजिए ।
 लोहा, हाइड्रोजन, आयोडिन, चाँदी, कार्बन, पारा
- (8) दो अघुलनशील द्रवों के मिश्रण को पृथक करने की विधि क्रियाकलाप द्वारा समझाइए ।
- (9) निलंबन अर्थात् क्या ? निलंबन के गुण बताइए ।
- (10) टिङ्गल प्रभाव अर्थात् क्या ? उदाहरण दीजिए ।

विभाग - D

इस विभाग में कुल 5 प्रश्न दिए हैं, जिनमें से कोई भी 1 प्रश्न पसंद करना है ।

(सही उत्तर के 4 अंक)

[04]

- (1) निम्न पदार्थों के पृथकरण के लिए आप किन विधियों का उपयोग करोगे ?
- (a) सोडियम क्लोराइड को जल के विलयन से पृथक करने में ।
 - (b) अमोनियम क्लोराइड को सोडियम क्लोराइड तथा अमोनियम क्लोराइड के मिश्रण से पृथक करने में ।
 - (c) पुष्प की पंखुड़ियों के निचोड़ से विभिन्न रंजकों को पृथक करने में ।
 - (d) तेल को पानी से पृथक करने में ।
- (2) (a) पृथकरण अर्थात् क्या ? इसका महत्व बताइए ।
- (b) पृथकरण की विभिन्न विधियों के नाम दीजिए ।
- (3) नाइट्रोजन चक्र आकृति बनाकर समझाइए ।
- (4) मृदा (मिट्टी) का निर्माण किस प्रकार होता है ?
- (5) संक्षिप्त टिप्पणी लिखें : ओज़ोन परत

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

ગાંધીનગર

(010) સામાજિક વિજ્ઞાન (G)

ધોરણ-9

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 26-8-2022

નીચે આપેલી પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે
કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ - A

નીચે આપેલ (ક), (ખ) અને (ગ) માંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરો. (દરેકનો 1 ગુણ) [05]

(ક) નીચેના જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડો.

A	B
(1) વૈશિક મહામંદી	- ઈ.સ. 1929
(2) દ્વિતીય વિશ્વયુદ્ધ	- ઈ.સ. 1939
(3) મહાનગર પાલિકા	- કમિશનર
(4) જિલ્લા પંચાયત	- DDO
(5) કાળી જમીન	- રેગુર
(6) ડિમતી ધાતુમય ખનીજ	- સોનું
(ખ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યાઓ પૂરો.	
(1)એ ફાસિસ્ટ પક્ષની સ્થાપના કરી.	
(બેનિટો મુસોલીન, હિટલર, હિરોહીટો)	
(2)એ વર્સેલ્સની સંધિને “કાગળનું ચીંથકું” કહીને ફાંવી.	
(એડોલ્ફ હિટલર, બેનિટો મુસોલીન, વુડ્રો વિલ્સન)	
(3) દ્વારા રાજ્યસભામાં 12 સભ્યો નીમાય છે.	
(રાષ્ટ્રપતિ, રાજ્યપાલ, વડાપ્રધાન)	
(4) લોકસભામાં ગુજરાતની બેઠકો છે.	
(14, 26, 30)	
(5) માઉન્ટ એવરેસ્ટને તિબ્બતમાં કહેવાય છે.	
(સાગર શિખર, માઉન્ટ સાગર, સાગરમથથા)	
(6) બે નદીઓની વચ્ચેની ભૂમિને કહે છે.	
(દ્રન, બાંગર, દોઆલ)	
(ગ) નીચેના વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.	
(1) સંયુક્ત રાષ્ટ્રનું સૌથી મોટું અંગ વાલી સમિતિ છે.	

- (2) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોનું સચિવાલય ન્યૂયોર્કમાં છે.
- (3) ભારત સંસદીય લોકશાહી ધરાવતું પ્રજાસત્તાક રાજ્ય છે.
- (4) લોકસભાના પ્રથમ અધ્યક્ષ ડૉ. રાજેન્ડ્ર પ્રસાદ હતા.
- (5) તામિલનાડુનો તઠીય પ્રદેશ કોરોમંડલ તઠના નામથી જાણીતો છે.
- (6) નાગા ટેકરીઓ અદુણાચલ પ્રદેશમાં આવેલી છે.
- (ધ) એક-બે શબ્દોમાં જવાબ લખો.
- (1) વિશ્વના માનવીઓનું સ્વાસ્થ્ય સુધારણાનું કાર્ય કઈ સંસ્થા કરે છે ?
- (2) ફાંસીવાદ ઈટાલીના કયા શબ્દ પરથી આવ્યો છે ?
- (3) વડાપ્રધાનની નિમણૂક કોણ કરે છે ?
- (4) લોકસભાના સભ્યોની સમયમર્યાદા કેટલા વર્ષની છે ?
- (5) માઉન્ટ આબુ ગિરિમથક કઈ ગિરિમાળામાં આવેલું છે.
- (ચ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો.
- (1) કયા દેશે જાપાનના હિરોશિમા અને નાગાસાકી બે નગરો પર અણુબોમ્બ ફેંક્યાં ?
 (A) ઈઝ્લેન્ડ (B) જર્મની (C) ફાન્સ (D) અમેરિકા
- (2) સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશની નિમણૂક કોણ કરે છે ?
 (A) વડાપ્રધાન (B) રાજ્યપાલ (C) રાષ્ટ્રપતિ (D) ઉપરાષ્ટ્રપતિ
- (3) સંસદમાં અંદાજપત્ર કોણ રજૂ કરે છે ?
 (A) વડાપ્રધાન (B) ગૃહપ્રધાન (C) નાણાંપ્રધાન (D) સંસદ સભ્ય
- (4) અરવલ્લી અને વિંધ્યાચળની વચ્ચે કયો ઉચ્ચપ્રદેશ આવેલો છે ?
 (A) છોટા નાગપુરનો (B) માળવાનો (C) દખાણનો (D) શિલોગનો
- (5) લક્ષ્ણીપ દ્વીપસમૂહ ક્યાં આવેલો છે ?
 (A) અરબસાગર (B) હિંદમહાસાગર (C) બંગાળની ખાડી (D) ટેથિસ સાગર

વિભાગ - B

માર્ગા મુજબ જવાબો આપો. (દરેકના 02 ગુણા) (કોઈ પણ પાંચ)

[10]

- (1) “ઠંડ યુક્ષ” એટલે શું ?
- (2) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સ્થાપના શા માટે કરવામાં આવી ?
- (3) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોના અંગો કેટલા છે ? કયા કયા ?
- (4) દ્વિતીય વિશ્વયુદ્ધના તાત્કાલિક કારણ વિશે ઢંકમાં માહિતી આપો.
- (5) આંતરરાષ્ટ્રીય અદાલતની સ્થાપના શા માટે કરવામાં આવી ?
- (6) અમેરિકાના પ્રમુખ રૂઝવેલ્ટે કઈ ચાર સ્વતંત્રતાની ઘોષણા કરી ?
- (7) વીઠો પાવર એટલે શું ?
- (8) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોના અંગ તરીકે “વાલી સમિતિ” વિશે જણાવો ?
- (9) સંસદ સભ્યની લાયકાત કઈ છે ?

- (10) રાજ્યપતિની કટોકટીવેળાની સત્તાઓ જણાવો.
- (11) રાજ્યસભાના સભ્યોની પસંદગી કઈ રીતે થાય છે ?
- (12) લોકસભા અને રાજ્યસભાની કાર્યસાધક સંખ્યા કેટલી છે ?
- (13) રાજ્યસભા કાયમી ગૃહ છે. તે વિધાનનું કારણ આપો.
- (14) ભારતમાં સંસદ સર્વોપરી નથી, પરંતુ બંધારણ સર્વોપરી છે. તે સમજાવો.
- (15) મહાભિયોગની કાર્યવાહી સમજાવો.
- (16) સંકલ્પના સમજાવો.
- (1) બિનસાંપ્રદાયિકતા (2) લોકશાહી
- (17) શબ્દ સંકલ્પના સમજાવો.
- (1) બાંગર (2) ખનીજ
- (18) રેગોલિથ એટલે શું ?
- (19) જમીન નિર્માણની પ્રક્રિયા વિશે જણાવો.
- (20) અભિકૃત ખડકો વિશે જણાવો.
- (21) “પૂર્વ હિમાલય” વિશે દ્રોકમાં માહિતી આપો.
- (22) પૂર્વના તઠીય મેદાનો (દરિયા કિનારાના મેદાનો) વિશે જાણકારી આપો.
- (23) પશ્ચિમના તઠીય મેદાનો (દરિયા કિનારાના મેદાનો) વિશે જાણકારી આપો.
- (24) ભૂપૃષ્ઠના વૈવિધ્યના આધારે ભારતને કેટલા વિભાગોમાં વહેંચી શકાય ? કયા કયા ?
- (25) ખડકોના મુખ્ય કેટલા અને કયા કયા પ્રકારો પડે છે ?

વિભાગ - C

પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. (દરેકના 03 ગુણ) (કોઈ પણ બે)

[06]

- (1) વૈશ્વિક મહામંદીની અસરો સ્પષ્ટ કરો.
- (2) જર્મનીમાં નાગ્રીવાદ – દ્રુકનોંધ લખો.
- (3) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સલામતી સમિતિ વિશે દ્રુકનોંધ લખો.
- (4) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોના અંગ તરીકે આર્થિક-સામાજિક સમિતિની સમજ આપો.
- (5) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સામાન્ય સભા વિશે દ્રુકનોંધ લખો.
- (6) દ્વિતીય વિશ્વયુદ્ધની રૂપરેખા જણાવો.
- (7) રાજ્યપાલનું સ્થાન અને કાર્યો જણાવો.
- (8) રાજ્યપતિની લાયકાત અને કાર્યસત્તાઓ જણાવો.
- (9) ખરડો કાયદો કયારે બને છે. તેની પ્રક્રિયા વર્ણવો.
- (10) ન્યાયતંત્ર વિશે સમજાવો.
- (11) લોકસભાના સ્પીકર (અધ્યક્ષ)ના કાર્યો વિશે જણાવો.
- (12) ગ્રામ્યકક્ષાએ સ્વશાસનની સંસ્થાઓ વિશે જાણકારી આપો.
- (13) ભારતના દ્વીપસમૂહો વિશે વિશેષ જાણકારી આપો.

- (14) ખનીજોનું વર્ગીકરણ જણાવો.
- (15) માળવાનો ઉચ્ચપ્રદેશ વિશે માહિતી આપો.
- (16) ઉત્તરનો વિશાળ મેદાની પ્રદેશ વિશે માહિતી આપો.
- (17) ખડક એટલે શું ? ખડકોના પ્રકારો વિશે જણાવો.
- (18) દખાણનો ઉચ્ચપ્રદેશ વિશે માહિતી આપો.

વિભાગ - D

પ્રશ્નોના સ્વિસ્તાર જવાબ લખો. (દરેકના 04 ગુણ) (કોઈ પણ એક) [04]

- (1) દ્વિતીય વિશ્વયુદ્ધના ઉદ્ભવ માટેના જવાબદાર પરિબળોની ચર્ચા કરો.
- (2) દ્વિતીય વિશ્વયુદ્ધના પરિણામો લખો.
- (3) વડાપ્રધાનનું સ્થાન અને કારોબારી સત્તાઓ જણાવો.
- (4) નાણાકીય ખરડા અંગેની બંધારણીય જોગવાઈઓ જણાવો.
- (5) ભારતની જમીનના પ્રકારો જણાવી તેની વિસ્તૃત માહિતી આપો.

**Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board,
Gandhinagar**

(010) Social Science (E)

Std.-9

Question Bank-2 (August 2022) Date : 26-8-2022

The school will have to conduct a unit test on its own by preparing a 25 marks question paper as instructed in the question bank given below.

Section A

Do as directed : (1 mark each)

[05]

(A) Match the following :

A

(1) Wall Street Crisis	-	(a) 1929
(2) Second World War	-	(b) 1945
(3) Municipal Corporation	-	(c) Commissioner
(4) District Panchayat	-	(d) DDO
(5) Black Soil	-	(e) Regur
(6) Precious Metallic Minerals	-	(f) Gold

B

(B) Fill in the Blanks :

- (1) _____ launched the Fascist Party.
(Benito Mussolini, Hitler, Hirohito)
- (2) _____ called the Treaty of Versailles as a piece of paper.
(Adolf Hitler, Benito Mussolini, Woodrow Wilson)
- (3) _____ appoints 12 members in Rajyasabha.
(President, Governor, Prime Minister)
- (4) Gujarat has a representation of _____ members in the Loksabha.
(14, 26, 30)
- (5) Mt. Everest is known as _____ in Tibet.
(Sagar Shikhar, Mount Sagar, Sagarmaththa)
- (6) The land area between two rivers is called _____.
(Dun, Bangar, Doab)

(C) Write True or False :

- (1) The biggest organ of the United Nations is the Trusteeship Council.
- (2) United Nations Secretariat is situated in New York.
- (3) India is a republic having a parliamentary democracy.
- (4) Dr. Rajendra Prasad was the first speaker of Loksabha.
- (5) Tamil Nadu coast is known as Coromandel Coast.
- (6) Naga Hills are situated in Arunachal Pradesh.

(D) Answer the following in one or two sentence :

- (1) Which organization works to improve the health of people of the world ?
- (2) From which Italian word has the word 'Fascism' evolved ?
- (3) Who appoints the Prime Minister ?
- (4) What is the normal tenure of the members of the Loksabha ?
- (5) Which hill station is located on Aravalli Range ?

(E) Choose the right option and answer the following questions :

- (1) Which country dropped atom bombs on the Japanese cities Hiroshima and Nagasaki ?
 - (A) England
 - (B) Germany
 - (C) France
 - (D) America
- (2) Who appoints the judges of the Supreme Court ?
 - (A) Prime Minister
 - (B) Governor
 - (C) President
 - (D) Vice President
- (3) Who presents the budget in the Parliament ?
 - (A) Prime Minister
 - (B) Home Minister
 - (C) Finance Minister
 - (D) Member of the Parliament
- (4) Which plateau is situated between Aravalli and Vindhya Range ?
 - (A) Chhota Nagpur
 - (B) Malwa
 - (C) Deccan
 - (D) Shillong
- (5) Where are the Lakshadweep Islands located ?
 - (A) Arabian Sea
 - (B) Indian Ocean
 - (C) Bay of Bengal
 - (D) Tethys Sea

Section B

* **Answer the following as required : (Each question carries 02 marks) [10]**

- (1) What is Cold War ?
- (2) Why was the United Nations established ?
- (3) Name the principal organs of the United Nations.
- (4) What was the immediate cause of the second world war ?
- (5) Why was the International Court of Justice established ?
- (6) Which 'Four Freedoms' were proclaimed by President Roosevelt during the Second World War ?
- (7) What is 'Veto' power ?
- (8) Write short note : Trusteeship Council
- (9) What are the eligibility conditions for the members of the Loksabha ?
- (10) Describe the emergency powers of the President.
- (11) How are the members of the Rajyasabha elected ?
- (12) What is the 'Quarum' for the Loksabha and Rajyasabha ?
- (13) Rajyasabha is a 'Permanent House'. Explain the statement.
- (14) The Constitution, and not the Union Parliament is Supreme in India. Explain the statement.
- (15) Describe the 'Impeachment' procedure.
- (16) Explain the following terms :

(i) Money Bill	(ii) Sarpanch
----------------	---------------
- (17) Explain the following terms :

(i) Bangar	(ii) Mineral
------------	--------------
- (18) What is regolith ?
- (19) State the soil formation process.
- (20) Explain the formation of Igneous Rocks.
- (21) Give details about the Eastern Himalaya.
- (22) Give information about the East Coast Plain.
- (23) Give information about the West Coast Plain.
- (24) State the major physiographic regions of India.
- (25) Which are the major types of rocks ? State them.

Section C

- * **Answer the following questions point wise : [Each question carries 3 marks] [06]**
- (1) Which circumstances caused the great depression ?
 - (2) Give information about the Nazism in Germany.
 - (3) Write short note : The Security Council of the UN.
 - (4) Explain the Economic and Social Council, as an organ of the UN, means ?
 - (5) Write short note : The General Assembly of the UN.
 - (6) Outline of the Second World War.
 - (7) Write short note : Position of the Governor and his functions.
 - (8) Write about the election, the qualifications and the term of office of the President of India.
 - (9) Explain the law-making procedure in Parliament.
 - (10) Write a short note on the Judiciary.
 - (11) Write short note : The Speaker of Loksabha.
 - (12) Write about the Institutions of Local Self Governance at the Rural Level.
 - (13) Write a short note on the Archipelagos of India.
 - (14) Write short note : Classify the Minerals.
 - (15) Give information about the Malwa Plateau.
 - (16) Give information about the North Indian plain.
 - (17) State the major types of rocks.
 - (18) Give information about the Deccan Plateau.

Section D

- * **Answer the questions in detail : (4 marks) [04]**
- (1) Discuss the factors responsible for World War-II
 - (2) Write the effects of the Second World War.
 - (3) Write a short note : Position and Executive Powers of the Prime Minister.
 - (4) Constitutional Provisions regarding the money bill.
 - (5) State the types of soils of India and give a detailed information.

ગુજરાત માધ્યમિક ઔર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

(010) સામાજિક વિજ્ઞાન (H)

કક્ષા-9

પ્રશ્નબેંક - 2 (અગસ્ત 2022) દિનાંક 26-8-2022

- સૂચના : નિમ્ન પ્રશ્નબેંક મેં સે સૂચનાનુસાર વિદ્યાલય કો અપને અનુસાર 25 અંક કી કસૌટી લેની હોગી ।

વિભાગ - A

નિમ્નલિખિત (અ), (બ), (ક), (ડ) ઔર (ઇ) મેં સે કિસી પાঁચ પ્રશ્ન પસંદ કીજિ� :

(પ્રત્યેક કા 1 અંક)

[05]

(અ) સહી જોડે મિલાઇએ ।

(A)

- (1) વैશ્વિક મહામંદી - ઇ.સ. 1929
- (2) દ્વિતીય-વિશવ્યુદ્ધ - ઇ.સ. 1939 - 1945
- (3) મહાનગર પાલિકા - કમિશનર
- (4) જિલા પંચાયત - ડીડીଓ (DDO)
- (5) કાલી જમીન - રેગુઝ
- (6) કીમતી ધાતુમય ખનિજ - સોના

(B)

(બ) રિક્ત સ્થાનોં કી પૂર્તિ કીજિए ।

- (1)ને 'ફાસિસ્ટ' દલ કી સ્થાપના કી ।
(బેનિટો મુસોલિની, હિટલર, હીરોહીતો)
- (2)ને વર્સેલ્સ કી સંધિ કો 'કાગજ કા ટુકડા' કહકર અસ્વીકાર કરને કા આહવાન કિયા ।
(એડોલ્ફ હિટલર, બેનિયો મુસોલિની, વુઝ્ઝ વિલ્સન)
- (9) રાજ્યસભા કે 12 સદ્સ્યોં કો મનોનીત કરતા હૈ ।
(રાષ્ટ્રપતિ, રાજ્યપાલ, પ્રધાનમંત્રી)
- (10) લોકસભા મેં ગુજરાત કી કુલ સીટોં (બેઠકેં) હૈ ।
(14, 26, 30)
- (11) માઉન્ટ એવરેસ્ટ કો તિબ્બત મેં કહતે હૈ ।
(સાગર શિખર, માઉન્ટ સાગર, સાગર માથા)
- (12) દો નદિયોં કે બીચ કી ભૂમિ કો કહતે હું ।
(દૂન, બાંગર, દોઆબ)

(क) सही और गलत ।

- (1) अभिभावक समिति संयुक्त राष्ट्र का सबसे बड़ा अंग है ।
- (2) संयुक्त राष्ट्र का सचिवालय न्यूयार्क में है ।
- (3) भारत संसदीय लोकतन्त्र वाला प्रजातन्त्रात्मक राज्य है ।
- (4) लोकसभा के प्रथम अध्यक्ष डॉ. राजेन्द्र प्रसाद थे ।
- (5) तामिलनाडु का तटीय प्रदेश 'कोरोमंडल तट' के नाम से प्रसिद्ध है ।
- (6) 'नागा' पहाड़ियाँ अरुणाचल प्रदेश में स्थित हैं ।

(ड) प्रश्नों के उत्तर एक-दो शब्द में दीजिए ।

- (1) विश्व के मानवों के स्वास्थ्य सुधार का कार्य कौन-सी संस्था करती हैं ?
- (2) फासीवाद इटली के किस शब्द से आया है ?
- (3) प्रधानमंत्री की नियुक्ति औपचारिक रूप से किस के द्वारा की जाती हैं ?
- (4) लोकसभा के सदस्यों का कार्यकाल कितने वर्ष होता है ?
- (5) माउन्ट आबू गिरिकेन्द्र किस पर्वत श्रेणी में स्थित है ?

(इ) प्रश्नों के उचित विकल्प चुनकर उत्तर पूर्ण कीजिए ।

- (1) किस देश ने जापान के हिरोशिमा और नागासाकी इन दो नगरों पर परमाणुबम फेंका ?
(A) इंग्लेन्ड (B) जर्मनी (C) फ्रान्स (D) अमेरिका
- (5) सर्वोच्च न्यायालय के न्यायाधीशों की नियुक्ति कौन करता है ?
(A) प्रधानमंत्री (B) राज्यपाल (C) राष्ट्रपति (D) उपराष्ट्रपति
- (3) संसद में बजट कौन प्रस्तुत करता है ?
(A) प्रधानमंत्री (B) गृहमंत्री (C) वित्तमंत्री (D) सांसद
- (4) अरवल्ली और विंध्याचल के बीच कौन सा पठारी प्रदेश है ?
(A) छोटा नागपुर (B) मालवा (C) दक्कन (D) शिलोंग
- (5) 'लक्ष्मीप' द्वीपसमूह कहाँ पर स्थित है ?
(A) अरबसागर (B) हिन्द महासागर (C) बंगाल की खाड़ी (D) तेथिस सागर

विभाग - B

* निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : (प्रत्येक का 2 अंक)

[10]

- (1) 'शीत युद्ध' से क्या तात्पर्य है ?
- (2) संयुक्त राष्ट्र की स्थापना की प्रक्रिया का वर्णन कीजिए ।
- (3) संयुक्त राष्ट्र के अंग कितने हैं ? कौन कौन से ?
- (4) द्वितीय विश्वयुद्ध के तात्कालिक कारण की संक्षिप्त में जानकारी दीजिए ।
- (5) अंतर्राष्ट्रीय न्यायालय की स्थापना क्यों की गई ?

- (6) अमेरिका के राष्ट्रपति रुजवेल्ट ने किन चार स्वतंत्रताओं की घोषणा की ?
- (7) विटो पावर (निषेधाधिकार) अर्थात् क्या ?
- (8) संयुक्त राष्ट्र के अंग के रूप में 'अभिभावक समिति' के बारे में बताइए ।
- (9) लोकसभा सदस्यता के उम्मीदवार की योग्यताएँ कौन कौन सी हैं ?
- (10) राष्ट्रपति की आपातकालीन सत्ताएँ बताइए ।
- (11) राज्यसभा के सदस्यों का चुनाव किस प्रकार होता है ?
- (12) लोकसभा तथा राज्यसभा की कार्यसाधक संख्या कितनी हैं ?
- (13) राज्यसभा स्थायी सदन है । - विधान का कारण दीजिए :
- (14) भारत में संसद सर्वोपरि नहीं बल्कि संविधान सर्वोपरि है । - कारण दीजिए ।
- (15) महाभियोग की कार्यवाही क्या है ? संक्षिप्त में समझाइए ।
- (16) शब्द - संकल्पनाओं को समझाइए :
 - (1) वित्त विधेयक (2) सरपंच
- (17) शब्द - संकल्पनाओं को समझाइए :
 - (1) बांगर (2) खनीज
- (18) रेगोलिथ अर्थात् क्या ?
- (19) मिट्टी-निर्माण की प्रक्रिया के विषय में बताइए ।
- (20) आग्नेय चट्टान की जानकारी दीजिए ।
- (21) पूर्वी हिमालय के विषय में संक्षिप्त जानकारी दीजिए ।
- (22) पूर्वी तटीय मैदान की जानकारी दीजिए ।
- (23) पश्चिम तटीय मैदान की जानकारी दीजिए ।
- (24) भूपृष्ठ की विविधता के आधार पर भारत को कितने और कौन कौन से विभागों में बाँटा जा सकता है ?
- (25) चट्टानों के मुख्य कितने और कौन कौन से प्रकार हैं ?

विभाग - C

- * निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सूचनानुसार लिखिए : (प्रत्येक का 3 अंक) [06]
- (1) वैश्विक महामंडी के उदय का प्रभाव बताइए ।
 - (2) जर्मनी में नाजीवाद - टिप्पणी लिखिए ।
 - (3) संयुक्त राष्ट्र की सुरक्षा समिति के विषय में टिप्पणी लिखिए ।
 - (4) संयुक्त राष्ट्र के अंग के रूप में आर्थिक-सामाजिक समिति के बारे में बताइए ।
 - (5) संयुक्त राष्ट्र की सामान्य सभा - टिप्पणी लिखिए ।
 - (6) द्वितीय महायुद्ध की रूपरेखा की जानकारी दीजिए ।
 - (7) राज्यपाल - स्थान और कार्य - टिप्पणी लिखिए ।

- (8) राष्ट्रपति की योग्यता तथा कार्य और सत्ताएँ लिखिए ।
- (9) विधेयक के कानून बनाने की प्रक्रिया समझाइए ।
- (10) न्यायपालिका की जानकारी दीजिए ।
- (11) लोकसभा अध्यक्ष (स्पीकर) के विषय में जानकारी दीजिए ।
- (12) ग्राम्य स्तर पर स्वशासन की संस्थाओं की जानकारी दीजिए ।
- (13) भारत के द्वीपसमूहों का परिचय दीजिए ।
- (14) खनिजों का वर्गीकरण कीजिए ।
- (15) मालवा का पठारी प्रदेश की जानकारी दीजिए ।
- (16) “उत्तर का विशाल मैदानी प्रदेश” टिप्पणी लिखिए ।
- (17) चट्टान अर्थात् क्या ? चट्टानों के प्रकार समझाइए ।
- (18) “दक्कन का पठारी प्रदेश” - टिप्पणी लिखिए ।

विभाग - D

- * निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सविस्तार से दीजिए : (प्रत्येक का 4 अंक) [04]
- (1) द्वितीय विश्वयुद्ध के उद्दभव के लिए उत्तरदायी तत्वों (परिबलों) की चर्चा कीजिए ।
 - (2) द्वितीय विश्वयुद्ध के परिणामों का उल्लेख कीजिए ।
 - (3) प्रधानमंत्री का स्थान तथा उसकी कार्यपालिका विषयक सत्ताएँ लिखिए ।
 - (4) वित्त विधेयक के सन्दर्भ में संवैधानिक व्यवस्थाएँ ।
 - (5) भारत की मिट्टी के प्रकार बताते हुए विस्तृत जानकारी दीजिए ।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર
(012) ગણિત (G)

ધોરણ-9

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 26-8-2022

વિભાગ - A

નીચે આપેલ (ક), (ખ) અને (ગ) માંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરો. (દરેકનો 1 ગુણ) [05]

(ક) નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

- (1) દરેક સંમેય સંખ્યા એ પૂર્ણ સંખ્યા છે.
- (2) $7.478478 \dots\dots$ એ સંમેય સંખ્યા છે.
- (3) જો $p(1) = 0$ તો $x + 1$ બહુપદી $p(x)$ નો અવયવ છે.
- (4) બહુપદી $p(x) = 3x^5 - 2(x^3)^2 + \frac{3}{2}x - 4$ ની ધાત 6 છે.
- (5) જે બિંદુના યામ $(+, +)$ હોય તે બિંદુ દ્વિતીય ચરણમાં આવે.
- (6) Y-અક્ષ પરના દરેક બિંદુ $(0, Y)$ સ્વરૂપમાં હોય છે.
- (7) પાયથાળોરસ એ થૈલ્સનો અતિપ્રસિદ્ધ શિષ્ય હતો.
- (8) રેખાખંડ એ અવ્યાખ્યાયિત પદ છે.
- (9) પાસો ફેક્ટાં તેના પરનો અંક 5 હોય તેની સંભાવના $\frac{1}{6}$ છે.
- (10) આપેલ પ્રયોગના મળતા શક્ય પરિણામોની સંભાવનાનો સરવાળો 1 થાય.

(ખ) નીચેના વિધાનો માટે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

- (1) $7 + \sqrt{5}$ નો સંમેયકારક અવયવ _____ છે.
(a) $7 - \sqrt{5}$ (b) $\sqrt{5}$ (c) $\sqrt{7} - 5$ (d) $\sqrt{7} + 5$
- (2) નીચેનામાંથી _____ અસંમેય સંખ્યા નથી.
(a) $\sqrt{2}$ (b) $\sqrt{1}$ (c) $\sqrt{3}$ (d) $\sqrt{5}$
- (3) $p(x) = (3x + 1)(2x - 3)$ એ _____ બહુપદી છે.
(a) અચલ (b) સુરેખ (c) દ્વિઘાત (d) ત્રિઘાત
- (4) બહુપદી $p(x) = 4x - 5$ નું શૂન્ય _____ છે.
(a) $-\frac{4}{5}$ (b) $-\frac{5}{4}$ (c) $\frac{5}{4}$ (d) $\frac{4}{5}$

(5) બિંદુ $p(a, b)$ જ્યાં $a < 0, b < 0$ તો બિંદુ P એ _____ ચરણમાં આવે.

- (a) પ્રથમ (b) દ્વિતીય (c) તૃતીય (d) ચતુર્થ

(6) બંને અક્ષોના છેદબિંદુને _____ કહે છે.

- (a) X-અક્ષ (b) ચરણ (c) Y-અક્ષ (d) ઉગમબિંદુ

(7) યુક્લિડે તેના પુસ્તક 'Elements'નું _____ પ્રકરણોમાં વિભાજન કર્યું.

- (a) 9 (b) 11 (c) 12 (d) 13

(8) _____ ને બે પરિમાણ છે.

- (a) બિંદુ (b) રેખા (c) સમતલ (d) ધન

(9) અશક્ય અને ચોક્કસ સિવાયના ઘટાની સંભાવના _____ ની વચ્ચે હોય છે.

- (a) -1 અને 1 (b) -1 અને 0 (c) 0 અને 1 (d) 1 અને 2

(10) એક સિક્કાને બે વખત ઉછાળવામાં આવે તો મળતાં શક્ય પરિણામોની સંખ્યા

_____ છે.

- (a) 2 (b) 4 (c) 8 (d) 0

(ગ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) $2^{\frac{2}{3}} \times 2^{\frac{1}{3}} = \underline{\hspace{2cm}}$

(2) જો બહુપદી $x^2 - 25$ નો એક અવયવ $x-5$ હોય તો બીજો અવયવ _____ છે.

(3) $a = 6, b = -4, c = 3, d = -2$ હોય તો $(a - b, c - 3)$ બિંદુ _____ ચરણમાં છે.

(4) શ્રી યંત્ર પરસ્પર ગૂંથાયેલા _____ સમક્રિબાજુ ત્રિકોણોનું સંયોજન છે.

(5) એક અંકની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓમાંથી એક સંખ્યા પસંદ કરતાં તે યુગ્મ હોવાની સંભાવના _____ છે.

વિભાગ B

દ્રોકમાં ગણાતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 2 ગુણ)

[10]

(1) 4 અને 5 વચ્ચેની પાંચ સંમેય સંખ્યા શોધો.

(2) $0.\bar{6}$ ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં ફેરવો.

(3) સાંકુર્ઝપ આપો : $(5 + \sqrt{7})(2 + \sqrt{5})$

(4) સાંકુર્ઝપ આપો : $(\sqrt{3} + \sqrt{5})^2$

(5) કિંમત શોધો : $(-8)^{\frac{2}{3}}$

(6) બહુપદી $p(x) = 5x - 4x^2 + 3$ નું $x = 2$ આગાળનું મૂલ્ય શોધો.

(7) એ $x^3 - 4x^2 + x + 6$ નો અવયવ છે કે નહિ તે ચકાસો.

(8) અવયવ પાડો : $\frac{25}{4}x^2 - \frac{y^2}{9}$

(9) વિસ્તરણ કરો : $\left[x - \frac{2}{3}y\right]^3$

(10) ચોગ્ય નિત્યસમનો ઉપયોગ કરી ગુણાકાર મેળવો : 104×96

(11) ચામ સમતલમાં બિંદુ દર્શાવવા ઉપયોગમાં લેવાતી રેખાઓને શું કહે છે ?
એ બે રેખાઓના છેદબિંદુને શું કહે છે ?

(12) નીચે દર્શાવેલ બિંદુઓનું ચામ સમતલમાં સ્થાન દર્શાવો :

(1) (2, 6) (2) (-2, 5) (3) (2.5, -3) (4) (-3.5, -4)

(13) બિંદુઓ $(2x - 1, 3y + 1)$ અને $(x + 3, y - 4)$ સમાન હોય તો x અને y શોધો.

(14) નીચે આપેલા બિંદુઓનું X-અક્ષ પર અને Y-અક્ષ પર આવેલા છે તે મુજબ વર્ગીકરણ કરો :

(1) (2.5, 0) (2) $0, -\frac{3}{2}$ (3) $(\sqrt{2}, 0)$ (4) $(0, \frac{5}{2})$

(15) બિંદુ (-5, 2)નું X-અક્ષ પર અને Y-અક્ષથી લંબ અંતર કેટલું છે તે જણાવો.

(16) આપેલા પદોની વ્યાખ્યાઓ આપો : સમાંતર રેખાઓ, રેખાંડ્સ

(17) યુક્લિડની પાંચમી પૂર્વધારણાને સમકક્ષ વિધાનો જણાવો.

(18) ભૂમિતિમાં વપરાતા ત્રણ અવ્યાખ્યાયિત અને ત્રણ વ્યાખ્યાયિત પદો જણાવો.

(19) યુક્લિડની કોઈપણ બે પૂર્વધારણા લખો.

(20) આકૃતિમાં $PQ = LM$, Q એ PR નું મધ્યબિંદુ તથા M એ LN નું મધ્યબિંદુ છે, તો સાબિત કરો કે, $PR = LN$.

$\begin{array}{c} \overline{P} & \overline{Q} & \overline{R} \\ \hline \overline{L} & \overline{M} & \overline{N} \end{array}$

(21) એક સિક્કાને 1000 વખત ઉછાળતા નીચેની આવૃત્તિઓ મળે છે :

શાપ - 455, કાંટો - 545 તો દરેકની ઘટનાની સંભાવના શોધો.

(22) માસિક એકમ કસોટીમાં વિદ્યાર્થીઓ મેળવેલ ગુણ નીચે મુજબ છે. :

કસોટી	I	II	III	IV	V
મેળવેલ ગુણ	69	71	73	68	74

તો વિદ્યાર્થીઓ (1) 70થી વધુ (2) 70થી ઓછા ગુણ મેળવ્યા હોય તેની સંભાવના શોધો.

(23) આંકડાશાસ્ક વિષય પ્રત્યે વિદ્યાર્થીઓનો અભિગમ જાણવા 200 વિદ્યાર્થીઓનો સર્વે હાથ ધરવામાં આવ્યો તેની માહિતી નીચે મુજબ છે.

અભિગમ	ગમે	ન ગમે

વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	135	65
---------------------	-----	----

તો (1) આંકડાશાસ્ક્ર ગમે (2) આંકડાશાસ્ક્ર ન ગમે તેની સંભાવના શોધો.

(24) 100 પેનના બોક્સમાંથી એક પેન પસંદ કરતાં તે પેન કાળી હોય તેની સંભાવના $1/4$ છે.

તો બોક્સમાં રહેલી કાળી પેનની સંખ્યા શોધો.

(25) એક બોક્સમાં કુલ 50 લાલ રંગના ટી-શર્ટ છે. તેમાંથી યાદચિક રીતે એક ટી-શર્ટ પસંદ કરતાં તે (1) લાલ રંગનું હોય (2) લીલા રંગનું હોય તેની સંભાવના શોધો.

વિભાગ - C

મુદ્દાસર ઉત્તર આપો. (દરેકના 3 ગુણા)

[06]

(1) $\sqrt{5}$ ને સંખ્યારેખા પર દર્શાવો.

(2) સાબિત કરો : $\frac{1}{2+\sqrt{3}} + \frac{2}{\sqrt{5}-\sqrt{3}} + \frac{1}{2-\sqrt{5}} = 0$

(3) ધનનું મૂલ્ય મેળવ્યા સિવાય કિંમત શોધો :

$$(28)^3 + (-15)^3 + (-13)^3$$

(4) અવયવ પાડો : $64a^3 - 27b^3 - 144a^2b + 108ab^2$

(5) યામ સમતલમાં નીચે આપેલ બિંદુઓનું આલેખન કરો :

- (1) (-3, 4) (2) (-2, -3) (3) (4, 4) (4) (0, 3)

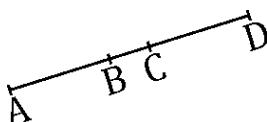
- (5) (1, 0) (6) (4, -2.5)

(6) નીચે દર્શાવેલ બિંદુઓ કયા ચરણમાં કે કયા અક્ષ પર છે તે જણાવો અને બિંદુઓને યામ સમતલમાં દર્શાવી ચકાસણી કરો.

- (1) (-2, 5) (2) (3, -2) (3) (0, -4) (4) (5, 0)

(7) A, B, C એક જ રેખા પર આવેલ હોય અને B એ A અને C ની વચ્ચે હોય તો સાબિત કરો કે, $AB + BC = AC$

(8) જો $AC = BD$ હોય તો સાબિત કરો કે, $AB = CD$.

(9) બિયારણની 5 થેલી પૈકી દરેકમાંથી 50 બીજ અંકરણ માટે મુકવામાં આવ્યા. 20 દિવસ પછી ગણતરી કરતાં નીચે મુજબ માહિતી મળી.

થેલી	1	2	3	4	5
અંકરિત બીજની સંખ્યા	40	48	42	39	41

નીચેના ધરનાઓની સંભાવના શોધો :

- (1) 40થી વધુ બીજ (2) 49 બીજ (3) 35થી વધુ બીજ

- (10) 52 પત્તામાંથી ફ્લીના રાજી રાણી અને ગુલામ કાઢી લીધા પછી બાકીના પત્તાને ચીપી તેમાંથી એક પત્તું પસંદ કરતાં તે (1) લાલનું હોય (2) રાણી હોય (3) ફ્લીનું હોય તેની સંભાવના શોધો.

વિભાગ - D

વિગતવાર ઉત્તર આપો. (દરેકના 4 ગુણ)

[04]

- (1) સાબિત કરો : $\left(X^{\frac{1}{2}} + 1\right) \left(X^{\frac{1}{4}} + 1\right) \left(X^{\frac{1}{4}} - 1\right) = X - 1$
- (2) બહુપદી $X^3 + 6X^2 + 11X + 8$ માંથી શું બાદ કરીએ તો મળતી બહુપદી $x + 3$ વડે વિભાજ્ય બને ?
- (3) P(-2, 2), Q(1, 2), R(1, -1), S(-2, -1) નું ચામ સમતલમાં આટેખન કરો અને આ બિંદુઓને જોડવાથી બનતી આકૃતિનો પ્રકાર જણાવો.
- (4) જો $AC = BC$ થાય તેવું બિંદુ C એ A અને Bની વચ્ચે હોય તો સાબિત કરે કે,

$$AC = \frac{1}{2} BC.$$
- (5) 2000 ડ્રાઇવરની ઉંમર અને તેમણે કરેલ અક્સમાતની માહિતી નીચે મુજબ છે.

ડ્રાઇવરની ઉંમર (વર્ષમાં)	એક વર્ષમાં કરેલ અક્સમાત				
	0	1	2	3	3થી વધારે
18-29	440	160	110	61	35
30-50	505	125	60	22	18
50 થી વધારે	360	45	35	15	9

આ માહિતી પરથી નીચેની ઘટનાઓની સંભાવના શોધો :

- (1) ઉંમર 18-29 વર્ષ અને 1 વર્ષમાં અક્સમાત કર્યો હોય
- (2) ઉંમર 50થી વધુ અને 1 વર્ષમાં 3 કે તેથી વધુ અક્સમાત કર્યો હોય.
- (3) 1 વર્ષમાં એક પણ અક્સમાત ન કર્યો હોય.
- (4) ઉંમર 30-50 વર્ષ અને 1 વર્ષમાં 1 કે તેથી વધુ અક્સમાત કર્યો હોય.

**Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board,
Gandhinagar**

(012) Mathematics (E)

Std.-9

Question Bank-2 (August 2022) Date : 26-8-2022

SECTION A

Do as directed : (1 mark each)

[05]

(A) State true or false :

- (1) Every rational number is a whole number.
- (2) 7.478478is a rational number.
- (3) If $p(1) = 0$ then $(x + 1)$ is a factor of $p(x)$
- (4) Degree of $p(x) = 3x^5 - 2(x^3)^2 + \frac{3}{2}x - 4$ is 6.
- (5) If coordinates of a point are $(+, +)$ then the point lies in the second quadrant.
- (6) Every point on y axis is of the form $(0, Y)$
- (7) Pythagoras was one of the most famous pupil of Thales.
- (8) Line segment is an undefined term.
- (9) When an unbiased coin is rolled, the probability of getting 5 is $\frac{1}{6}$.
- (10) The sum of all the probabilities is 1.

(B) Answer the following by selecting the correct option given below :

- (1) Rationalizing factor of $7 + \sqrt{5}$ is _____.
(a) $7 - \sqrt{5}$ (b) $\sqrt{5}$ (c) $\sqrt{7} - 5$ (d) $\sqrt{7} + 5$
- (2) Which of the following numbers is not an irrational number.
(a) $\sqrt{2}$ (b) $\sqrt{1}$ (c) $\sqrt{3}$ (d) $\sqrt{5}$
- (3) $p(x) = (3x + 1)(2x - 3)$ is _____ Polynomial.
(a) constant (B) linear (c) quadratic (d) cubic
- (4) Zero of the polynomial, $p(x) = 4x - 5$ is _____.
(a) $-\frac{4}{5}$ (b) $-\frac{5}{4}$ (c) $\frac{5}{4}$ (d) $\frac{4}{5}$
- (5) If $a < 0, b < 0$ then point $p(a, b)$ lies in _____ quadrant.
(a) first (b) second (c) third (d) fourth
- (6) Intersection of x axis and y axis is called _____.
(a) X-axis (b) quadrant (c) Y-axis (d) origin

- (7) Euclid divided his book 'Element' into _____ chapters.
 (a) 9 (b) 11 (c) 12 (d) 13
- (8) _____ has two dimensions.
 (a) Point (b) Line (c) Plane (d) Solid
- (9) Probability of an event other than sure and impossible event lies between _____
 (a) -1 and 1 (b) -1 and 0 (c) 0 and 1 (d) 1 and 2
- (10) A coin is tossed twice, then total number of outcomes are _____
 (a) 2 (b) 4 (c) 8 (d) 0

(C) Fill in the blanks so as to make each of the following statement true :

- (1) $2^{\frac{2}{3}} \times 2^{\frac{1}{3}} = \underline{\hspace{2cm}}$
- (2) If one of the factors of $x^2 - 25$ is $x-5$ then the other factor is _____
- (3) $a = 6, b = 4, c = 3, d = -2$ then $(a-b, c-d)$ lies in _____ Quadrant.
- (4) The sri yantra consists of _____ interwoven isosceles triangles.
- (5) Probability of getting an even number from a unit digit number is _____

SECTION B

Answer the following questions (Each question carries 2 marks) [10]

- (1) Find five rational numbers between 4 and 5.
- (2) Express $0.\bar{6}$ in the form of $\frac{p}{q}$
- (3) Simplify : $(5 + \sqrt{7})(2 + \sqrt{5})$
- (4) Simplify : $(\sqrt{3} + \sqrt{5})^2$
- (5) Evaluate : $(-8)^{\frac{2}{3}}$
- (6) Find the value of $p(x) = 5x - 4x^2 + 3$ at $x = 2$
- (7) Check whether $x - 3$ is a factor of $x^3 - 4x^2 + x + 6$
- (8) Factorise : $\frac{25}{4}x^2 - \frac{y^2}{9}$
- (9) Expand : $(x - \frac{2}{3}y)^3$
- (10) Using appropriate identity, find value of 104×96
- (11) What is the name of horizontal and vertical lines drawn to determine the position of any point in the cartesian plane ? What is the point of intersection called ?
- (12) Represent the following points in the cartesian plane
 (1) (2, 6) (b) (-2, 5) (c) (2.5, -3) (d) (-3.5, -4)
- (13) If $(2x - 1, 3y + 1)$ and $(x + 3, y - 4)$ are equal ordered pairs. Find values of x and y.

(14) Classify : Which of the following points lie on X axis and Y axis

- (1) $(2.5, 0)$ (2) $\left(0, -\frac{3}{2}\right)$ (3) $(\sqrt{2}, 0)$ (4) $\left(0, \frac{5}{2}\right)$

(15) What is the perpendicular distance of the point $(-5, 2)$ from X-axis and Y-axis

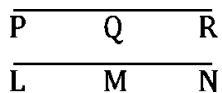
(16) Define the terms: 1. Parallel lines 2. Line segment

(17) State equivalent versions of Euclid's fifth postulate

(18) State three defined and three undefined terms of Geometry

(19) State any two postulates of Euclid

(20) In given figure $PQ = LM$, Q is a midpoint of PR and M is a midpoint of LN, then prove that $PR = LN$.

(21) A coin is tossed 1000 times with the following frequencies.

Head : 455, Tail : 545 compute the probability for each event.

(22) The percentage of marks obtained by a student in the monthly unit tests are given below

Unit test	I	II	III	IV	V
Percentage of marks obtained	69	71	73	68	74

Find the probability that a student has scored (1) more than 70 (2) less than 70 marks.

(23) To know the opinion of the students about the subject statistics, a survey of 200 students was conducted. The data is recorded in the following table

Opinion	Number of students
Like	135
Dislike	65

Find the probability that a student chosen at random

(i) like statistics (ii) does not like it.

(24) A pen is selected from a box of 100 pens. Probability of a selected pen is $\frac{1}{4}$. Find the number of black pens in the box.

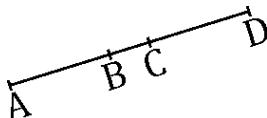
(25) A box contains 50 red coloured T-shirts. A T-shirt is selected at random. Find the probability that a selected T-shirt is of (i) red colour (ii) green colour.

SECTION C

Answer the following questions : (Each question carries 3 marks)

[06]

- (1) Represent $\sqrt{5}$ on number line.
- (2) Show that : $\frac{1}{2+\sqrt{3}} + \frac{2}{\sqrt{5}-\sqrt{3}} + \frac{1}{2-\sqrt{5}} = 0$
- (3) Without actually calculating the cubes find the value of
 $(28)^3 + (-15)^3 + (-13)^3$
- (4) Factorise : $64a^3 - 27b^3 - 144a^2b + 108ab^2$
- (5) Locate the points: $(-3, 4), (-2, -3), (4, 4), (0, 3), (1, 0), (4, -2.5)$ in Cartesian plane.
- (6) In which quadrant or on which axis do each points $(-2, 5), (3, -2), (0, -4), (5, 0)$ lie?
Verify your answer by locating them on the Cartesian plane.
- (7) If A, B and C are three points on a line, and B lies between A & C then prove that
 $AB + BC = AC$
- (8) In the given figure if $AC = BD$ then prove that $AB = CD$

- (9) Fifty seeds were selected at random from each of 5 bags of seeds, and were kept under standardized conditions favorable to germination. After 20 days, the number of seeds which had germinated in each collection were counted and rewarded as follows :

Bag	1	2	3	4	5
Number of seeds germinated	40	48	42	39	41

What is the probability of germination of -

- (i) More than 40 seeds in a bag.
 - (ii) 49 seeds in a bag.
 - (iii) More than 35 seeds in a bag.
- (10) From a pack of 52 playing cards, jack, queen & king of a club are removed. From the remaining a card is drawn at random. Find the probability that a card drawn is-
 - (i) a red card
 - (ii) a queen
 - (iii) a club card

SECTION D

Answer the following questions : (Each question carries 4 marks)

[04]

- (1) Show that : $\left(x^{\frac{1}{2}} + 1\right) \left(x^{\frac{1}{4}} + 1\right) \left(x^{\frac{1}{4}} - 1\right) = x - 1$
- (2) What should be subtracted from $x^3 + 6x^2 + 11x + 8$ so that the resultant polynomial is divisible by $x+3$
- (3) Represent P(-2, 2), Q(1, 2), R(1, -1), & S(-2, -1) in Cartesian plane. Name the figure you get by joining these points.
- (4) If a point C lies between two points A and B such that $AC = BC$, then prove that $AC = \frac{1}{2}AB$.
- (5) 2000 drivers are selected at random, a relationship between age and accidents is given in the following table :

Age of drivers (in years)	Accidents in one year				
	0	1	2	3	Over 3
18-29	440	160	110	61	35
30-50	505	125	60	22	18
Above 50	360	45	35	15	9

Find the probabilities of the following events :

- (1) Being 18-29 years of age and having exactly 3 accidents in one year.
- (2) Being more than 50 years of age and having 3 or more accidents in a year.
- (3) No accident in a year.
- (4) Being 30-50 years of age and having one or more accidents.

ગુજરાત માધ્યમિક ઔર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(012) ગણિત (H)

कक्षा-9

प्रश्नबैंक-2 (अगस्त 2022) दिनांक 26-8-2022

विभाग - A

निम्नलिखित (अ), (ब) और (क) में से किसी पाँच प्रश्न पसंद कीजिए : (प्रत्येक का 1 अंक) [05]

(अ) नीचे दिए गए कथन सत्य है या असत्य ? बताइए ।

- (1) प्रत्येक परिमेय संख्या एक पूर्ण संख्या होती है ।

(2) 7.478478 एक परिमेय संख्या है ।

(3) यदि $p(1) = 0$ हो, तो $(x + 1)$ यह बहुपद $p(x)$ का एक गुणनखंड है ।

(4) बहुपद $p(x) = 3x^5 - 2(x^3)^2 + \frac{3}{2}x - 4$ की घात 6 है ।

(5) जिस बिंदु के निर्देशांक $(+, +)$ हो, वह बिंदु द्वितीय चतुर्थांश में होगा ।

(6) Y-अक्ष पर का प्रत्येक बिंदु $(0, Y)$ स्वरूप में होता है ।

(7) पाइथागोरस, थेल्स का प्रसिद्ध शिष्य था ।

(8) रेखाखंड एक अपरिभाषित पद है ।

(9) एक पासे को फेंकने पर पासे पर 5 अंक प्राप्त हो उसकी प्रायिकता $\frac{1}{6}$ है ।

(10) किसी प्रयोग की सभी प्रारंभिक घटनाओं की प्रायिकताओं का योग 1 होता है ।

(ब) नीचे के कथन सत्य बनें इस प्रकार सही विकल्प की पसंदगी करके रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

- (1) $7 + \sqrt{5}$ का परिमेय कारक गुणनखंड _____ है।
(a) $\sqrt{5}$ (b) $-\sqrt{5}$ (c) $\sqrt{7} - 5$ (d) $7 - \sqrt{5}$

(2) निम्न में से _____ अपरिमेय संख्या नहीं है।
(a) $\sqrt{2}$ (b) $\sqrt{1}$ (c) $\sqrt{3}$ (d) $\sqrt{5}$

(3) $p(x) = (3x + 1)(2x - 3)$ यह _____ बहुपद है।
(a) अचल (b) सरेख (c) द्विघात (d) त्रिघात

- (4) बहुपद $p(x) = 4x - 5$ का शून्यक _____ है।
 (a) $-\frac{4}{5}$ (b) $-\frac{5}{4}$ (c) $\frac{5}{4}$ (d) $\frac{4}{5}$

(5) बिंदु $p(a, b)$ जहाँ $a < 0, b < 0$ तो बिंदु P यह _____ चतुर्थांश में होगा।
 (a) प्रथम (b) द्वितीय (c) तृतीय (d) चतुर्थ

(6) दोनों अक्षों के प्रतिच्छेदन बिंदु को _____ कहते हैं।
 (a) X-अक्ष (b) चतुर्थांश (c) Y-अक्ष (d) मूलबिंदु

(7) युक्तिड ने अपनी पुस्तक 'एलिमेंट्स' को _____ अध्यायों में विभाजित किया।
 (a) 9 (b) 11 (c) 12 (d) 13

(8) _____ की दो विमाएँ होती हैं।
 (a) बिंदु (b) रेखा (c) समतल (d) धन

(9) असंभव तथा निश्चित घटना के अलावा की घटनाओं की प्रायिकता _____ के बीच होती है।
 (a) -1 तथा 1 (b) -1 तथा 0 (c) 0 तथा 1 (d) 1 तथा 2

(10) एक सिक्के के दो बार उछाला जाए तो मिलने वाले कुल संभवित परिणामों की संख्या _____ है।
 (a) 2 (b) 4 (c) 8 (d) 0

(क) रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

(1) $2^{\frac{2}{3}} \times 2^{\frac{1}{3}} = \underline{\hspace{2cm}}$

(2) यदि बहुपद $x^2 - 25$ का एक गुणनखण्ड $x-5$ हो, तो दूसरा गुणनखण्ड _____ है।

(3) यदी $a = b, b = 4, c = 3, d = -2$ हो, तो $(a-b, c-3)$ बिंदु _____ चतुर्थांश में होगा।

(4) 'श्री यंत्र' में एक दूसरे के साथ जुड़े _____ समद्विबाहु त्रिभुज अंतर्निहित हैं।

(5) एक अंक की प्राकृत संख्याओं में से एक संख्या पसन्द करने पर वह संख्या सम संख्या हो, तो उसकी प्रायिकता _____ है।

विभाग - B

निम्नलिखित प्रश्न का संक्षेप में उत्तर दीजिए : (प्रत्येक का 2 अंक)

[10]

- (1) 4 तथा 5 के बीच की पाँच परिमेय संख्याएँ जात कीजिए।

- (2) $0.\bar{6}$ को $\frac{p}{q}$ स्वरूप में व्यक्त कीजिए ।
- (3) सरल कीजिए : $(5 + \sqrt{7})(2 + \sqrt{5})$
- (4) हर का परिमेयकरण कीजिए : $(\sqrt{3}) + \sqrt{5}^2$
- (5) कीमत जात कीजिए : $(-8)^{\frac{2}{3}}$
- (6) बहुपद $p(x) = 5x - 4x^2 + 3$ का $x = 2$ पर मान जात कीजिए ।
- (7) $x - 3$ यह $x^3 - 4x^2 + x + 6$ का एक गुणनखण्ड है या नहीं इसकी जाँच कीजिए ।
- (8) गुणनखण्ड कीजिए : $\frac{25}{4}x^2 - \frac{y^2}{9}$
- (9) विस्तरण कीजिए : $\left[x - \frac{2}{3}y\right]^3$
- (10) उपयुक्त सर्व समिका का उपयोग करके मान जात कीजिए : 104×96
- (11) कार्तीय तल में बिंदु को दर्शाने के लिए उपयोग में आने वाली रेखाओं को क्या कहते हैं ? इन दो रेखाओं के प्रतिच्छेदन बिंदु को क्या कहते हैं ?
- (12) निम्नलिखित बिंदुओं का कार्तीय तल में स्थान निर्धारण कीजिए :
- (1) (2, 6) (2) (-2, 5) (3) (2.5, -3) (4) (-3.5, -4)
- (13) बिंदुओं $(2x - 1, 3y + 1)$ तथा $(x + 3, y - 4)$ समान हो, तो x तथा y का मान जात कीजिए ।
- (14) निम्नलिखित बिंदु x -अक्ष तथा y -अक्ष पर आए हुए हैं, इस अनुसार वर्गीकरण कीजिए :
- (1) $(2.5, 0)$ (2) $(0, -\frac{3}{2})$ (3) $(\sqrt{2}, 0)$ (4) $(0, \frac{5}{2})$
- (15) बिंदु $(-5, 2)$ का X -अक्ष पर Y -अक्ष से लंब दूरी कितनी होगी ? बताइए ।
- (16) निम्नलिखित दिए गए पदों की परिभाषाएँ लिखिए : समांतर रेखाएँ, रेखाखण्ड
- (17) युक्लिड की पाँचवी अभिधारणा के समकक्ष कथन लिखिए ।
- (18) ज्यामिति में उपयोगी तीन अपरिभाषित तथा तीन परिभाषित पद लिखिए ।
- (19) युक्लिड की कोई भी दो अभिधारणाएँ लिखिए ।
- (20) आकृति में $PQ = LM$, Q यह PR का मध्यबिंदु तथा M यह LN का मध्यबिंदु है, तो सिद्ध कीजिए $PR = LN$.

$$\begin{array}{c} \overline{P} & \overline{Q} & \overline{R} \\ \hline \overline{L} & \overline{M} & \overline{N} \end{array}$$

(21) एक सिक्के के 1000 बार उछालने पर निम्नलिखित बारंबारताएं मिलती हैं :

चित - 455, पट - 545

प्रत्येक घटना की प्रायिकता ज्ञात कीजिए ।

(22) एक विद्यार्थी द्वारा मासिक परीक्षा में प्राप्तांक निम्न लिखित सारणी में दर्शाए गए हैं :

मासिक परीक्षा	I	II	III	IV	V
प्राप्तांक	69	71	73	68	74

तो प्रायिकता ज्ञात कीजिए यदि विद्यार्थीने (I) 70 से अधिक (II) 70 से कम अंक प्राप्त किए हों ।

(23) सांख्यिकी के बारे में विद्यार्थियों का मत जानने के लिए 200 विद्यार्थियों का सर्वेक्षण किया गया । प्राप्त आंकड़ों को नीचे दी गई सारणी में दर्शाया गया है ।

मत	विद्यार्थियों की संख्या
पसंद करते हैं	135
पसंद नहीं करते हैं	65

प्रायिकता ज्ञात कीजिए कि यद्यच्छया चुना गया विद्यार्थी (I) सांख्यिकी पसंद करता है ।

(II) सांख्यिकी पसंद नहीं करता है ।

(24) 100 पेन के एक बॉक्स में से एक पेन पसंद करने पर वह पेन काली हो तो उसकी प्रायिकता $\frac{1}{4}$ है । तो बॉक्स में स्थित काली पेन की संख्या ज्ञात कीजिए ।

(25) एक बॉक्स में कुल 50 लाख रंग की टी-शर्ट हैं । उसमें से यादचिक रीत से एक टी-शर्ट पसंद करने पर वह (1) लाल रंग की हो (2) नीले रंग की हो । उसकी प्रायिकता ज्ञात कीजिए ।

विभाग - C

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए (प्रत्येक का 3 अंक) :

[06]

(1) $\sqrt{5}$ को संख्या रेखा पर निकापित कीजिए ।

(2) सिद्ध कीजिए : $\frac{1}{2+\sqrt{3}} + \frac{2}{\sqrt{5}-\sqrt{3}} + \frac{1}{2-\sqrt{5}} = 0$

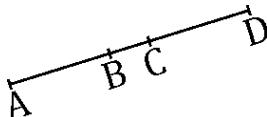
(3) धन का परिकलन किए बिना मान ज्ञात कीजिए :

$$(28)^3 + (-15)^3 + (-13)^3$$

(4) गुणनखंड कीजिए : $64a^3 - 27b^3 - 144a^2b + 108ab^2$

(5) कार्तीय तल में निम्नलिखित बिंदुओं का आलेखन कीजिए :

- (1) (-3, 4) (2) -2, -3 (3) (4, 4) (4) 0, 3
 (5) (1, 0) (6) (4, -2.5)
- (6) निम्न लिखित बिंदु किस चतुर्थांश में हैं या किस अक्ष पर यह बताइए तथा बिंदुओं को कार्तीय तल में दर्शाकर जाँच कीजिए।
 (1) (-2, 5) (2) (3, -2) (3) (0, -4) (4) (5, 0)
- (7) A, B, C एक ही रेखा पर आए हुए बिंदु हो तथा B यह A तथा C के बीच स्थित हो, तो सिद्ध कीजिए कि, $AB + BC = AC$
- (8) आकृति में $AC = BD$ हो, तो सिद्ध कीजिए $AB = CD$.

- (9) बीजों के 5 थैलों में से प्रत्येक थैले से पचास बीज यद्दृच्छया चुनकर उन्हें ऐसी मानवीकृत अवस्थाओं में रखा गया जो अंकुरण के अनुकूल हैं। 20 दिन बाद प्रत्येक संग्रह में अंकुरित हुए बीजों की संख्या गिनकर नीचे दर्शाए अनुसार एक सारणी में लिखी गई है।

थैला	1	2	3	4	5
अंकुरित बीजों की संख्या	40	48	42	39	41

निम्न लिखित घटनाओं की प्रायिकता ज्ञात कीजिए :

- (1) 40 से अधिक बीज अंकुरित हैं।
 (2) 49 बीज अंकुरित हों।
 (3) 35 से अधिक बीज अंकुरित हों।
- (10) 52 पत्तों में से चिड़ी का बादशाह, बेगम तथा गुलाम निकालने के बाद बाकी के पत्तों को अच्छी तरह से फेंट कर उसमें से एक पत्ता पसन्द किया जाता है। यदि वह पत्ता (2) लाल रंग का हो (2) बेगम हो (3) चिड़ी का हो, तो इनकी प्रायिकता ज्ञात कीजिए।

विभाग - D

प्रश्नों के सविस्तार उत्तर दीजिए : (प्रत्येक का 4 अंक)

[04]

- (1) सिद्ध कीजिए : $\left(X^{\frac{1}{2}} + 1\right) \left(X^{\frac{1}{4}} + 1\right) \left(X^{\frac{1}{4}} - 1\right) = X - 1$
- (2) $X^3 + 6X^2 + 11X + 8$ में से क्या घटाए कि प्राप्त बहुपद $x-3$ द्वारा विभाज्य हो।
- (3) P(-2, 2), Q(1, 2), R(1, -1), S(-2, -1) को कार्तीय तल में आलेखित कीजिए तथा इन बिंदुओं को जोड़ने पर बनती आकृति का प्रकार लिखिए।
- (4) यदि दो बिंदुओं A और B के बीच एक बिंदु C इस प्रकार स्थित है कि $AC = BC$ है। तो सिद्ध कीजिए कि, $AC = \frac{1}{2} AB$.

(5) 2000 ड्राइवरों की उम्र तथा उनके द्वारा की गई दुर्घटनाओं की जानकारी निम्न लिखित सारणी

में दर्शायी गई है :

ड्राइवर की उम्र	एक वर्ष में की गई दुर्घटनाएँ				
	0	1	2	3	3 से अधिक
18-29	440	160	110	61	35
30-50	505	125	60	22	18
50 से अधिक	360	45	35	15	9

इस माहिती पर से निम्न घटनाओं की प्रायिकता ज्ञात कीजिए :

- (1) उम्र 18-29 वर्ष हो तथा 1 वर्ष में 3 दुर्घटनाएँ की हो ।
- (2) उम्र 50 वर्ष से अधिक हो तथा 1 वर्ष में 3 या उससे अधिक दुर्घटनाएँ की हो ।
- (3) 1 वर्ष में एक भी दुर्घटना न की हो ।
- (4) उम्र 30-50 वर्ष हो तथा 1 वर्ष में 1 या उससे अधिक दुर्घटनाएँ की हो ।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

ગાંધીનગર

(013) ગુજરાતી (SL)

ધોરણ-10

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 25-8-2022

- નીચે આપેલી પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ - A

- એક વાક્યમાં જવાબ આપો. ગમે તે છ પ્રશ્નોની પસંદગી કરો. (દરેકનો 1 ગુણ) [06]
 - 'મોરલી' કાવ્યનો પ્રકાર જણાવો.
 - 'શરદાઈના સૂર' પાઠમાં કચા પ્રસંગનું વર્ણન છે ?
 - 'પ્રયાણ' પાઠ કઈ હાસ્ય નવલકથામાંથી લેવામાં આવ્યો છે ?
 - 'મોરલી' કાવ્યમાં 'હાલો' શબ્દ કોના માટે પ્રયોજ્યો છે ?
 - 'જીવમાં જીવ આવ્યો' કાવ્ય શેમાંથી લેવામાં આવ્યું છે ?
 - "એક તો બીકાળો મારગ ને ભેગા જરજોખમ." – આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
 - 'શરદાઈના સૂર' પાઠનો પ્રકાર જણાવો.
 - 'પ્રયાણ' પાઠમાં ઘરેથી નીકળતા કોનો આનંદ અપાર છે ?
 - 'જીવન અંજલિ થાજો' કાવ્યનો પ્રકાર જણાવો.
 - 'પ્રયાણ' પાઠમાં રામશંકર અને શિવશંકરના ઘરનાં નામ જણાવો.
 - 'વૈશંપાયન' કોનું ઉપનામ છે ?
 - સતની કાંટાળી કેડી પર બની પાથરજો. (યોગ્ય શબ્દ મૂકી પંક્તિ પૂર્ણ કરો)
 - કવિ કથો દીપક ન ઓલવાય એમ કહે છે ?
 - અમૂલ ડેરીના સ્થાપક તેમજ સ્વભન્દ્ધા કોણ હતા ?
 - શ્યામ બેનેગલે અમૂલ માટે કઈ ફિચર ફિલ્મ બનાવી ?
 - 'મારું સ્વભન્દ્ધ' કોણી આત્મકથા છે ?
 - પૈસા આપીને વસ્તુ ખરીદવી હોય તો પણ એને બગાડવાનો અધિકાર કોઈને નથી ? – એવો સંદેશ કચા પાઠમાં આપેલ છે ?
 - વિકાસ શર્મા માટે એમના મિત્રોએ જર્મનીના કચા શહેરમાં પાર્ટી રાખી હતી ?
 - 'ઓપરેશન ફલ્ડ' ના શિલ્પી કોણ હતા ?
 - મોરલીનો નાદ કયાં ગાજે છે ?

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે ત્રણ) (દરેકના 2 ગુણ) [06]
 - વૃદ્ધ સ્ત્રીઓએ ખોરાક છાંડનાર માટે શું કર્યું ?
 - 'મોરલી' કાવ્યના આધારે કૃષ્ણના પહેરવેશનું વર્ણન કરો .
 - 'જીવમાં જીવ આવ્યો' કાવ્યમાં વરસાદ વરસવાથી પ્રકૃતિ પર તેની શી અસર થઈ ?

- (4) શરણાઈ વગાડતી વખતે રમજુમીર સકીનાને કેવી રીતે સાચવતો હતો ?
- (5) ‘શરણાઈના સ્તૂર’ પાઠમાં મૃત પુત્રીના સ્મરણ સાથે જોડાઈ વાર્તા કરુણા કેમ બની જાય છે ? સમજાવો.
- (6) દાદમાં મળેલા પૈસા રમજુમીર ગવરીને શા માટે આપી દે છે ?
- (7) અંબારામ ભર્દુભર્દના વેગ માટે કઈ ઘટના યાદ કરાવે છે ?
- (8) કવિ પોતાના ચરણોને વણથાક્યા કેમ કહે છે ?
- (9) દીન-દુઃખિયાનાં આંસુ લો'તા અંતર ન રાખવાનું કવિ કેમ કહે છે ?
- (10) વગીસ કુરિયન ત્રિભુવનદાસના કચા ગુણોથી પ્રભાવિત થયાં ?
- (11) વગીસ કુરિયનની પોતાના કર્મચારીની કાળજીનો પ્રસંગ વર્ણવો.
- (12) ‘સામગ્રી તો સમાજની છે ને !’ પાઠની કઈ ઘટનાએ લેખકને બોધપાઠ આપ્યો ?
- (13) રમજુમીરનું વિધુર જીવન વર્ણવો.
- (14) કૃષ્ણ કચાં અને કેવી રીતે નાચે છે ?
- (15) ‘સામગ્રી તો સમાજની છે ને !’ પાઠમાં વૃદ્ધ સ્ત્રીએ ગુસ્સે થઈને શું કર્યું ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [04]
- ‘જીવમાં જીવ આવ્યો’ કવિનો ભાવ તમારા શબ્દોમાં સમજાવો.
 - ત્રિભુવનદાસ પટેલનો પરિચય આપો.
 - ‘શરણાઈના સ્તૂર’ પાઠના આધારે પિતાની વેદના તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
 - ‘જીવન અંજલિ થાજો’ ધૂવપંક્તિ તમારા શબ્દોમાં સમજાવો.
 - ‘મોરલી’ કાવ્યનાં આધારે કૃષ્ણની રાસલીલાનું વર્ણન કરો.

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક-બે શબ્દમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે પાંચ) (દરેકનો 1 ગુણ) [05]
- ‘સ્વતંત્ર’ શબ્દનો વિરોધી શબ્દ લખો.
 - ‘વેગિલું’ શબ્દનો સમાનાર્�ી શબ્દ લખો.
 - ‘ત્રિભુવન’ શબ્દ કયો સમાસ છે ?
 - ‘તામ્રપત્ર’ શબ્દ કયો સમાસ છે ?
 - ‘સોયદોરો’ શબ્દ કયો સમાસ છે ?
 - ‘પારિતોષિક’ શબ્દનો સમાનાર્થી શબ્દ લખો.
 - ‘શાહુકાર’ શબ્દનો વિરોધી શબ્દ લખો.
 - ‘દુર્ગમ’ શબ્દની યોગ્ય સંધિ છોડી લખો.

- (9) પો + અન – શબ્દની યોગ્ય સંધિ જોડી લખો.
- (10) ‘જગાઈશ’ - શબ્દની યોગ્ય સંધિ છોડી લખો.
- (11) આછલાં કંકુ ઘોળ રે લાડી, આછલી કઢાવું (પિયર, પિયળ) યોગ્ય શબ્દ મૂકી ખાલી જગ્યા પૂરો.
- (12) ‘કૃત્રિમ’ શબ્દનો વિરોધી શબ્દ લખો.
- (13) સિંધુ + ઊમિ – શબ્દની યોગ્ય સંધિ જોડી લખો.
- (14) ‘ગુલતાન’ શબ્દનો સમાનાર્થી શબ્દ લખો.
- (15) ‘પુસ્તકાલય’ શબ્દની યોગ્ય સંધિ છોડી લખો.

વિભાગ - E

- વિચાર-વિસ્તાર કરો. (ગમે તે એક) [04]
- (1) એક ભાષેલી મા સો શિક્ષકની ગરજ સારે.
- (2) ચડે પડે જીભ વડે માનવી.
- (3) જગતની સો કડીઓમાં સ્નેહની સર્વથી વડી.
- (4) સ્વતંત્ર પ્રકૃતિ તમામ
એક માનવી જ કાં ગુલામ
- (5) ધૂટવી છે જિંદગીને એટલી,
જેટલી કડવાશ પામે એટલી મીઠાશ દે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(01) ગુજરાતી (FL)

ધોરણ-10

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 25-8-2022

- નીચે આપેલી પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ - A (ગાંધીવિભાગ)

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડિને ફરીથી લખો. (ગમે તે એક) [02]

ગાંધીકૃતિ	ગાંધીકર્તા
(1) રેસનો ઘોડો	(અ) ગુણવંત શાહ
(2) ભૂલી ગયા પછી	(બ) વર્ષા અદાલજા

અથવા

ગાંધીકૃતિ	સાહિત્ય પ્રકાર
(1) વાઈરલ ઇન્જેક્શન	(અ) નવલિકા
(2) ભૂલી ગયા પછી	(બ) નિબંધ

અથવા

ગાંધીકૃતિ	પાત્ર
(1) ભૂલી ગયા પછી	(અ) સ્વામી વિવેકાનંદ
(2) રેસનો ઘોડો	(બ) સલોની

(બ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [02]

- શિક્ષણનો પાયાનો સિદ્ધાંત કયો છે ?
- અંકિતના માતા-પિતાનું સ્વપ્ન શું હતું ?
- અંકિતને પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવાની ખુશીમાં કયા પુસ્તકો ભેટમાં મજબૂં હતાં ?
- નીનાબહેને સંજય પાસે શું માંગ્યું હતું ?
- જંગલી પ્રાણીઓ વિશે મનીષાનો શો અભિપ્રાય હતો ?
- નરેને કઈ તાતીમ મેળવી હતી ?
- રધુવીર ચૌધરીને સાહિત્ય માટેનો કયો સર્વોચ્ચ એવોક પ્રાપ્ત થયેલ છે ?
- ગુણવંત શાહના મતે વાઈરલ ઇન્જેક્શન એટલે શું ?
- ગાંધીજી માંદગીને કઈ રીતે મૂલવતા ?

- (10) 'વાઈરલ ઇન્ફેક્શન' કૃતિના આધારે ભારતમાં ગંદકીથી ભારે ખલેલ પામનાર સંત કોણું હતા ? [02]
- (ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક)
- (1) બાળકોના શૈક્ષણિક વિકાસ અંગે વિનુકાકા શું માનતા હતા ?
- (2) અંકિતે પરિવારની જવાબદારી શી રીતે નિભાવી ?
- (3) "બેઠા ચાલ, બહું મોડું થઈ ગયું" – વિનુકાકાના આ વાક્યનો ગૂઢાર્થી સમજાવો.
- (4) વિરાટભાઈએ મનીખા અને નરેનની સગાઈની ના પાડી કારણ કે.....
- (5) મનીખાની મમ્મીનું મૃત્યુ કઈ રીતે થયું હતું ?
- (6) વિરાટભાબુએ દીકરી મનીખાના પરાકમ વિશે શું કહ્યું ?
- (7) "હૃદયરોગનો હુમલો મફતમાં મળતો નથી" – આ વિધાન 'વાઈરલ ઇન્ફેક્શન' પાઠને આધારે ચર્ચો.
- (8) લેખક ગુણવંત શાહ કઈ બાબતોને તંદુરસ્ત સમાજની મર્યાદાઓ ગણાવે છે ?
- (9) લેખકના મતે ધરમાં કોનો પ્રેમ મળવાથી માણસ વ્યસની બનતો અટકી જાય છે ?
- (10) લેખકના મતે ખાન-પાન અંગેના વિચારો જણાવો.
- (સ) નીચેના પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [03]
- (1) "આખરે તો શિક્ષણનું ધ્યેય બાળક ઉમદા માણસ બને તે છે" આ વિધાન વિગતે સમજાવો.
- (2) 'રેસનો ઘોડો' શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.
- (3) 'ભૂલી ગયા પછી' પાઠને આધારે મનીખાનું પાત્રનિરૂપણ કરો.
- (4) 'ભૂલી ગયા પછી' કૃતિને આધારે નરેનનું પાત્રાલેખન કરો.
- (5) 'વાઈરલ ઇન્ફેક્શન' પાઠને આધારે આરોગ્ય જળવણી માટેના ગુણવંત શાહના વિચારો તમારા શબ્દોમાં વર્ણાવો.
- (6) પ્રજાને ગંદકી પ્રત્યેની સૂગ શા માટે જોવા મળતી નથી ?

વિભાગ - B (પદ્ધતિવિભાગ)

- (અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (ગમે તે એક) [02]
પદ્ધતિ	પદ્ધતરી
(1) શીલવંત સાધુને	(અ) વિનોદ જોખી
(2) હું એવો ગુજરાતી	(બ) નરસિંહ મહેતા
	(ક) ગંગાસતી

અથવા

પદ્ધત	પદ્ધતપ્રકાર
(1) વૈષ્ણવજન	(અ) ગીત
(2) દીકરી	(બ) પદ
	(ક) ગંગા

- (બ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [02]
- (1) નરસિંહ મહેતાને કયું બિરુદ્ધ મળેલું છે ?
 - (2) ‘વૈષ્ણવજન’ કાવ્ય કોને અતિ પ્રિય હતું ?
 - (3) ‘વૈષ્ણવજન’ કાવ્યમાં કવિએ ‘ચારિઅય’ માટે કયો શબ્દ વાપર્યો છે ?
 - (4) શીલવંત સાધુના ચિત્તની વૃત્તિ કેવી હોય છે ?
 - (5) શીલવંત સાધુના જીવનમાં એકત્વ ક્યાં જોવા મળે છે ?
 - (6) ‘તૂરિયાનો તાર’ જાગી જવો એટલે શું ?
 - (7) ‘હું એવો ગુજરાતી’ કાવ્યમાં કવિ મહાત્મા ગાંધીજી અને સરદાર વલ્લભભાઈની કઈ વિશેષતાને યાદ કરે છે ?
 - (8) ‘દીકરી’ કૃતિને આધારે દીકરીની સમજણ વિસ્તરી છે તેવું કયા કારણે કહી શકાય ?
 - (9) ‘દીકરી’ કૃતિના સર્જકનું ઉપનામ જણાવો.
-
- (સ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [02]
- (1) ગંગાસતી પાનબાઈને કેવા વ્યક્તિની સંગત કરવાનું કહે છે ?
 - (2) ‘દીકરીને માથે હાથ ફેરવવો અને દીકરી હાથ દે’ – એમાં શો ફરક છે ?
 - (3) સત્યના આયુધની કઈ વિશેષતા છે ?
 - (4) ગુજરાતી વ્યક્તિના શાસોમાં અને પ્રાણોમાં શું રહેલું છે ?
 - (5) વૈષ્ણવજનને કવિ સકલ તીર્થ સ્વરૂપ શા માટે કહે છે ?
 - (6) ‘વૈષ્ણવજન’ કૃતિને આધારે ‘પરસ્થી જેને માત રે’ પંક્તિ સમજાવો.
 - (7) કવિ ગુજરાતીને ‘મહાજાતિ’ શા માટે કહે છે ?
 - (8) ‘હું એવો ગુજરાતી’ કાવ્યને આધારે કવિની છાતી શા માટે ગજ ગજ ફૂલે છે ?
-
- (સ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [03]
- (1) નરસિંહ મહેતા વૈષ્ણવજનનાં કયાં-કયાં લક્ષણો જણાવે છે – તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
 - (2) ‘શીલવંત સાધુ’ કૃતિને આધારે આદર્શ સંતનાં લક્ષણો જણાવો.
 - (3) ‘દીકરી’ કૃતિને આધારે દીકરીનો ઉછેર કેવી રીતે થવો જોઈએ તે તમારા શબ્દોમાં લખો.
 - (4) ‘દીકરી’ કૃતિમાં વ્યક્ત માતા-પિતાના મનોભાવો વર્ણવો.
 - (5) ‘હું એવો ગુજરાતી’ કાવ્યમાં ગુજરાતી પોતે ગુજરાતી હૈવાનું ગૌરવ કયા-કયા કારણોસર અનુભવે છે ?

વિભાગ - C (વ્યાકરણ વિભાગ)

- * માર્ગધર મુજબ ઉત્તર આપો. (ગમે તે ત્રણ)
- [03]
- (1) નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો. (ગમે તે એક)
1. ઉત્તીષ્ઠ, ઉત્તીર્ણ, ઉત્તીર્ણ
 2. પ્રકુલ્પીત, પ્રકુલ્પીત, પ્રકુલ્પીત
 3. નૈસગીક, નેસગીક, નૈસગીક
 4. શારીરિક, શારીરીક, શારીરિક
- (2) નીચેના શબ્દની સાચી સંધિ છોડો. (ગમે તે એક)
1. વિવેકાનંદ
- (વિવેકા + નંદ, વિવેકા + આનંદ, વિવેક + આનંદ)
2. અભ્યાસ
- (અભી + આસ, અભિ + યાસ, અભિ + આસ)
3. વિદ્યાથી
- (વિદ્યા + આથી, વિદ્યા + અથી, વિદ્યા + અથી)
4. સપ્તાષ્ટિ
- (સપ્ત + તુશી, સપ્ત + ષિ, સપ્ત + ઋષિ)
- (3) નીચેના શબ્દોના સમાસ ઓળખાવો. (ગમે તે એક)
1. ભજનમંડળી
- (ક્રિગુસમાસ, દ્વન્દ્વ સમાસ, મધ્યમપદલોપી સમાસ)
2. દશાનશન
- (કર્મધારય સમાસ, બહુવ્રીહિ સમાસ, તત્પુરુષ સમાસ)
3. સુખદ-ચંદન
- (દ્વન્દ્વ સમાસ, ઉપપદ સમાસ, કર્મધારય સમાસ)
4. નવરાત્રી
- (દ્વન્દ્વ સમાસ, ક્રિગુ સમાસ, તત્પુરુષ સમાસ)
- (4) ધ્વનિ ઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. (ગમે તે એક)
1. દીપ્તિવંત
 2. ગૌરીવ્રત
 3. ભજનાનંદ
 4. અરવલ્લી
- (5) જોડણીભેદ થતો અર્થભેદ સમજાવો (ગમે તે એક)
1. સુરત, સૂરત
 2. અલિ, અલી
 3. અસ્ત્ર, શસ્ત્ર
 4. ચિંતા, ચિત્તા
 5. વધુ, વધૂ

(6) પ્રત્યય ઓળખાવો. (પૂર્વ પ્રત્યય કે પરપ્રત્યય) (ગમે તે એક)

1. નિર્મળ	2. નૈસળિક
3. અસહુ	4. અપમાન
5. અભિનંદન	6. શારીરિક

વિભાગ - D (અર્થગ્રહણ અને લેખન વિભાગ)

- * નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે દસ-બાર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો. (ગમે તે એક) [04]
- (1) ગત સંપત્ત સાંપડે, ગાયાં વળે છે વહાણ;
ગત અવસર આવે નહીં, ગાયાં ન આવે પ્રાણ.
- (2) ત્રણ વાનાં મુજને મળ્યા : હૈયું, મસ્તક, હથ;
બહુ દઈ દીધું નાથ, જા, ચોથું નથી માંગવું.
- (3) મનુષ્યના કર્મની કાલિમાને ધોવા સમર્થ લધુ અશ્રુ બિંદુ.
- (4) કદમ અસ્થિર હો તેને રસ્તો નથી જડતો,
અડગ મનના મુસાફરને હિમાલય પણ નથી નડતો.
- (5) કે હીન જન્મે નવ હીન માનવ,
કે હીન કર્મે કરી હીન માનવ.

અર્થવા

- * નીચેનામાંથી ગમે તે એક સંક્ષેપલેખન કરો.
- (1) સમયની મૂડી તો દરેક પાસે સરખી જ હોય છે, પણ તેને ખર્ચવામાં તફાવત હોય છે. એક વ્યક્તિ તેને કરકસરથી યોજનાપૂર્વક, વ્યવસ્થિત રીતે ખર્ચે છે; જ્યારે બીજુ વ્યક્તિ તેને આડેઘડ અને અવિચારીપણે વેડફી નાખે છે. પરિણામે એકને સંતોષ અને સફળતા મળે છે, બીજાને થાક અને નિષ્ફળતા. જે વ્યક્તિને પોતાનો સમય વાપરતા આવડતો નથી, તેને કશું જ વાપરતાં આવડતું નથી. જો તમારી પાસે મર્યાદિત પ્રમાણમાં મૂડી હોય તો તેમાં થતી બચત એ જ કમાણી છે. નવો સમય કોઈને મળી શકતો નથી. એટલે જે માનવ પોતાના સમયની વધુમાં વધુ બચત કરી શકે તેની પાસે વધુ સમય જમા થઈ શકે અને જેની પાસે સમય જમા થાય તેની પાસે શક્તિ પણ જમા થાય. સમય અને શક્તિ બેગા થાય તે પછી શું ન કરી શકે ? તે ધારે તે કરી શકે.
- (2) દિવ્યાંગ માણસ જગતને ભારરૂપ છે એવી લાગણી અર્થહીન છે. ભારરૂપ જોવા જઈએ તો અસંખ્ય માણસો જડશે જે કેવળ પરોપજીવી જ નહીં, સમાજદોહી પણ હોય છે. અપંગ વ્યક્તિમાં નિષ્ઠા અને સંકલ્પ શક્તિ હોય, તેને યોગ્ય દોરવણી મળે તો પુરુષાર્થ વડે સમાજની ઉત્તમ સેવા કરી શકે. અપંગની સેવા દ્વારા આપણા ધણા સામાજિક ગુણો વિકસે છે. માનવતાની, સામાજિક જીવનની આ કેળવણી તત્ત્વતः ધાર્મિક કેળવણી છે. આના સંસ્કાર ધાર્મિક ગુણ્યાઓ અને અન્ય પૂર્વગ્રહોને ઓગાળે છે. માનવતાના અભ્યાસથી આપણે વધારે સારા દેશજન થઈ શકીશું. વધારે સારા હિંદુ કે મુસલમાન થઈ શકીશું. બલ્કે વિશ્વમાનવ કે પરમપિતાના સાચા સંતાન થઈ શકીશું. જે બીજાના દુઃખો જોતો નથી, જે બીજાની આરત સાંભળતો નથી, જે સંકટગ્રસ્તોની મદદે દોડી જતો નથી તે જ અપંગ છે.

- વિષ્ણુપ્રસાદ ત્રિવેદી

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર
(11) વિજ્ઞાન (G)

ધોરણ-10

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

દિ. 25-8-2022

- નીચે આપેલી પ્રક્રિયામાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ - A

નીચે આપેલ (ક), (ખ), (ગ) અને (ધ)માંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રક્રિયા પસંદ કરો.

(દરેકનો 1 ગુણ)

[051]

- (ક) નીચે આપેલા બહુવૈકળ્પિક પ્રશ્નમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો.

(૧) પાચન દરમ્યાન ઉત્પન્ન થતાં પાચક રસોની pH કેટલી હોય છે ?

(A) 7 કરતાં ઓછી (B) 7 કરતાં વધુ
 (C) 7 જેટલી (D) 0 જેટલી

(૨) નીચેનામાંથી કયું સ્વભાવે એસિડિક છે ?

(A) લીંબુનો રસ (B) માનવનું દુધિર
 (C) ચૂનાનું પાણી (D) પ્રતિ એસિડ

(૩) અપચાના ઉપચાર માટે નીચેના પૈકી કયા પ્રકારની દવાઓનો ઉપયોગ થાય છે ?

(A) એન્ટિબાયોટિક (પ્રતિજીવી) (B) એનાલ્જેસિક (વેદનાહર)
 (C) એન્ટાસિડ (પ્રતિ એસિડ) (D) એન્ટિસેપ્ટિક

(૪) બે ચેતાકોષોની વચ્ચે આવેલ 'ખાલીભાગ'ને _____ કહે છે.

(A) શિખાતંતુ (B) ચેતોપાગમ
 (C) અક્ષતંતુ (D) આવેગા

(૫) કરોડરજજુ શામાંથી નીકળો છે ?

(A) બૃહદમસ્તિષ્ઠ (B) અનુમસ્તિષ્ઠ
 (C) લંબમજજા (D) સેતુ

(૬) આપેલ પૈકી કયો અંતઃસ્ત્રાવ વનસ્પતિમાં વૃદ્ધિ પ્રેરક નથી ?

(A) ઓક્સિન (B) એબ્સ્સિક એસિડ
 (C) સાયટોકાઇનિન (D) જુબરેલીન

(ખ) આપેલ વિધાનો સાચાં બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) સોડિયમ ઇન્કેટનું અણુસૂત્ર _____ છે.

(૨) લાલ કીડી ચટકો ભરે ત્યારે આપણા શરીરમાં એસિડ દાખલ થાય

- (3) પાણીમાં જે બેઇઝ દ્રાવ્ય હોય તેને _____ કહે છે.
- (4) અનૈચ્છિક કિયાઓ જેવી કે રુધિરનું દબાણ, બેલટી થવી વગેરે પશ્ચમગાજમાં આવેલ
_____ દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે.
- (5) સ્પર્શ પ્રત્યે સંવેદના ધરાવતી વનસ્પતિ _____ છે.
- (6) પરાવર્ત્તિકમાન CNS (મધ્યસ્થ ચેતાતંત્ર)ના _____ અંગમાં રચાય છે.
- (7) થાઈરોઇડ ગ્રંથિનો થાઈરોક્સિન અંતઃસ્વાવ બનાવવા માટે _____ જરૂરી છે.
- (ગ) આપેલા વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :
- (1) બેઇઝ ભૂરા લિટમસને લાલ બનાવે છે.
 - (2) જેમ હાઇડ્રોનિયમ (H_3O^+) આયનની સાંક્રતા વધુ તેમ pH મૂલ્ય વધુ.
 - (3) 4 pH કરતાં 2 pH મૂલ્ય ધરાવતું જલીય દ્રાવણ ઓછો એસિડિક ગુણધર્મ ધરાવે છે.
 - (4) એક ડોક્ટરે દર્દીને ઇન્સ્યુલિનનું ઇન્જેક્શન લેવાની સલાહ આપી કારણ કે, તેને ગોઇટર નામનો રોગ થયો હતો.
 - (5) સૂર્યની દિશામાં થતું સૂર્યમુખીના ફૂલનું હલનયલન એ પ્રકાશાવર્તનના કારણે થાય છે.
 - (6) ચુવાવસ્થામાં શારીરિક લક્ષણોમાં થતા ફેરફરો શુક્પિંડમાંથી નીકળતા ઇસ્ટ્રોજન અંતઃસ્વાવના કારણે થતાં હોય છે.
- (ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો :
- (1) અપચાના ઉપચાર માટે શાનો ઉપયોગ થાય છે ?
 - (2) કોસ્ટિક પોટાશનું રાસાચિક સૂત્ર લખો.
 - (3) આપણા જઠરમાં કયો એસિડ ઉત્પન્ન થાય છે ?
 - (4) આપણા શરીરમાં મગજનું રક્ષણ કોણ કરે છે ?
 - (5) ધ્યાણગ્રાહી એકમ કઈ સંવેદનાની ઓળખ કરે છે ?
 - (6) મગજનો મુખ્ય વિચારવાવાળો ભાગ કયો છે ?

વિભાગ - B

- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (દરેકના 2 ગુણ) [10]
 - (1) એસિડ અને બેઇઝનો સામાન્ય ગુણધર્મના આધારે તફાવત લખો.
 - (2) મધ્માખી જો ઊંખ મારે તો તેની સારવાર માટે શું કરવું જોઈએ ?
 - (3) ધ્યાણિક સૂચક એટલે શું ? તેના બે ઉદાહરણો આપો.
 - (4) સૂચક એટલે શું ? એસિડ-બેઇઝની પરખ માટે વપરાતાં બે સૂચકો જણાવો.
 - (5) દૂધવાળો અલ્પમાત્રામાં ખાવાનો સોડા તાજા દૂધમાં શા માટે ઉમેરે છે ?
 - (6) નીચેની પ્રક્રિયા માટે સમતોલિત સમીકરણો લખો.
 - (a) સોડિયમ હાઇડ્રોક્સાઇડની ટિક સાથેની પ્રક્રિયા
 - (b) હાઇડ્રોક્લોરિક એસિડની સોડિયમ કાર્બોનેટ સાથેની પ્રક્રિયા

- (7) જમીનમાં pHનું મહત્વ સમજાવો.
- (8) તટસ્થીકરણ એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.
- (9) એસિડને મંદ કરતી વખતે શા માટે એસિડને પાણીમાં ઉમેરવાની, નહીં કે પાણીને એસિડમાં ઉમેરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે ?
- (10) જ્યારે એસિડના ગ્રાવણને મંદ કરવામાં આવે ત્યારે હાઇડ્રોનિયમ આયનો (H_3O^+) ની સાંક્રતાને કેવી રીતે અસર થાય છે ?
- (11) બેઝિક ઓક્સાઈડ કોને કહે છે ? બે ઉદાહરણો આપો.
- (12) સોડિયમ હાઇડ્રોક્સાઈડની ઝીંક સાથેની પ્રક્રિયા સંતુલિત સમીકરણ આપી સમજાવો.
- (13) પ્લાસ્ટર ઓફ પેરિસને બેજમુક્ત પાત્રમાં સંગ્રહિત શા માટે કરવું જોઈએ ?
- (14) આયોડિનયુક્ત મીઠાના ઉપયોગની સલાહ શા માટે આપવામાં આવે છે ?
- (15) આપણને એક અગારબત્તીની સુવાસની ખબર કેવી રીતે થાય છે ?
- (16) વનસ્પતિમાં થતું ભૂઆવર્તન સમજાવો.
- (17) પરાવર્તી કમાન સમજાવો.
- (18) પ્રાણીઓમાં રાસાયણિક સંકલન કેવી રીતે થાય છે ?
- (19) નાક બંધ કરીને બોજન કરીએ ત્યારે સંપૂર્ણ સ્વાદ માણી શકાતો નથી. કારણ આપો.
- (20) ચેતાકોષની નામ-નિર્દેશનવાળી આફૃતિ દોરો.
- (21) વનસ્પતિ અંતઃસ્વાવો એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવો.
- (22) જ્યારે એફ્રીનાલીન રૂધિરમાં અભિત થાય છે ત્યારે આપણા શરીરમાં કયો પ્રતિચાર દર્શાવાય છે ?
- (23) તફાવત આપો : વનસ્પતિ અંતઃસ્વાવો અને પ્રાણી અંતઃસ્વાવો
- (24) કારણ આપો : અંગારા પર પગ પડતાં પગ એકાએક ઊચકાઈ જાય છે.
- (25) મગજના મુખ્ય ભાગો કેટલા છે ? કયા કયા ?

વિભાગ - C

- નીચેના પ્રશ્નોના માર્ગયા મુજબ જવાબ આપો. (ગમે તે બે) [06]
 - (1) વિરંજન પાઉડરની બનાવટ, રાસાયણિક સમીકરણ અને તેના બે ઉપયોગો લખો.
 - (2) બેંકિંગ સોડાની બનાવટ, રાસાયણિક સમીકરણ અને તેના બે ઉપયોગો લખો.
 - (3) ધોવાના સોડાની બનાવટ, રાસાયણિક સમીકરણ અને તેના બે ઉપયોગો લખો.
 - (4) ડૈનિક જીવનમાં pHનું મહત્વ જણાવો.
 - (a) પાયનતંત્રમાં pH
 - (b) દાંતનું સડવું.
 - (5) ટ્રેકનોંઘ લખો : pH માપકમ
 - (6) જલાવર્તન દર્શાવવા માટેના એક પ્રયોગનું વર્ણન કરો.
 - (7) મગજ અને કરોડરજ્જુનું રક્ષણ કેવી રીતે થયેલું છે. - સમજાવો.
 - (8) પરાવર્તી કિયાની આફૃતિ દોરી સમજ આપો.
 - (9) માનવ મગજની નામ-નિર્દેશનવાળી આફૃતિ દોરો.

(10) એડિનલ ગ્રંથિમાંથી કયો અંતઃસ્થાવ સવે છે ? તેની ઉપયોગિતાઓ જણાવો.

વિભાગ -D

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃતમાં જવાબ આપો. (ગમે તે એક) [04]
 - (1) દાખાદાર ઝિકની મંદ સલ્ફિયુરિક એસિડ સાથેની પ્રક્રિયા દર્શાવતા પ્રયોગનું આફ્ટિસહ વર્ણન કરો.
 - (2) ધાતુ કાર્બોનેટની એસિડ સાથેની પ્રક્રિયા દર્શાવતા પ્રયોગનું આફ્ટિ સહ વર્ણન કરો.
 - (3) ક્લોર આલ્કોલી પ્રક્રમ આફ્ટિ સહ વર્ણન.
 - (4) કોઈપણ ચાર પ્રાણી અંતઃસ્થાવી ગ્રંથિઓ અને તેમના કાર્યો જણાવો.
 - (5) ચેતાકોષની નામ-નિર્દેશનવાળી આફ્ટિ દોરી તેના વિવિધ ભાગો સમજાવો.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

Std.-10

(11) Science (E)
Question Bank-2 (August 2022) Date : 25-8-2022

The school will have to conduct a unit test on its own by preparing a 25 marks question paper as instructed in the question bank given below.

Section A

Total 25 questions are given in this section. Choose any five questions from the following. (1 Mark for each)

(A) Multiple choice question :

(B) Fill in the Gaps :

- (1) The Formula of sodium zincate is _____ .

(2) _____ acid is introduced in our body by the bite of a red ant.

(3) _____ is the name of a water soluble base.

- (4) _____ part of the brain controls the blood pressure and vomiting.
- (5) _____ plant posses thigmomorphy.
- (6) _____ part of the body controls the phenomenon of reflex arc.
- (7) _____ is used to prepare thyroxine by thyroid gland.

(C) State True/False :

- (1) Base turn blue litmus to red.
- (2) More concentration of H_3O^+ ion the more is pH.
- (3) The concentration of 2 pH is more than 4 pH possesses acidic values.
- (4) A doctor advised a patient with insulin injection as he suffers from goitre.
- (5) A sunflower changes its position towards the sun due to the phenomenon of phototropism.

(D) Answer in short :

- (1) What is used to control indigestion in stomach ?
- (2) Write the formula of caustic potash ?
- (3) Which acid is produced in our stomach ?
- (4) Who protects the brain in our body ?
- (5) What sense does sensory unit of nose identify ?
- (6) Which part of the brain has power of memory ?

Section B

- **Total 25 Questions are given in this section. Choose any five question from the following : [2 Marks for each]** **[10]**

- (1) Differentiate between the acid and base depending on its general properties ?
- (2) What should be applied on a bite of honey bee ?
- (3) What are olfactory indicators ? Give some examples.
- (4) What are indicators ? Write the names of indicators used to differentiate acid and base ?
- (5) Why does a milkman add a small quantity of eating soda in fresh milk ?
- (6) Write balanced equation :

- (i) Reaction with sodium hydroxide and zinc.
- (ii) Reaction of Hydrochloric acid with sodium carbonate
- (7) Write significance of pH in soil.
- (8) What is neutralization? Explain giving examples.
- (9) Why is it advised to add water to acid other than adding acid to water to make it dilute?
- (10) When acid is made to dilute how does it effect concentration of H_3O^+ ion.
- (11) Give two examples of basic oxides ?
- (12) Show the reaction between zinc granules and sodium hydroxide.
- (13) Why is plaster of paris to be stored in a dry container ?
- (14) Why is it advised to use iodized salt?
- (15) How can you detect the smell of incense stick?
- (16) Explain phenomenon of Ascent of sap.
- (17) What is refractive index ?
- (18) By which phenomenon is chemical reaction seen in animals ?
- (19) Give scientific reason : When we stop breathing to eat food its taste cannot be released.
- (20) Draw a labeled diagram of nerve cell.
- (21) What are plant hormones ? Describe its types.
- (22) What sensation is seen with introduction of adrenaline in your body ?
- (23) Differentiate between plant and animal hormones.
- (24) While stepping on fire one immediately lifts up his leg : justify.
- (25) State the various parts seen in human brain ?

Section C

- * **Total 10 Questions are given in this section. Choose any two questions from the following : [3 Marks for each]** [06]
- (1) Explain the preparation of bleaching powder with chemical equations ?

- (2) Explain preparation properties and uses of baking soda with chemical equation ?
- (3) Explain preparation properties and uses of washing soda with chemical equations?
- (4) Explain the significance of pH value in our day to day life :
 - (A) In digestive system.
 - (B) Decay of teeth.
- (5) Write a short note on pH indicator.
- (6) Write an experiment to study the effect of geotropism in a plant ?
- (7) Explain : As to how is brain and spinal cord is protected.
- (8) What is reflex action : Explain with a proper example.
- (9) Draw and label human brain.
- (10) Which hormone is released by adrenal gland and also state its functions ?

Section D

* **Total 5 Questions are given in this section. Choose any one question from the following :** [04]

- (1) Write an experiment to study the reaction with zinc granules and dilute sulphuric acid.
- (2) Explain the reaction of metal carbonates to react with acids ?
- (3) With the help of a neat diagram explain the important products from chlor-alkali process?
- (4) Write any four endocrine glands seen in human beings with their functions ?
- (5) What is a nerve cell? Draw and label.

- (3) पानी में जो क्षार घुलनशील होते हैं _____ कहलाते हैं ।
- (4) अनैच्छिक क्रियाएँ जैसे रक्तदाब, लार आना तथा वमन पश्चमस्तिष्क स्थित _____ द्वारा नियंत्रित होती हैं ।
- (5) स्पर्श की अनुक्रिया वाली पादप _____ है ।
- (6) प्रतिवर्ती चाप केन्द्रिय तंत्रिका तंत्र (CNS) _____ अंग में बनते हैं ।
- (7) अवटुगंथि को थायोक्सिन हार्मोन बनाने के लिए _____ आवश्यक है ।
- (ग) निम्न लिखित विधान सत्य अथवा असत्य बताइए ।
- (1) क्षार नीले लिटमस को लाल बनाता है ।
 - (2) हाइड्रोनियम आयन (H_3O^+) की सांद्रता बढ़ती है, तो pH का मान भी बढ़ता है ।
 - (3) 4 pH की अपेक्षा 2 pH का मान वाले जलीय विलयन की अम्लीय गुणधर्म कम हैं ।
 - (4) डॉक्टर ने मरीज को इंसुलिन का इंजेक्शन लेने की सलाह दी है तो उसे गोइटर रोग है ।
 - (5) सूर्य की दिशा में सूर्यमुखी फूल की गति को प्रकाशनुवर्तन कहते हैं ।
 - (6) योवनावस्था में होने वाले शारीरिक परिवर्तन शुक्रपिंड में से उत्पन्न होने वाले एस्ट्रोजेन हार्मोन के कारण होता है ।
- (घ) निम्न प्रश्नों के उत्तर अति संक्षिप्त में दीजिए ।
- (1) अपच के उपचार के लिए किसका उपयोग होता है ?
 - (2) कोस्टिक पोटाश का रासायनिक सूत्र लिखिए ।
 - (3) हमारे उदर में कौन-सा अम्ल उत्पन्न होता है ?
 - (4) हमारे शरीर में मस्तिष्क का रक्षण कौन करता है ?
 - (5) घाण ग्राही इकाई कौन-सी संवेदना को पहचानती है ?
 - (6) मस्तिष्क का मुख्य सोचनेवाला भाग कौन-सा है ?

विभाग - B

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए : (प्रत्येक के 2 अंक)
- [10]
- (1) अम्ल और क्षार में सामान्य गुणधर्म के आधार पर अंतर स्पष्ट कीजिए ।
 - (2) मधुमक्खीने डंक मारा है, तो उसके उपचार के लिए क्या करना चाहिए ?
 - (3) गंधीय सूचक किसे कहते हैं ? उसके उदाहरण दीजिए.
 - (4) सूचक अर्थात् क्या ? अम्ल और क्षार की जाँच करने वाले सूचकों के नाम बताइए ।

- (5) ग्वाला ताजे दूध में थोड़ा बेकिंग सोडा मिलाता है। कारण दीजिए।
- (6) निम्नलिखित रासायनिक अभिक्रिया लिखिए :
- सोडियम हाइड्रोक्साइड की जिंक के साथ अभिक्रिया।
 - हाइड्रोक्लोरिक अम्ल की सोडियम कार्बनेट के साथ अभिक्रिया।
- (7) जमीन में pH का महत्व बताइए।
- (8) उदासीनीकरण अभिक्रिया किसे कहते हैं? उदाहरण दीजिए।
- (9) अम्ल को तनुकृत करते समय यह क्यों अनुशांसित करते हैं कि अम्ल को जल में मिलाना चाहिए, न कि जल को अम्ल में?
- (10) अम्ल के विलयन को तनुकृत करते समय हाइड्रोनियम आयन (H_3O^+) की सांदर्भता कैसे प्रभावित हो जाती है?
- (11) क्षारकीय ऑक्साइड किसे कहते हैं? दो उदाहरण दीजिए।
- (12) पीतल एवं तांबे के बर्तनों में दही एवं खट्टे पदार्थ क्यों नहीं रखने चाहिए?
- (13) प्लास्टर ऑफ पेरिस को आर्द्र-रोधी बर्तन में क्यों रखा जाना चाहिए। इसकी व्याख्या कीजिए।
- (14) आयोडिनयुक्त नमक का उपयोग करने की सलाह क्यों दी जाती है?
- (15) आपको अगरबत्ती की खुशबू कैसे मालूम हो जाती है?
- (16) गुरुत्वानुवर्तन समझाइए।
- (17) प्रतिवर्ती चाप समझाइए।
- (18) जंतुओं में रासायनिक समन्वय कैसे होता है?
- (19) जब नाक बंद हो, तब भोजन करने पर भोजन का संपूर्ण आनंद नहीं आता है। - कारण दीजिए।
- (20) तंत्रिका तंत्र (न्यूरॉन) की नाम निर्देशनवाली आकृति बनाइए।
- (21) पादप हार्मोन क्या है? उसके प्रकार बताइए।
- (22) जब एड्रीनलीन रुधिर में सावित होती है, तो हमारे शरीर में क्या अनुक्रिया होती है?
- (23) पादप हार्मोन - जंतु हार्मोन में अंतर स्पष्ट कीजिए।
- (24) हमारा पैर अंगारे पर पड़ते ही एकाएक उठ जाता है। - कारण दीजिए।
- (25) मानव मस्तिष्क के मुख्य भाग कितने हैं? कौन-कौन से हैं?

विभाग - C

निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो के उत्तर दीजिए :

[06]

- (1) विरंजक चूर्ण की बनावट रासायनिक अभिक्रिया सहित समझाइए ।
- (2) बेकिंग सौडा की बनावट, रासायनिक सूत्र और दो उपयोग लिखिए ।
- (3) धोने के सोडा की बनावट, रासायनिक सूत्र और दो उपयोग लिखिए ।
- (4) दैनिक जीवन में pH का महत्व समझाइए ।
 - * हमारे पाचन तंत्र का pH
 - * दंत क्षय
- (5) pH स्केल पर टिप्पणी लिखिए ।
- (6) जलानुवर्तन दर्शाने के लिए एक प्रयोग की अभिकल्पना कीजिए ।
- (7) मानव मस्तिष्क और मेरुरज्जू की रक्षा किस प्रकार होती है ? समझाइए ।
- (8) प्रतिवर्ती क्रिया आकृति सहित समझाइए ।
- (9) मानव मस्तिष्क की नाम निर्देशनवाली आकृति बनाइए ।
- (10) एंड्रोनलीन ग्रंथि में से कौन-सा हार्मोन स्त्रावित होता है ? उसकी उपयोगिता बताइए ।

विभाग - D

निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक का उत्तर विस्तारपूर्वक दीजिए ।

[04]

- (1) दानेदार जिंक के टुकड़ों के साथ तनु सल्फ्यूरिक अम्ल की अभिक्रिया वाले प्रयोग का वर्णन कीजिए ।
- (2) धातु कार्बोनेट के अम्ल के साथ अभिक्रिया के प्रयोग का वर्णन कीजिए ।
- (3) क्लोरो क्षार प्रक्रिया आकृति सहित समझाइए ।
- (4) जंतु हार्मोन के किन्हीं चार हार्मोन के अंतःस्त्रावी ग्रंथि तथा कार्य बताइए ।
- (5) तंत्रिका तंत्र (न्युरोन) की नाम-निर्देशन वाली आकृति बनाकर विभिन्न भागों को समझाइए ।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

(10) Social Science (E)

Std.-10

Question Bank-2 (August 2022)

Date : 26-8-2022

- The school will have to conduct a unit test on its own by preparing a 25 marks question paper as instructed in the question bank given below.

SECTION -A

- Total 25 questions are given in this section. Choose any five questions from the following (1 mark for each) [05]

(A) Match the following :

A

- (1) Citadel
- (2) Shrinathgarh
- (3) Punjab
- (4) cotton
- (5) WTO Centre

B

- (A) wheat bowl
- (B) Kharif crop
- (C) Geneva
- (D) Gondal
- (E) assembly of ruling officers.
- (F) Ahmedabad

(B) Fill in the blanks :

- (1) _____ is the meaning of Mohan-jo-daro.
(Heap of the dead, Pithika, Upper house)
- (2) _____ is the best example of India's sculpture.
(Stupa, Dockyard, Pillar of Saranath)
- (3) _____ crop of India is known as 'white gold'.
(cotton, jute, sugarcane)
- (4) _____ region of Karnataka is known for coffee.
(Durg, Cherrapunji, Coorg)
- (5) _____ day is celebrated as world environment day
(5th June, 21st May, 25th April)

(C) State whether true or false:

- (1) Drainage system was a unique feature of Mohan-jo-daro.
- (2) Sun temple of Modhera is located in Bhavnagar district.
- (3) India's 22% of national production comes from agriculture.

- (4) Winter yield is known as Kharif crop.
- (5) World organization was established in the year 1980.

(D) Answer the following question in one or two sentences:

- (1) What is Stupa?
- (2) In which city is Kirti Toran situated?
- (3) Which district of Gujarat are the largest producer of ?
- (4) Which crop is known as 'Golden Fiber'?
- (5) Write the full form W.T.O.

(E) By choosing the correct alternative answer the following questions:

- (1) In Lothal, what is tied to pull a vehicle?
 - [A] Nails
 - [B] Pillar
 - [C] Manual push
 - [D] Grill
- (2) Pillar inscriptions are engraved in which script?
 - [A] Hindi
 - [B] Brahmi
 - [C] Urdu
 - [D] Odia
- (3) Which of the following farming gives the least crop?
 - [A] Horticulture
 - [B] Jhoom farming
 - [C] intensive farming
 - [D] Wet farming
- (4) In which of the following farming chemical fertilizers and pesticides are not used.
 - [A] organic
 - [B] Mixed farming
 - [C] Horticulture
 - [D] Sustainable farming
- (5) Which process joints country's economy with world economy?
 - [A] Privatization
 - [B] Globalization
 - [C] Liberalization
 - [D] None of these

SECTION -B

Answer the following questions as directed: (each question carries 2marks)
(Any Five)

[10]

- (1) Explain the town planning of Mohan-jo-daro.
- (2) Write a short note on road construction of Mohan-jo-daro.
- (3) Saranath Pillar is the best example of sculpture. Justify the statement.
- (4) What do you mean by Gopuram?

- (5) The Chariot temple is world famous. Explain the statement.
- (6) Era of Gupta rule is known as Golden Era. Why?
- (7) Indian agriculture is not developed. Explain.
- (8) Explain the various types of farming.
- (9) Wheat is called as the King of Crops. Why?
- (10) Millet is known as the laborer grain. Explain the statement.
- (11) Explain the terms:
 - (1) sustainable farming (2) shifting farming (Jhoom farming)
- (12) Groundnut holds an important place in the oil seeds. Explain.
- (13) Cotton is a Kharif crop. Explain.
- (14) Sugarcane is an important crop of India. Explain why?
- (15) Consumption of tobacco is harmful to health. Explain.
- (16) Which crops are need to be patented in the world market?
- (17) What are Economic reforms?
- (18) Write about the benefits of liberalization.
- (19) What do you mean by Privatization?
- (20) Write the benefits of globalization.
- (21) What are the objectives of W.T.O. ?

SECTION -C

Answer the following as directed: (each question carries 3 marks)

(Any two)

[06]

- (1) Write short note on Ancient India Town planning.
- (2) Write a short note on Harappa.
- (3) A large organized ancient city contemporary to Harappa founded in Dholavera.
Explain.
- (4) Lothal was a natural harbor of India. Explain.
- (5) Give information about caves in Gujarat.
- (6) Write short note on Sun Temple of Modhera.

- (7) Distinguish between Kharif crop and Ravi crop.
- (8) Paddy is the most important crop. Explain.
- (9) Why cotton is known as ‘white gold’ in India?
- (10) Tea and coffee are used as beverages. Explain.
- (11) State the technological reforms in agriculture.
- (12) State the institutional reforms in agriculture.
- (13) State the negative effects of liberalization.
- (14) Define liberalization and state its merits and demerits.
- (15) Define globalization and explain the steps taken to develop globalization.
- (16) Write the functions of W.T.O.
- (17) Write steps to protect environment.
- (18) What steps must be adopted for conservation and protection of natural resources?

SECTION -D

**Answer the following questions in detail: (Each question carries 4 marks)
(Any one)**

[04]

- (1) Write a short note on Medieval architecture.
- (2) Write a note on Gujarat's Architecture.
- (3) Jain Mandirs are world famous for sculpture and architecture.
- (4) Green revolution has led to increase in production. Explain the reason.
- (5) Explain the contribution of agriculture to Indian Economy.
- (6) Write a short note on Sustainable Development.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

ગાંધીનગર

(10) સામાજિક વિજ્ઞાન (G)

ધોરણ-10

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

તા. 26-8-2022

- નીચે આપેલી પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ - A

નીચે આપેલ (ક), (ખ), (ગ), (ધ) અને (ચ) માંથી કોઈ પણ પાંચ પસંદ કરો. (દરેકનો 1 ગુણ) [05]

(ક) જોડકાં જોડો :

(૧) સિટડલ	(A) ઘઉંનો ભંડાર
(૨) શ્રીનાથગાઢ	(B) ખરીફ પાક
(૩) પંજાબ	(C) જુનીવા
(૪) કપાસ	(D) ગોડલ
(૫) W.T.O. મથક	(E) શાસક અધિકારીનો ગાઢ
	(F) અમદાવાદ

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

- (૧) મોહે-જો-દડોનો અર્થ _____ એવો થાય છે.
(મરેલાનો ટેકરો, પીઠિકા, ઉપલું આવાસ)
 - (૨) _____ એ ભારતની શિલ્પકલાનો શ્રેષ્ઠ નમૂનો છે.
(સ્તૂપ, ડોકયાર્ડ, સારનાથનો સ્તંભ)
 - (૩) _____ નો પાક ભારતના ‘સફેદ સોના’ તરીકે ઓળખાય છે.
(કપાસ, શાણ, શેરડી)
 - (૪) કણ્ણાટકનો _____ પ્રદેશ કોઝીના વધુ ઉત્પાદન માટે જાણીતો છે.
(દ્રોગ, ચેરાપુંજુ, ફૂર્ગ)
 - (૫) વિશ્વભરમાં _____ ને ‘પર્યાવરણ દિન’ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
(5મી જૂન, 21મી મે, 25મી એપ્રિલ)
 - (ગ) ખરાં-ખોટા જણાવો.
- (1) ગાટર યોજના એ મોહે-જો-દડો નગરનું વિશિષ્ટ લક્ષણ હતું.
 - (2) મોઢેરાનું સૂર્ય મંદિર ભાવનગાર જિલ્લામાં આવેલું છે.
 - (3) રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદનમાં કૃષિનો લગભગ 22% જેટલો હિસ્સો છે.

- (4) શિયાળાની ઋતુમાં લેવામાં આવતા પાકને ખરીફ પાક કહેવામાં આવે છે.
- (5) પૃથ્વી પરિષદનું આયોજન ઈ.સ. 1980માં થયું હતું.
- (ઘ) એક-બે શબ્દોમાં જવાબ આપો.
- (1) સ્ત્રૂપ એટલે શું ?
- (2) કીર્તિતોરણ કયાં શહેરમાં આવ્યું છે?
- (3) ગુજરાતમાં સૌથી વધારે તલનું ઉત્પાદન કરનાર જિલ્લો કયો છે?
- (૪) 'ગોલ્ડન ફાઇબર' તરીકે કયો પાક જાણીતો છે?
- (૫) W.T.O. નું પૂરું નામ લખો.
- (ચ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો.
- (૧) લોથલમાં વહાણ લાંગરવા માટે શું બાંધવામાં આવતું હતું ?
- (A) ખીલો (B) થાંભલો (C) ધક્કો (D) જાળી
- (૨) સ્તંભલેખો કઈ લિપિમાં કોતરાયેલા છે ?
- (A) હિન્દી (B) બ્રાહ્મી (C) ઓર્ડ (D) ઉડિયા
- (૩) નીચેનામાંથી કઈ એતીમાં ફેફર દીઠ ઉત્પાદન ઓછું હોય છે ?
- (A) બાગાયતી (B) ઝૂમ એતી (C) સધન એતી (D) આક એતી
- (૪) નીચેનામાંથી કઈ એતીમાં રાસાયણિક ખાતરો અને જંતુનાશકોનો ઉપયોગ કરાતો નથી ?
- (A) સજીવ એતી (B) મિશ્ર એતી (C) બાગાયતી એતી (D) ટકાઉ
- (૫) દેશના અર્થતંત્રને વિશ્વના અર્થતંત્ર સાથે જોડવાની પ્રક્રિયા એટલે....
- (A) ખાનગીકરણ (B) વૈશ્વિકીકરણ (C) ઉદારીકરણ (D) એકપણ નહીં.

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માર્ગ્યા મુજબ જવાબ આપો. (દરેકના 2 ગુણ) (કોઈ પણ પાંચ)
- (1) મોહે-જો-દડોની નગર રચના સમજાવો.
- (2) મોહે-જો-દડોના રસ્તાઓ વિશે દ્રોક્ષમાં લખો.
- (3) સારનાથના સ્તંભને શિલ્પકલાનો શ્રેષ્ઠ નમૂનો કેમ ગણવામાં આવે છે ?
- (4) ગો-પુરમ એટલે શું ?
- (5) રથમંદિરો જગવિખ્યાત છે. દ્રોક્ષમાં સમજાવો.
- (6) ગુપ્તયુગને 'કલાનો સુવર્ણયુગ' શાથી કહેવામાં આવે છે ?

- (7) ભારતમાં એતી ક્ષેત્રે પૂરતો વિકાસ સાધી શકાયો નથી. કારણ આપો.
- (8) કૃષિના માત્ર પ્રકારો જણાવો.
- (9) ઘઉંને 'અનાજનો રાજા' શા માટે કહેવામાં આવે છે ?
- (10) બાજરી શ્રમજીવીઓનું ધાન્ય ગણાય છે. વિધાન સમજાવો.
- (11) પારિભાષિક શબ્દો (1). આત્મનિર્વાહ એતી (2) સ્થળાંતરિત (ગૂમ) એતી
- (12) તેલીબિયાં પાકમાં મગફળીનું સ્થાન શા માટે મહત્વનું છે ?
- (13) કપાસ ખરીક પાક છે. વિધાન સમજાવો.
- (14) શેરડી ભારતનો મુખ્ય પાક છે. એવું શાથી કહી શકાય ?
- (15) તમાકુના સેવનથી આરોગ્ય પર થતી અસરો – વિશે જણાવો.
- (16) કેટલાક ઉત્પાદનોને વૈશ્વિક બજાર પ્રાપ્ત થતા તેમના પેટન્ટ રજિસ્ટ્રેશનની જરૂરિયાત ઊભી થઈ છે. શા માટે ?
- (17) આર્થિક ઉદારીકરણ એટલે શું ?
- (18) ઉદારીકરણના લાભો જણાવો.
- (19) ખાનગીકરણ એટલે શું ?
- (20) વૈશ્વિકીકરણના લાભ જણાવો.
- (21) વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનના ધ્યેયો કયા કયા છે ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલ પ્રશ્નોના માર્ગયા મુજબ જવાબ લખો. (દરેકના 3 ગુણ) (કોઈ પણ બે) [06]
- (1) પ્રાચીન ભારતના નગાર આયોજન વિશે ટ્રંકનોંધ લખો.
- (2) હડપ્યા વિશે ટ્રંકનોંધ લખો.
- (3) ધોળાવીરા એ હડપ્યાનું સમકાલીન મોટું વ્યવસ્થિત અને પ્રાચીન નગાર મળી આવ્યું છે. – સમજાવો.
- (4) લોથલ ભારતનું અગાત્યનું બંદર હતું સમજાવો.
- (5) ગુજરાતની ગુજારો વિશે માહિતી આપો.
- (6) મોઢેરાના સૂર્યમંદિર વિશે ટ્રંકનોંધ લખો.
- (7) ખરીકપાક અને રવી પાકનો તફાવત લખો.
- (8) ડાંગાર આપણો સૌથી મહત્વનો ધાન્ય પાક છે - વિધાન સમજાવો.

- (9) તુને ભારતમાં 'સફેદ સોના' તરીકે શા માટે ઓળખવામાં આવે છે?
- (10) ચા અને કોઝીને પીણા તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે. - આ વિધાન સમજાવો.
- (11) કૃષિમાં આવેલા ટેકનિકલ સુધારા જણાવો.
- (12) કૃષિમાં આવેલા સંસ્થાકીય સુધારા જણાવો.
- (13) ઉદારીકરણના ગેરલાભ જણાવો.
- (14) ખાનગીકરણનો અર્થ આપી તેના લાભો અને ગેરલાભો જણાવો.
- (15) વૈશ્વિકીકરણનો અર્થ આપી તેમાં મુખ્યત્વે કયા કયા સુધારાઓ હાથ ધરવામાં આવ્યા છે?
- (16) વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના કાર્યો કયા કયા છે ?
- (17) પર્યાવરણની સુરક્ષા માટેના પગલાંઓ જણાવો.
- (18) પ્રાકૃતિક સાધનોના સંરક્ષણ તેમજ સંવર્ધન માટેની વ્યૂહરચના અપનાવવી જોઈએ. શા માટે?

વિભાગ – D

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ આપો. (દરેકના 4 ગુણ) (ગમે તે એક) [04]
 - મધ્યકાલીન સ્થાપત્ય વિશે ઢંકનોંધ લખો.
 - ગુજરાતની સ્થાપત્ય કલા વિશે નોંધ લખો.
 - જૈન મંદિરો શિલ્પ અને સ્થાપત્ય કલાથી જગાવિખ્યાત છે. શાથી ?
 - હરિયાળી કાંતિથી દેશમાં ઉત્પાદન વધ્યું છે. તેના કારણો જણાવો.
 - ભારતીય અર્થકારણમાં કૃષિનું યોગદાન જણાવો.
 - ટકાઉ વિકાસ (સુપોષિત વિકાસ) વિશે ઢંકનોંધ લખો.

ગુજરાત માધ્યમિક ઔર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

(10) સામાજિક વિજાન (H)

કક્ષા-10

પ્રશ્નબૈંક-2 (અગસ્ત 2022)

તા. 26-8-2022

- સૂચના : નિમ્ન પ્રશ્નબૈંક મંને સૂચનાનુસાર વિદ્યાલય કો અપને અનુસાર 25 અંક કી કસૌટી લેની હોગી ।

વિભાગ - A

નિમ્નલિખિત (ક), (ખ), (ગ) (ઘ) ઔર (ચ) મંને સે કિન્હોં પાઁચ પ્રશ્ન પસંદ કીજિએ ।

[05]

(ક) સહી જોડ મિલાઇએ :

1. સિટડલ	(A) ગેહૂં કા ભંડાર
2. શ્રીનાથગઢ	(B) ખરીફ પાક
3. પંજાਬ	(C) જીનીવા
4. કપાસ	(D) ગોડલ
5. W.T.O. સંસ્થા	(E) શાસક અધિકારી કા ગઢ
	(F) અહુમદાબાદ

(ખ) રિક્ત સ્થાન કી પૂર્તિ કીજિએ :

- મોહેં-જો-ડડો કા અર્થ _____ હોતા હૈ। (મુર્દો કા ઢેર, પીઠિકા, ઉચ્ચ આવાસ)
- _____ ભારત કે શિલ્પકલા કા ઉત્તમ ઉદાહરણ હૈન। (સ્તૂપ, ડોકયાર્ડ, સારનાથ સ્તંભ)
- _____ ફસલ ભારત મેં 'સફેદ સોને' કે રૂપ મેં પહ્યાની જાતી હૈન। (કપાસ, પટસન, ગન્ના)
- કર્નાટક કા _____ પ્રદેશ કાંફી કે અધિક ઉત્પાદન કે લિએ જાના જાતા હૈ। (દુર્ગ, ચેરાપૂંજી, કુર્ગ)
- પૂરે વિશ્વ મેં _____ કો 'પર્યાવરણ દિન' કે રૂપ મેં મનાયા જાતા હૈ। (5 જૂન, 21 મર્ચ, 25 અપ્રૈલ)

(ગ) નિમ્નલિખિત વિધાન સહી યા ગલત બતાઇએ :

- ગટર આયોજન (જલ નિકાસી) મોહેં-જો-ડડો કા વિશિષ્ટ લક્ષણ થા।
- મોઢેરા કા સૂર્યમંદિર ભાવનગર જિલે મેં સ્થિત હૈ।
- રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદન મેં કૃષિ કા લગભગ 22% જિતના ભાગ હૈ।
- ઠંડ કી ઋતુ મેં લી જાનેવાલી ફસલ કો ખરીફ ફસલ કહા જાતા હૈ।
- પૃથ્વી પરિષદ કા આયોજન ઇ.સ. 1980 મેં હુઅ થા।

(घ) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-दो शब्दों में दीजिए:

1. स्तूप का अर्थ बताईए ?
2. कीर्ति तोरण किस शहर में आया है?
3. गुजरात में सर्वाधिक तिल का उत्पादन करनेवाला ज़िला कौन-सा है ?
4. 'सफेद सोने' के रूप में कौन-सी फसल जानी जाती है?
5. W.T.O. का पूरा नाम बताईए।

(ग) सही विकल्प चुनकर उत्तर दीजिए !

1. लोथल में जहाजों को लंगर डालने के लिए क्या बनाया था ?
(A) कील (B) स्तंभ (C) धक्का (D) जाली
2. स्तंभलेख किस लिपि में लिखे हुए है ?
(A) हिन्दी (B) ब्राह्मी (C) उर्दू (D) उड़िया
3. निम्नलिखित में से कौन-सी कृषि में प्रति हैक्टर उत्पादन कम होता है ?
(A) बागायती कृषि (B) झूम कृषि (C) सघन कृषि (D) आद्र कृषि
4. निम्नलिखित में से किस कृषि में रासायनिक उर्वरक एवं कीटनाशकों का उपयोग नहीं किया जाता है ?
(A) सजीव कृषि (B) मिश्र कृषि (C) बागायती कृषि (D) टिकाऊ कृषि
5. देश की अर्थव्यवस्था को विश्व अर्थव्यवस्था से जोड़ने की प्रक्रिया है..
(A) निजीकरण (B) वैश्वीकरण (C) उदारीकरण (D) इनमें से कोई नहीं

विभाग : B

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सूचनानुसार दीजिए : (प्रत्येक के 2 अंक) (किन्हीं पाँच) [10]
 1. मोहें-जो-दडो नगर संरचना की व्याख्या कीजिए।
 2. मोहें-जो-दडो के रास्ते के बारे में संक्षिप्त में लिखिए।
 3. सारनाथ स्तंभ मूर्तिकला का सबसे श्रेष्ठ उदाहरण है - विधान को स्पष्ट कीजिए।
 4. गोपुरम् क्या है ?
 5. रथ मंदिर विश्वप्रसिद्ध है - संक्षिप्त में बताइए।
 6. गुप्तकाल को 'कला का स्वर्णयुग' कहा जाता है ? क्यों ?
 7. भारत में कृषि के क्षेत्रों का पूरा विकास नहीं किया जा सका है। क्यों ?
 8. कृषि के प्रकारों का उल्लेख कीजिए।

9. गेहूं को 'अनाज का राजा' कहा जाता है ? क्यों ?
10. बाजरा को श्रमिकों का अनाज माना जाता है। विधान समझाइए।
11. पारिभाषिक शब्द समझाइए :
 (1) जीवन निर्वाह कृषि (2) स्थलांतरित (झूम) कृषि
12. मूँगफली तिलहन फसलों में महत्वपूर्ण स्थान रखती है ? समझाइए।
13. कपास खरीफ फसल है - इस विधान को समझाइए।
14. गन्ना भारत की मुख्य फसल है। ऐसा क्यों कहा जा सकता है?
15. तम्बाकू का सेवन स्वास्थ्य के लिए हानिकारक है - समझाइए।
16. कुछ उत्पादनों को वैश्विक बाजार मिलने से उनके पेटेंट रजिस्ट्रेशन की आवश्यकता उत्पन्न हुई है ? क्यों ?
17. आर्थिक उदारीकरण क्या है ?
18. उदारीकरण के फायदे बताइए।
19. निजीकरण क्या है ?
20. वैश्वीकरण के लाभ बताइए।
21. विश्व व्यापार संगठन के उद्देश्य क्या है?

विभाग : C

- निम्नलिखित प्रश्नों के सूचनानुसार उत्तर दीजिए : (प्रत्येक के 3 अंक) (किन्हीं दो) [06]
1. प्राचीन भारत के नगर नियोजन पर नोंध लिखें।
 2. हड्डप्पा पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
 3. धोलावीरा ने हड्डप्पा समकालीन एक बड़ा संगठित और प्राचीन शहर पाया है - समझाइए।
 4. लोथल भारत का एक महत्वपूर्ण बंदरगाह था। समझाइए।
 5. गुजरात की गुफाओं के बारे में जानकारी दीजिए।
 6. मोढेरा के सूर्यमंदिर पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
 7. खरीफ फसल और रवी फसल के बीच का भेद स्पष्ट कीजिए।
 8. 'धान' हमारी सबसे महत्वपूर्ण फसल है - इस विधान को समझाइए।
 9. रुई भारत में 'सफेद सोने' के रूप में क्यों पहचानी जाती है ?

10. चाय और कॉफी को पेय के रूप में उपयोग किया जाता है - इस विधान को समझाइए ।
11. भारत में कृषि क्षेत्र के तकनीकी सुधारों के बारे में बताइए ।
12. भारत में कृषि क्षेत्र में संस्थागत सुधारों के बारे में बताइए ।
13. उदारीकरण के दोष बताइए ।
14. निजीकरण का अर्थ बताकर उसके लाभालाभ बताइए ।
15. वैश्वीकरण का अर्थ बताकर उसमें कौन कौन से सुधारों का आयोजन किया गया है ?
16. विश्व व्यापार संगठन के बारे में टिप्पणी लिखिए ।
17. पर्यावरण के संरक्षण के उपायों का उल्लेख कीजिए ।
18. प्राकृतिक संसाधनों के संरक्षण और संवर्धन के लिए रणनीति बनाई जानी चाहिए ? क्यों ?

विभाग D

- निम्नलिखित किन्हीं एक प्रश्न का सविस्तार उत्तर दीजिए: [04]
1. मध्यकालीन वास्तुकला पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए ।
 2. गुजरात की वास्तुकला के बारे में टिप्पणी लिखिए ।
 3. जैन मंदिरों अपनी मूर्तिकला और स्थापत्य कला के लिए प्रसिद्ध क्यों है ? समझाइए ।
 4. हरित क्रांति से कृषि उत्पादन बढ़ा है - सकारण समझाइए ।
 5. भारतीय अर्थतंत्र में कृषि के योगदान का वर्णन कीजिए ।
 6. सतत विकास (सुपोषित विकास) पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए ।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ઓગસ્ટ - 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 - ગુજરાતી (F.L./S.L.), સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન, ગણિતની

પ્રશ્નબેંક આધારે 25 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા માટેની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

- વિભાગ - A - એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - A ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - A તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ - A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)
- વિભાગ - B - બે ગુણના પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - B ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - B તૈયાર કરવાનો રહેશે. આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો - પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ - B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)
- વિભાગ - C - ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્નો પસંદ કરી વિભાગ - C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - C ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - C તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ - C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)
- વિભાગ - D - ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ - D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ - D ના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ - D તૈયાર કરવાનો રહેશે. - પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ - D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

- (B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સધંજું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખીને પ્રશ્નો પસંદ કરવાના રહેશે.
- (C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલા પ્રશ્નોને વર્ગાંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ સ્વરૂપે શાળાએ પોતાની અનુકૂળતા મુજબ આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (D) અંગ્રેજ અને હિન્દી માધ્યમમાં ભાષાવતી શાળાઓને જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભૂલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.
- (E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષા-દોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકાશે
- (F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ કસોટીનું સમયસર મૂલ્યાંકન કર્યા બાદ જરૂર જણાય તો વિદ્યાર્થીઓનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર
(12) ગણિત (G)

ધોરણ-10

પ્રશ્નબેંક-2 (ઓગસ્ટ 2022)

tl. 26-8-2022

- નીચેની પ્રશ્નબેંકમાંથી સૂચના મુજબ કુલ 25 ગુણની કસોટી તૈયાર કરી શાળાએ પોતાની રીતે કસોટી લેવાની રહેશે.

વિભાગ-A 5 પ્રશ્નો - 5 ગુણ (દરેકના 1 ગુણ)

પ્રશ્નબેકમાં આપેલ વિભાગ-Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 5 પ્રશ્નો પસંદ કરી કસોટીનો વિભાગ-A તૈયાર કરવાનો રહેશે.

વિભાગ-B 5પદ્ધતી - 10 ગણ (દરેકના 2 ગણ)

પ્રશ્નબેકમાં આપેલ વિભાગ-Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 5 પ્રશ્નો પસંદ કરી કસોટીનો વિભાગ-B તૈયાર કરવાનો રહેશે.

પ્રશ્નબેકમાં આપેલ વિભાગ-Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 2 પ્રશ્નો પસંદ કરી કસોટીનો વિભાગ-C તૈયાર કરવાનો રહેશે.

વિલાગા-D 1 પદ્ધતિ - 4 ગણ (દરેકના 4 ગણ)

પ્રશ્નબેકમાં આપેલ વિભાગ-Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 1 પ્રશ્ન પસંદ કરી કસોટીનો વિભાગ-D તૈયાર કરવાનો રહેશે.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલ (ક), (ખ), (ગ) અને (ધ)માંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રક્રો પસંદ કરો.

(દરેકનો 1 ગ્રામ) [05]

(ક) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પરો.

(1) યુક્લિડના ભાગાકારના પૂર્વ-પ્રમેય મુજબ આપેલ ધનપૂર્ણાંકો a અને b ને સંગત અનન્ય અનૃતાંકીએ કે અને r એવા મળે કે જેથી . $0 < r < b$.

$$(A) \quad a = bq + r \quad (B) \quad a = bq - r$$

17 અને 58ની વિભાગ - ૧૧૩

(A) 2

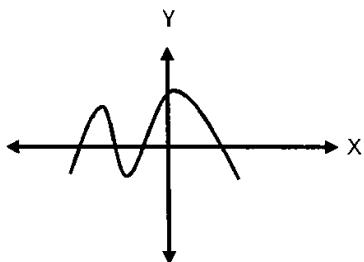
(C) 17 (D) 1

(S) 11 (D) 11

- (3) લ.સા.અ. (5, 24, 40) = _____.
- (A) 120 (B) 1
 (B) 60 (D) $15 \times 24 \times 40$
- (4) નીચેનામાંથી ક્યો વિકલ્પ ઘટનાની સંભાવના ના હોઈ શકે ?
- (A) $\frac{2}{3}$ (B) - 1.5
 (B) 15% (D) 0.7
- (5) તમારા હથમાં રહેલ કસોટીમાંથી તમને 25 ગુણ મળવાની સંભાવના _____ થાય.
- (A) $\frac{1}{25}$ (B) $\frac{25}{25}$
 (C) $\frac{25}{26}$ (D) $\frac{1}{26}$
- (6) ત્રિધાત બૃહપદી $p(x) = ax^2 + bx + c$ માં જો $a < 0$ હોય તો બહુપદીનો આલેખ _____ મળે.
- (A) ઉપરની તરફ ખુલ્લો પરવલય (B) રેખા
 (C) નીચેની તરફ ખુલ્લો પરવલય (D) બે છેદતી રેખાઓ
- (7) $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} = _____.$
- (A) $-\frac{b}{\alpha}$ (B) $\frac{c}{a}$
 (C) $-\frac{b}{c}$ (D) $-\frac{d}{a}$
- (8) સમાંતર શ્રેણીનું 30 મું પદ _____ છે.
- (A) $a + 28d$ (B) $a + 29d$
 (C) $a + 30d$ (D) $a + 31d$
- (9) $\frac{1}{p}, \frac{1-p}{p}, \frac{1-2p}{p}, \dots$ સમાંતર શ્રેણીનો સામાન્ય તફાવત _____ થાય.
- (A) p (B) $-p$
 (C) -1 (D) 1
- (અ) નીચેના વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.
- (1) $5\sqrt{7} + 2$ એ અસંમેય સંખ્યા છે.
- (2) 0.0875 ના $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં q ના અવિભાજ્ય અવયવો $2^n 5^m$ સ્વરૂપે ન હોય.
- (3) $p(x) = 3x - 5$ નું શૂન્ય $-\frac{3}{5}$ છે.
- (4) ત્રિધાત બહુપદીનાં શૂન્યોનો સરવાળો $-\frac{b}{a}$ થાય.
- (5) પ્રયોગની તમામ પ્રાથમિક ઘટનાઓની સંભાવનાનો સરવાળો 1 થાય.
- (6) સૂર્ય પૂર્વમાં ઉગે તે ઘટનાની સંભાવના 0 છે.
- (7) $\sqrt{7}, \sqrt{28}, \sqrt{63}, \dots$ સમાંતર શ્રેણીનું ચોથું પદ $\sqrt{98}$ થાય.
- (ગ) નીચેનું વિધાન સાચું બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો.
- (1) ગુ.સા.અ. (a, b) \times લ.સા.અ. (a, b) = _____.
- (2) બે સંખ્યાઓનો ગુ.સા.અ. 8 છે અને તેમનો ગુણાકાર 384 છે, તો તેમનો લ.સા.અ.

છ.

- (3) અશક્ય ઘટનાની સંભાવના _____ છે.
- (4) ઓગાષ માસમાં 5 સોમવાર આવવાની સંભાવના _____ છે.
- (5) સમાંતર શ્રેણીનો સામાન્ય તફાવત 5 હોય તો $a_{18} - a_{13} = \dots$ થાય.
- (ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :
- (1) પ્રથમ n પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓના સરવાળા માટેનું સૂત્ર લખો.
 - (2) 3, 3, 3, 3, 3, એ સમાંતર શ્રેણી છે ? હા કે ના.
 - (3) જો $P(A) = 0.25$ તો $P(A') = \dots$.
 - (4) નીચેની આકૃતિમાં બહુપદી $p(y)$ માટે $x = p(y)$ નો આલેખ દર્શાવેલ છે તો $p(y)$ નાં શૂન્યોની સંખ્યા જણાવો

વિભાગ - B

- * નીચેના પ્રશ્નોના માર્ગયા મુજબ ઉત્તર આપો. (દરેકના 2 ગુણા) (ગમે તે પાંચ) [10]
- (1) 12, 15 અને 21નો અવિભાજ્ય અવયવની રીતે ગુ.સા.અ. અને લ.સા.અ. શોધો.
 - (2) એક મીઠાઈવાળા પાસે 420 નંગા કાજુ બરફી, અને 130 નંગા બદામ બરફી છે. તે એવી રીતે આ બરફીઓને થખ્પી સ્વરૂપે ગોઠવવા માંગો છે કે દરેક થખ્પીમાં બરફીની સંખ્યા સમાન હોય અને તે તાસકમાં ઓછામાં ઓછી જગ્યા રોકે. આ હેતુ માટે દરેક થખ્પીમાં કેટલી સંખ્યામાં બરફી રાખવી જોઈએ ?
 - (3) સમજાવો કે, $7 \times 11 \times 13 + 13$ અને $7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 + 5$ એ શા માટે વિભાજ્યસંખ્યાઓ છે ?
 - (4) યુક્ઝિડની ભાગ પ્રવિધિનો ઉપયોગ કરી 4052, 272નો ગુ.સા.અ. શોધો.
 - (5) 8190 સંખ્યાને તેના અવિભાજ્ય અવયવોના ગુણાકાર સ્વરૂપે દર્શાવો.
 - (6) એક રમતના મેદાનમાં વર્તુળાકાર માર્ગ છે. સોનિયાને તેનું એક પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરતાં 18 મિનિટ લાગે છે જ્યારે રવિને તેનું એક પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરતાં 12 મિનિટ લાગે છે. ધારે કે બંને એક જ સમયે એક જ બિંદુએથી એક જ દિશામાં પરિભ્રમણ કરવાનું પ્રારંભ કરે છે, તો કેટલી મિનિટ બાદ બંને ફરી પ્રારંભબિંદુ પર ભેગા થાય ?

- (7) ગોપી પોતાના માછલીધર માટે દુકાનમાંથી માછલી ખરીદે છે. દુકાનદાર ટાંકીમાંથી યાદ્યચ્છિક રીતે એક માછલી બહાર કાઢે છે. આ ટાંકીમાં 5 નર માછલી અને 8 માદા માછલી છે. બહાર કાઢેલ માછલી (1) નર હોય (2) નર ન હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (8) એક થેલામાં 3 લાલ અને 5 કાળા દડા છે. થેલામાંથી એક દડો યાદ્યચ્છિક રીતે બહાર કાઢવામાં આવે છે. બહાર કાઢેલ દડો (1) લાલ હોય (2) લાલ ન હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (9) એક બાળક પાસે એક એવો પાસો છે, જેની છ સપાટીઓ નીચે આપેલ અક્ષરો બતાવે છે.

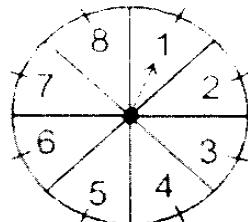
આ પાસાને એકવાર ઉછાળવામાં આવે છે. પાસા પર (1) A મળે (2) D મળે તેની સંભાવના કેટલી ?

- (10) પાંચ ચોકટનાં પતા - દસ્સો, ગુલામ, રાણી, રાજા, અને એક્કો એ તમામના મુખ નીચે તરફ રાખીને સરખી રીતે ચીપેલાં છે પછી એક પતું યાદ્યચ્છિક રીતે ખેંચવામાં આવે છે. (1) પતું રાણીનું હશે તેની સંભાવના શોધો. (2) જો રાણીને કાઢીને એક બાજુએ મૂકવામાં આવે અને બીજું પતું ખેંચતા તે એક્કો હોય તેની સંભાવના કેટલી ?
- (11) મહેશ અને હરેશ મિત્રો છે. બંનેના (1) જન્મદિવસ જુદાં જુદાં હોય (2) જન્મદિવસ એક જ હોય તેની સંભાવના કેટલી થશે ? (લીપ વર્ધને અવગાણાવું)
- (12) પૂઠાની પેટીમાં રાખેલ 100 ખમીસ પૈકી 88 ક્ષતિરહિત છે. તે પૈકી 8 માં નાની ખામીઓ છે અને 4 માં મોટી ખામીઓ છે. વેપારી જિમી ક્ષતિરહિત ખમીસ જ સ્વીકારશે પરંતુ અન્ય વેપારી સુજાતા માત્ર મોટી ખામીવાળા ખમીસ જ નકારશે. પેટીમાંથી એક ખમીસ યાદ્યચ્છિક રીતે કાઢવામાં આવે છે. (1) તે જિમીને સ્વીકાર્ય હોય તેની સંભાવના કેટલી ? (2) તે સુજાતાને સ્વીકાર્ય હોય તેની સંભાવના કેટલી ?
- (13) દ્વિધાત બહુપદીના શૂન્યોનો સરવાળો $\sqrt{2}$ અને શૂન્યોનો ગુણાકાર $\frac{1}{3}$ હોય તેવી દ્વિધાત બહુપદી મેળવો.
- (14) દ્વિધાત બહુપદી $p(x) = 6x^2 - 3 - 7x$ ના શૂન્યો શોધો.
- (15) દ્વિધાત બહુપદી $p(u) = 4u^2 + 8u$ ના શૂન્યોનો સરવાળો અને શૂન્યોનો ગુણાકાર શોધો.
- (16) દ્વિધાત બહુપદી $p(x) = x^2 - 2x - 8$ ના શૂન્યો શોધો. તેમનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
- (17) બહુપદી $p(x) = 2x^2 + 3x + 1$ ને $x + 2$ વડે ભાગો.

- (18) દ્વિધાત બહુપદી $p(x) = x^2 - 3$ ના શૂન્યો શોધો. તેમનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
- (19) સમાંતર શ્રેણી 2, 7, 12, ..., નું 10 મું પદ શોધો.
- (20) 3 અંકની કેટલી સંખ્યાઓ જે વડે વિભાજ્ય હશે ?
- (21) સમાંતર શ્રેણી 3, 8, 13, ..., 253 માં છેલ્લેથી 19 મું પદ શોધો.
- (22) $1 + (-2) + (-5) + (-8) + \dots + (-236)$ નો સરવાળો શોધો.
- (23) પ્રથમ 1000 ધન પૂર્ણકોનો સરવાળો શોધો.
- (24) સમાંતર શ્રેણી 7, 10, 13, ... નું કોઈ પદ 55 હોઈ શકે ? જો હા તો તે કેટલામું પદ હશે ?
- (25) સમાંતર શ્રેણીનું 11મું પદ 38 અને 16મું પદ 73 હોય તો તેનું 31મું પદ શોધો.

વિભાગ - C

- * નીચેના પ્રશ્નોના માટ્યા મુજબ ઉત્તર આપો. (દરેકના 3 ગુણ) (ગમે તે બે) [06]
- (1) સાબિત કરો કે, $\sqrt{7}$ એ અસમેય છે
- (2) પાસાને એકવાર ફેકવામાં આવે છે તો (1) અવિભાજ્ય સંખ્યા (2) 2 અને 6ની વચ્ચેની સંખ્યા (3) અયુગમ સંખ્યા મળવાની સંભાવના શોધો.
- (3) એક પેટીમાં 5 લાલ લખોટીઓ, 8 સફેદ લખોટીઓ અને 4 લીલી લખોટીઓ છે. પેટીમાંથી એક લખોટી યાદચિક રીતે બહાર કાઢવામાં આવે છે. બહાર કાઢેલ લખોટી (1) લાલ હોય (2) સફેદ હોય (3) લીલી ન હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (4) તકની એક રમતમાં ગોળ ફરતું એક તીર હોય છે. તે 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 માંથી કોઈ એક સંખ્યા પાસે નિર્દેશ કરતું અટકે છે. (આદૃત જુઓ) અને નીચેના સમ સંભાવી પરિણામો છે.

- (i) તે 8 તરફ નિર્દેશ કરે તેની સંભાવના કેટલી ?
- (ii) 2 કરતાં મોટી સંખ્યા તરફ નિર્દેશ કરે તેની સંભાવના કેટલી ?
- (iii) યુગમ અવિભાજ્ય સંખ્યા તરફ નિર્દેશ કરે તેની સંભાવના કેટલી ?
- (5) દ્વિધાત બહુપદી $p(s) = 4s^2 - 4s + 1$ ના શૂન્યો શોધો. તેમનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
- (6) બહુપદી $p(x)$ ને બહુપદી $g(x)$ વડે ભાગો અને ભાગફળ તથા શેષ શોધો.

$$p(x) = x^4 - 3x^2 + 4x + 5 \quad g(x) = x^2 + 1 - x$$

- (7) જો $\sqrt{2}$ અને $-\sqrt{2}$ એ $2x^4 - 3x^3 - 3x^2 + 6x - 2$ નાં બે શૂન્યો છે તો, બહુપદીના બાકીના બે શૂન્યો શોધો.
- (8) $n - 2, 4n - 1$ અને $5n + 2$ એ શ્રેણીના કમિક પદો હોય તો n નું મૂલ્ય શોધો.
- (9) 101 અને 999ની વચ્ચે 2 અને 5 બંને વડે વિભાજ્ય કેટલી સંખ્યા હોય ?
- (10) $a = -2, d = -5, a_n = -77$ હોય તો n અને S_n શોધો.

વિભાગ - D

- * નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો. (દરેકના 4 ગુણ) (ગમે તે એક) [04]
- (1) સરખી રીતે ચીપેલાં 52 પત્તાની થોકડીમાંથી એક પત્તું કાઢવામાં આવે, તો
 (1) લાલ રંગનો રાજા (2) મુખમુદ્રાવાળું પત્તું (3) લાલનો ગુલામ (4) એક્કો ન હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (2) બે પાસાને એક સાથે ઉધારવામાં આવે છે. પાસા પર (1) સમાન અંક મળો (2) અંકોનો ગુણાકાર 6 હોય (3) અંકોનો સરવાળો 7 હોય (4) અંકોનો સરવાળો અવિભાજ્ય સંખ્યા હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (3) એક ખોખામાં 1 થી 90 સુધીના અંક લખેલી ગોળ તકતીઓ છે. ખોખામાંથી એક તકતી યાદચિક રીતે કાઢવામાં આવે તો તેના પર (1) બે અંકની સંખ્યા (2) પૂર્ણ વર્ગ સંખ્યા (3) 5 વડે વિભાજ્ય સંખ્યા (4) 11ની અવયવી સંખ્યા હોય તેની સંભાવના શોધો.
- (4) (i) $x^3 - 3x^2 + x + 2$ ને બહુપદી $g(x)$ વડે ભાગતાં ભાગફળ અને શેષ અનુક્રમે $x - 2$ અને $-2x + 4$ મળો છે, તો $g(x)$ શોધો.
 (ii) બહુપદી $t^2 - 3$ એ બહુપદી $2t^4 + 3t^3 - 2t^2 - 9t - 12$ નો અવયવ છે કે નહિ તે ચકાસો.
- (5) લાકડાની 200 ભારીઓ એવી રીતે ગોઠવવામાં આવે છે કે, તજિયાની હારમાં 20 ભારી, તેની ઉપરની હારમાં 19 ભારી, તેની ઉપરની હારમાં 18 ભારીઓ વગેરે. આવી 200 ભારીઓ ગોઠવવા માટે કેટલી હાર થશે અને સૌથી ઉપરની હારમાં કેટલી ભારીઓ થશે ?
-

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

(12) Mathematics (E)

Std.-10

Question Bank-2 (August-2022)

Date : 26-8-2022

- The school will have to conduct a unit test on its own by preparing a 25 marks question paper as instructed in the question bank given below.

SECTION - A

Total 25 questions are given in this section. Choose any five questions from the following. (1 Mark for each)

[05]

- (A) Choose the correct alternative and fill in the blanks :**

(1) According to Euclid's division Lemma; given positive integers a and b there exist unique integers q and r satisfying _____, where $0 \leq r < b$

(A) $a = bq + r$ (B) $a = bq - r$
(C) $b = aq + r$ (D) $b = aq - r$

(2) HCF of 17 and 58 = _____.
(A) 2 (B) 0
(C) 17 (D) 1

(3) LCM (5, 24, 40) = _____.
(A) 120 (B) 1
(C) 60 (D) $15 \times 24 \times 40$

(4) Which of the following cannot be the probability of an event ?
(A) $\frac{2}{3}$ (B) -1.5
(C) 15% (D) 0.7

(5) Probability of obtaining 25 marks in the test you are having in your hands at present.
(A) $\frac{1}{25}$ (B) $\frac{26}{25}$
(C) $\frac{25}{26}$ (D) $\frac{1}{26}$

(6) The graph of quadratic polynomial $p(x) = ax^2 + bx + c$ if $a < 0$ will be _____.
(A) Parabola open upside (B) Line
(C) Parabola open downside (D) Two intersecting lines

(7) $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} =$ _____.
(A) $-\frac{b}{\alpha}$ (B) $\frac{c}{a}$
(C) $-\frac{b}{c}$ (D) $-\frac{d}{a}$

(8) 30th term of an AP is _____.
(A) $a + 28d$ (B) $a + 29d$
(C) $a + 30d$ (D) $a + 31d$

(9) The common difference of an AP $\frac{1}{p}, \frac{1-p}{p}, \frac{1-2p}{p}, \dots$ is _____.
(A) p (B) $-p$
(C) -1 (D) 1

(B) State whether the following are true or false :

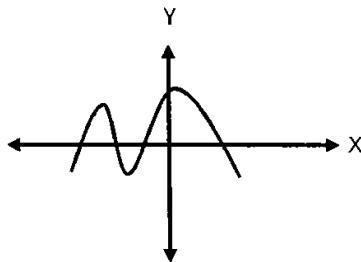
- (1) $5\sqrt{7} + 2$ is irrational number.
- (2) In the $\frac{p}{q}$ form of 0.0875, the prime factorization of q is not of the form $2^n 5^m$.
- (3) $-\frac{3}{5}$ is a zero of $p(x) = 3x - 5$.
- (4) Sum of zeroes of cubic polynomial is $-\frac{b}{a}$.
- (5) The sum of the probabilities of all the elementary events of an experiment is 1.
- (6) The probability of the Sun rising in the east is 0.
- (7) Fourth term of an AP $\sqrt{7}, \sqrt{28}, \sqrt{63}, \dots$ is $\sqrt{98}$.

(C) Fill in the blanks :

- (1) LCM (a, b) \times HCF (a, b) = _____.
- (2) HCF of two numbers is 8 and their product is 384, then their LCM is _____.
- (3) The probability of an impossible event is _____.
- (4) The probability of getting 5 Mondays in August month is _____.
- (5) If the common difference of an AP is 5 then $a_{18} - a_{13} =$ _____.

(D) Answer the following in short :

- (1) Write the formula to find the sum of first n natural numbers.
- (2) Is 3, 3, 3, 3, 3, an AP ? Yes or no.
- (3) If $P(A) = 0.25$ then $P(A') =$ _____.
- (4) The graph of $x = p(y)$ is given in the figure below, for some polynomial $x = p(y)$.
Find the number of zeroes of $p(y)$.

SECTION - B

- **Total 25 Questions are given in this section. Choose any five question from the following : [2 Marks for each] [10]**
- (1) Find the LCM and HCF of 12, 15 and 21 by applying the prime factorization method.
 - (2) A sweet seller has 420 kaju barfis and 130 badam barfis. She wants to stack them in such a way that each stack has the same number, and they take up the least area of the tray. What is the maximum number of barfis that can be placed in each stack for this purpose ?

- (3) Explain why $7 \times 11 \times 13 + 13$ and $7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 + 5$ are composite numbers ?
- (4) Use Euclid's division algorithm of find HCF of 4052, 272
- (5) Express 8190 as a product of its prime factors.
- (6) There is a circular path around a sports field. Sonia takes 18 minutes to drive one round of the field, while Ravi takes 12 minutes for the same. Suppose they both start at the same point and at the same time, and go in the same direction. After how many minutes will they meet again at the starting point ?
- (7) Gopi buys a fish from a shop for his aquarium. The shopkeeper takes out one fish at random from a tank containing 5 male fish and 8 female fish. What is the probability that the fish taken out is (i) a male fish (ii) not a male fish ?
- (8) A bag contains 3 red balls and 5 black balls. A ball is drawn at random from the bag. What is the probability that the ball drawn is (i) red ? (ii) not red ?
- (9) A child has a die whose six faces show the letters as given below :

The die is thrown once. What is the probability of getting (i) A? (ii) D ?

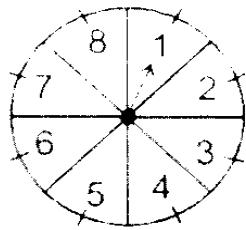
- (10) Five cards – the ten, jack, queen, king and ace of diamonds, are well-shuffled with their face downwards. One card is then picked up at random.
- What is the probability that the card is the queen ?
 - If the queen is drawn and put aside, what is the probability that the second card picked up is an ace ?
- (11) Mahesh and Haresh are friends. What is the probability that both will have (i) different birthdays ? (ii) the same birthday ? (ignoring a leap year)
- (12) A carton consists of 100 shirts of which 88 are good, 8 have minor defects and 4 have major defects, Jimmy, a trader, will only accept the shirts which are good, but Sujata, another trader, will only reject the shirts which have major defects. One shirt is drawn at random from the carton. What is the probability that (i) It is acceptable of Jimmy ? (ii) It is acceptable to Sujata ?
- (13) Find a quadratic polynomial with $\sqrt{2}$ as the sum and $\frac{1}{3}$ as the product of its zeroes.
- (14) Find the zeroes of the quadratic polynomial $p(x) = 6x^2 - 3 - 7x$.
- (15) Find the sum and product of the zeroes of the quadratic polynomial $p(u) = 4u^2 + 8u$.

- (16) Find the zeroes of the quadratic polynomial $p(x) = x^2 - 2x - 8$ and verify the relationship between the zeroes and the coefficients.
- (17) Divide the polynomial $p(x) = 2x^2 + 3x + 1$ by $x + 2$.
- (18) Find the zeroes of the quadratic polynomial $p(x) = x^2 - 3$ and verify the relationship between the zeroes and the coefficients.
- (19) Find the 10th term of an AP 2, 7, 12,...
- (20) How many 3 digit numbers are divisible by 3 ?
- (21) Find the 19th term from the last term (towards the first term) of the AP 3, 8, 13, ..., 253.
- (22) Find the sum : $1 + (-2) + (-5) + (-8) + \dots + (-236)$
- (23) Find the first 1000 positive integers.
- (24) Check whether 55 is a term of the AP 7, 10, 13, ... ? If yes then find which term is it in the AP ?
- (25) Find the 31st term of an AP whose 11th term is 38 and the 16th term is 73.

SECTION - C

Total 10 Questions are given in this section. Choose any two questions

- from the following : [3 Marks for each] [06]**
- (1) Prove that $\sqrt{7}$ is irrational.
- (2) A die is thrown once. Find the probability of getting (i) a prime number (ii) a number lying between 2 and 6 (iii) an odd number.
- (3) A box contains 5 red marbles, 8 white marbles, and 4 green marbles. One marble is taken out of the box at random. What is the probability that the marble taken out will be :
 (i) red (ii) white (iii) not green ?
- (4) A game of chance consists of spinning an arrow which comes to rest pointing at one of the numbers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 and these are equally likely outcomes. What is the probability that it will point at (i) 8 ? (ii) a number greater than 2 ? (iii) even prime number ?

- (5) Find the zeroes of the quadratic polynomial $p(s) = 4s^2 - 4s + 1$ and verify the relationship between the zeroes and the coefficients.
- (6) Divide the polynomial $p(x)$ by the polynomial $(g)x$ and find the quotient and remainder : $p(x) = x^4 - 3x^2 + 4x + 5, \quad g(x) = x^2 + 1 - x$
- (7) Find all the zeroes of $2x^4 - 3x^3 - 3x^2 + 6x - 2$ if you know that two of its zeroes are $\sqrt{2}$ and $-\sqrt{2}$.
- (8) If $n - 2, 4n - 1$ and $5n + 2$ are consecutive terms of an AP then find the value of n .
- (9) How many numbers are divisible by 2 and 5 both lying between 101 and 999 ?
- (10) If $a = -2, d = -5$ and $a_n = -77$ then find n and S_4 .

SECTION - D

Total 5 Questions are given in this section. Choose any one question

from the following :

[04]

- (1) One card is drawn from a well-shuffled deck of 52 cards. Find the probability of getting (i) a king of red colour (ii) a face card (iii) the jack of hearts (iv) not an ace.
- (2) Two dice are thrown at the same time, find the probability of the two numbers, appearing on the top of the dice. (i) are same numbers (ii) their product is 6 (iii) their sum is 7 (iv) their sum is a prime number.
- (3) A box contains 90 discs which are numbered from 1 to 90. If one disc is drawn random from the box, find the probability that it bears (i) a two digit number (ii) a perfect square number (iii) a number divisible by 5 (iv) multiples of 11.
- (4) (i) On dividing $x^3 - 3x^2 + x + 2$ by a polynomial $g(x)$ the quotient and remainder were $x - 2$ and $-2x + 4$ respectively, find $g(x)$ (ii) Check whether the polynomial $t^2 - 3$ is a factor of the polynomial $2t^4 + 3t^3 - 2t^2 - 9t - 12$.
- (5) 200 logs are stacked in the following manner : 20 logs in the bottom row, 19 in the next row, 18 in the row next to it and so on. In how many rows are the 200 logs placed and how many logs are in the top row ?

ગુજરાત માધ્યમિક ઔર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(12) ગણિત (H)

કક્ષા-10

પ્રશ્નબેંક - 2 (અગસ્ટ 2022)

તા. 26-8-2022

- સૂચના : નિમ્ન પ્રશ્નબેંક મેં સે સૂચનાનુસાર વિદ્યાલય કો અપને અનુસાર 25 અંક કી કસૌટી લેની હોગી ।

વિભાગ - A 5 પ્રશ્ન - 5 અંક (પ્રત્યેક કા 1 અંક)

પ્રશ્ન બેંક મેં વિભાગ A મેં દિએ ગए કિન્હોં 5 પ્રશ્નોં કો પસંદ કર કસૌટી કા A વિભાગ તૈયાર કરના હૈ ।

વિભાગ - B 5 પ્રશ્ન - 10 અંક (પ્રત્યેક કા 2 અંક)

પ્રશ્ન બેંક મેં વિભાગ B મેં દિએ ગए કિન્હોં 5 પ્રશ્નોં કો પસંદ કર કસૌટી કા B વિભાગ તૈયાર કરના હૈ ।

વિભાગ - C 2 પ્રશ્ન - 6 અંક (પ્રત્યેક કા 3 અંક)

પ્રશ્ન બેંક મેં વિભાગ C મેં દિએ ગए કિન્હોં 2 પ્રશ્નોં કો પસંદ કર કસૌટી કા C વિભાગ તૈયાર કરના હૈ ।

વિભાગ - D 1 પ્રશ્ન -4 અંક (પ્રત્યેક કા 4 અંક)

પ્રશ્ન બેંક મેં વિભાગ D મેં દિએ ગए કિન્હોં 1 પ્રશ્નોં કો પસંદ કર કસૌટી કા D વિભાગ તૈયાર કરના હૈ ।

વિભાગ - A

- નિમ્નલિખિત (ક), (ખ), (ગ) ઔર (ઘ) મેં સે કિન્હોં પાઁચ પ્રશ્ન પસંદ કીજિએ । [05]

(ક) નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોં કે ઉત્તર ઊચિત વિકલ્પ ચુનકર દીજિએ ।

(1) યૂક્લિડ કે ભાગ કે પૂર્વ પ્રમેય અનુસાર કિસી ધન પૂર્ણાંક a ઔર b કે સંગત અનન્ય અન્તર્ણ પૂર્ણાંક એસે મિલેંગે કે જિસસે , $0 \leq r < b$

$$(A) a = bq + r \quad (B) a = bq - r \quad (C) b = aq + r \quad (D) b = aq - r$$

(2) 17 ઔર 58 કા ગુ.સા.અ = હોગા ।

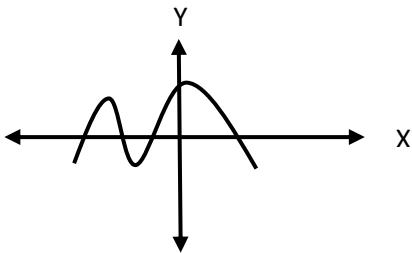
$$(A) 2 \quad (B) 0 \quad (C) 17 \quad (D) 1$$

(3) લ.સ.અ (5, 24, 40) =

$$(A) 120 \quad (B) 1 \quad (C) 60 \quad (D) 15 \times 24 \times 40$$

- (4) निम्न में से कौन सी घटना संभावना नहीं हो सकती ।
 (A) $\frac{2}{3}$ (B) - 1.5 (C) 15% (D) 0.7
- (5) आपके हाथ में स्थित 25 अंक की कसौटी में से 25 अंक मिलें उसकी संभावना होगी ।
 (A) $\frac{1}{25}$ (B) $\frac{26}{25}$ (C) $\frac{25}{26}$ (D) $\frac{1}{26}$
- (6) द्विघात बहुपद $p(x) = ax^2 + bx + c$ में $a < 0$ का आलेख होगा ।
 (A) ऊपर की ओर खुला परवलय (B) रेखा (C) नीचे की ओर खुला परवलय (D) एक भी नहीं
- (7) $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} = \dots$ होगा ।
 (A) $-b/a$ (B) c/a (C) $-b/c$ (D) $-d/a$
- (8) समान्तर श्रेणी का 30 वाँ पद है ।
 (A) $a + 28d$ (B) $a + 29d$ (C) $a + 30d$ (D) $a + 31d$
- (9) $\frac{1}{p}, \frac{1-p}{p}, \frac{1-2p}{p}, \dots$ समान्तर श्रेणी का सामान्य अंतर होगा ।
 (A) p (B) $-p$ (C) -1 (D) 1
- (ख) निम्न विधान सत्य हैं या असत्य बताओ ।
- (1) $5\sqrt{7} + 2$ एक अपरिमेय संख्या है ।
- (2) 0.0875 के $\frac{p}{q}$ स्वरूप में q के अविभाज्य अवयव $2^n 5^m$ स्वरूप में नहीं होंगे ।
- (3) $p(x) = 3x - 5$ का शून्य $\frac{-3}{5}$ है ।
- (4) त्रिघात बहुपद के शून्यों का योग $-b/a$ होता है ।
- (5) किसी प्रयोग की सभी प्रारंभिक घटनाओं की प्रयिकताओं का योग 1 होता है ।
- (6) सूर्य पूर्व में उगे उस घटना की संभावना 0 होगी ।
- (7) $\sqrt{7}, \sqrt{28}, \sqrt{63}$ समान्तर श्रेणी का 4 था पद $\sqrt{98}$ होगा ।
- (ग) निम्न विधान सत्य बनें इस प्रकार रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए ।
- (1) गु.सा.अ. (a,b) \times ल.सा.अ. (a,b) = -----
- (2) दो संख्याओं का गु.सा.अ. 8 है और गुणा 384 है तो उनका ल.सा.अ. = ----- है ।
- (3) असंभव घटना की संभावना ----- है ।
- (4) अगस्त महीने में 5 सोमवार आने की संभावना ----- होगी ।

- (5) समान्तर श्रेणी का सामान्य अंतर 5 हो तो $a_{18} - a_{13} = \dots$ होगा ।
- (घ) निम्न प्रश्नों का एक शब्द या एक वाक्य में उत्तर दीजिये ।
- (1) प्रथम n प्राकृतिक संख्याओं के योग ज्ञात करने का सूत्र लिखिए ।
 - (2) 3, 3, 3, 3, 3, यह समान्तर श्रेणी है या नहीं ?
 - (3) यदि $p(A) = 0.25$ तो $p(A^l)$ की कीमत बताओ ।
 - (4) निम्न आकृति में बहुपद $p(y)$ के लिए $x = p(y)$ का आलेख दिया गया है तो $p(y)$ के शून्यों की संख्या बताओ ।

विभाग - B

निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए । (प्रत्येक के 2 अंक) (किन्हीं पाँच)

[10]

- (1) अभाज्य गुणनखंड विधि द्वारा 12, 15 और 21 का HCF और LCM ज्ञात कीजिए ।
- (2) एक मिठाई विक्रेता के पास 420 काजु की बर्फियां और 130 बादाम की बर्फियां हैं । वह इनकी ऐसी ढेरियां बनाना चाहता है कि प्रत्येक ढेरी में बर्फियों की संख्या समान रहे तथा ये ढेरियां बर्फी की परात में न्युनतम स्थान धेरें । इस काम के लिए प्रत्येक ढेरी में कितनी बर्फियां रखी जा सकती हैं ?
- (3) व्याख्या कीजिए कि $7 \times 11 \times 13 + 13$ और $7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 + 5$ भाज्य संख्याएँ क्यों हैं ?
- (4) यूक्लिड विभाजन एल्गोरिद्म का प्रयोग कर 4052 और 272 का म.सा.आ. ज्ञात करो ?
- (5) 8190 को अभाज्य गुणनखंडों के गुणनफल के रूप में व्यक्त कीजिए ?
- (6) किसी खेल के मैदान के चारों ओर एक वृताकार पथ है । उस मैदान का एक चक्कर लगाने में सोनिया को 18 मिनिट लगते हैं, जबकि इसी मैदान का एक चक्कर लगाने में रवि को 12 मिनिट लगते हैं । मान लीजिये कि वे दोनों एक ही स्थान और एक ही समय पर चलना प्रारंभ करके एक ही दिशा में चलते हैं । कितने समय के बाद वे पुनः प्रारंभिक स्थान पर मिलेंगे ?

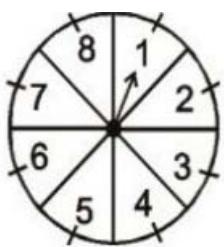
- (7) गोपी अपने जल जीव कुंड के लिए एक दुकान से मछली खरीदती है। दुकानदार एक टंकी जिसमें 5 नर मछली और 8 मादा मछली में से एक मछली यादृच्छ्या उसे देने के लिए निकालती हैं। इसकी क्या प्रायिकता है कि निकाली गई मछली (i) नर हो (ii) नर ना हो की संभावना जात करें
- (8) एक थैले में 3 लाल और 5 काली गेंदे हैं। इस थैले में से एक गेंद यादृच्छ्या निकाली जाती है। इसकी प्रायिकता क्या है कि गेंदे (i) लाल हो ? (ii) लाल नहीं हो ?
- (9) एक बच्चे के पास ऐसा पासा है जिसके फलकों पर निम्नलिखित अक्षर अंकित हैं:
A	B	C	D	E	A
- इस पासे को एक बार फेंका जाता है इसकी का प्रायिकता है कि (i) A प्राप्त हो? (ii) D प्राप्त हो?
- (10) तास के पांच पत्तों - ईंट का दहला ,गुलाम ,बेगम ,बादशाह और इक्का - को पलट करके अच्छी प्रकार फेटा जाता है। फिर इनमें से यादृच्छ्या एक पत्ता निकला जाता है।
 (i) इसकी क्या प्रायिकता है कि यह पत्ता एक बेगम है?
 (ii) यदि बेगम निकल आती है ,तो उसे अलग रख दिया जाता है और एक अन्य पत्ता निकला जाता है इसकी क्या प्रायिकता है कि दूसरा निकला गया पत्ता (a) एक इक्का है?
- (11) महेश और हरेश दो मित्र हैं। इसकी क्या प्रायिकता है कि दोनों (i) के जन्म दिन भिन्न भिन्न हों? (ii) का जन्म दिन एक ही हो ? (leap year को छोड़ते हुए)
- (12) एक डिब्बे में 100 कमीजें हैं, जिसमें से 88 अच्छी हैं तथा 8 में थोड़ी सी खराबी है। एक व्यापारी जिम्मी वे ही कमीजें स्वीकार करता है जो अच्छी हैं, जब की एक अन्य व्यापारी सुजाता उन्हीं कमीजों को अस्वीकार करती है जिनमें खराबी अधिक है। इस डिब्बे में से एक कमीज को यादृच्छ्यारूप से निकाला जाता है। इसकी क्या प्रायिकता है कि वह कमीज (i) जिम्मी को स्वीकार हो ? (ई) सुजाता को स्वीकार हो?
- (13) द्विघात बहुपद जात कीजिये ,जिनके शून्यों का योग $\sqrt{2}$ तथा गुणनफल $\frac{1}{3}$ हो ?
- (14) द्विघात बहुपद $p(x)= 6x^2-3-7x$ के शून्यक जात करो?
- (15) द्विघात बहुपद $p(u)= 4u^2 + 8u$ के शून्यों का योग और गुणनफल जात करो?
- (16) द्विघात बहुपद $p(x) = x^2 - 2x - 8$ के शून्यक जात कर शून्यों तथा संगुणकों के बीच संबंध की जांच करो?
- (17) बहुपद $p(x)= 2x^2 + 3x + 1$ को $x + 2$ द्वारा भाग दीजिये?
- (18) द्विघात बहुपद $p(x) = x^2 - 3$ के शून्यक जात कर शून्यों तथा संगुणकों के बीच संबंध की जांच करो?
- (19) समान्तर श्रेणी 2, 7, 12,..... का 10 वाँ पद जात करो?
- (20) तीन अंकों वाली कितनी संख्याएं 3 से विभाज्य हैं?

- (21) A.P. : 3, 8, 13,..... 253 में अंतिम पद से 19 वाँ पद ज्ञात कीजिए ?
- (22) $1 + (-2) + (-5) + (-8) + \dots + (-236)$ का योग करो?
- (23) प्रथम 1000 धन पूर्णांक का योग ज्ञात कीजिये?
- (24) समान्तर श्रेणी 7, 10, 13,..... का कोई पद 55 हो सकता है? यदि हाँ तो कौन सा?
- (25) समान्तर श्रेणी का 11 वाँ पद 38 और 16 वाँ पद 73 हो तो उसका 31 वाँ पद ज्ञात करो?

विभाग - C

निम्न प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए | (प्रत्येक का 3 अंक) (किन्हीं दो) [106]

- (1) सिद्ध कीजिए कि $\sqrt{7}$ एक अपरिमेय संख्या है।
- (2) एक पासे को एक बार फेंका जाता है। निम्नलिखित को प्राप्त करने की प्रायिकता ज्ञात कीजिए : (i) एक अभाज्य संख्या (ii) 2 और 6 के बीच स्थित कोई संख्या (iii) एक विषम संख्या
- (3) एक डिब्बे में 5 लाल कंचे, 8 सफेद कंचे और 4 हरे कंचे हैं। इस डिब्बे में से एक कंचा याद्दृच्छया निकाला जाता है। इसकी क्या प्रायिकता है कि निकाला गया कंचा (i) लाल है ? (ii) सफेद है ? (iii) हरा नहीं है ?
- (4) संयोग के एक खेल में एक तीर को घुमाया जाता है जो विश्राम में आने के बाद संख्याओं 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 और 8 में से किसी एक संख्या को इंगित करता है। (आकृति देखिए)

यदि यह सभी परिणाम समप्रायिक हो तो इसकी क्या प्रायिकता है कि यह तीर इंगित (i) 8 को करेगा? (ii) दो से बड़ी संख्या को करेगा? (iii) युग्म अविभाज्य संख्या को करेगा? की संभावना ज्ञात करें।

- (5) द्विघात बहुपद $p(s) = 4s^2 - 4s + 1$ के शून्यक ज्ञात कीजिए और शून्यकों तथा गुणांकों के बीच के संबंध की सत्यता की जाँच कीजिए।
- (6) $p(x)$ को $g(x)$ से भाग देने पर भागफल तथा शेषफल ज्ञात कीजिए। $p(x) = x^4 - 3x^2 + 4x + 5$ और $g(x) = x^2 + 1 - x$
- (7) $2x^4 - 3x^3 - 3x^2 + 6x - 2$ के सभी शून्यक ज्ञात कीजिए, यदि आपको इसके दो शून्यक $\sqrt{2}$ और $-\sqrt{2}$ ज्ञात हैं।
- (8) $n - 2, 4n - 1$ और $5n + 2$ समान्तर श्रेणी के क्रमिक पद हैं तो n की कीमत ज्ञात करो ?
- (9) 101 और 999 के बीच 2 और 5 दोनों से विभाज्य संख्याएँ कितनी होंगीं?
- (10) $a = -2, d = -5, a_n = -77$ हो तो n और S_n ज्ञात करो।

विभाग - D

निम्न प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए | (प्रत्येक का 4 अंक) (किन्हीं एक)

[04]

- (1) 52 पत्तों की अच्छी प्रकार से फेटी गई एक गड्ढी में से एक पत्ता निकाला जाता है । निम्न लिखित को प्राप्त करने की प्रायिकता ज्ञात कीजिए । (i) लाल रंग का बादशाह (ii) तस्वीर वाला पत्ता (iii) पान का गुलाम (iv) इक्का नहीं हो
- (2) दो पासे को एक साथ उछाला जाता है पासे पर के अंक (i) समान अंक मिले (ii) उनका गुणनफल 6 हो (iii) उनका योग 7 हो (iv) अंकों का योग अभाज्य संख्या हो , की संभावना ज्ञात करो ?
- (3) एक पेटी में 90 डिस्क (discs) हैं , जिन पर 1 से 90 तक संख्याएँ अंकित हैं । यदि इस पेटी में से एक डिस्कयाद्वय निकाली जाती है तो इसकी प्रायिकता ज्ञात कीजिए कि इस डिस्क पर अंकित होगी : (i) दो अंकों की एक संख्या (ii) एक पूर्ण वर्ग संख्या (iii) 5 से विभाज्य एक संख्या (iv) 11 का गुणज (Multiple) हो
- (4) (i) यदि $x^3 - 3x^2 + x + 2$ एक बहुपद $g(x)$ से भाग देने पर भागफल और शेषफल क्रमशः $x - 2$ और $-2x+4$ हैं तो $g(x)$ ज्ञात कीजिए (ii) जांच कीजिए कि बहुपद $t^2 - 3$ यह बहुपद $2t^4 + 3t^3 - 2t^2 - 9t - 12$ का एक गुणनखण्ड है ?
- (5) 200 लट्ठों (logs) को ढेरी के रूप मैइस प्रकार रखा जाता है कि सबसे नीचे वाली पंक्ति में 20 लट्ठे उससे अगली पंक्ति में 19 लट्ठे, उससे अगली पंक्ति में 18 लट्ठे, इत्यादि ये 200 लट्ठे कितनी पंक्तियों में रखे गए हैं तथा सबसे ऊपरी पंक्ति में कितने लट्ठे हैं ?